

Lucafărul

Săptăminal editat de Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România

DATORIA SCRITORULUI

datoria scriitorului față de societate, datoria față de patrie și de popor, față de viață în fond, față de expresie care, în semnificația sa morală, nu și-a pierdut cituși de puțin din încălzirea sa inițială, ci, dimpotrivă, confirmată și reconfirmată de o lungă și prestigioasă tradiție în acest sens, a dobândit în anii noștri o dimensiune nouă, de ordin principal, ca o motivație poetică, ideologică și, evident, estetică, în însuși programul construirii noii societăți, al edificării unui nou tip de civilizație. Folosită și aducată frecvent în programul „Vieții românești”, ca obiectiv și, totodată, ca modalitate de exercițiu al gândirii și simțirii artistice, ca modalitate de afirmare și manifestare a talentului însuși, această expresie, imbricându-se cu concepția de fapt, a făcut o bună și fecundă carieră în viața noastră spirituală, de ea fiind legate numele și destinul atitor mari și iluștri creatori de cultură națională. Să mai amintim că și patrioticii, în programul lor, porneau de la această concepție și o ilustrau prin multiple forme de acțiune socială, printre care creația și mai ales înțelegerea nobilă, sinceră a rosturilor și atributelor acesteia ocupau, așa după cum se știe, un loc preponderent. Datoria scriitorului, datoria artistului a atins zone înalte ale spiritului, creatorului de artă a coborât în straturile cele mai adânci ale ființei patriei și poporului său pentru a-l detecta și scoate la suprafață cele mai tulburătoare izvoare ale vieții și din surzurile istorice, a întreaga filozofie a existenței care, în datale sale esențiale, nu face altceva decât să sublinieze și să glorifice lupta pentru dreptate și libertate, dramatismul și speranța enormă a acesteia. Încrederea în puterea transformatoare a omului constând de responsabilitatea și condiția sa. Umanist în cel mai înalt grad și larg, integrator în sensul cel mai deschis, această concepție a grănit scriitorii de toate vîrstele, artiștii ce se exprimau în cele mai diverse genuri și moduri ale creației, important fiind conținutul gândirii și simțirii naționale, care-l înalță încolo de împrejurări, dincolo de conjuncturi sau interese de grup, personale. Respirînd la nivelul național și trăind la tensiunea ideilor de semnificație națională, ei își revărsau forțele și talentul în perspectiva împlinirii de fapt în opere durabile, cu viteza și înălțimea de zbor și de abnegație, un limbaj

propriu al conștiinței și o trăsătură specifică, definitorie a sa. Și, nu încapă nici o îndoială, azi, mai mult decît orînd — dar cînd nu există sau nu va exista acest omniprezent și specific imperativ al conștiinței artistice — lumea roșirii și împlinirii noastre prin creație ne solicită în spiritul unei datorii și mai mari, cu accent pe tin de însăși fiziologia și condiția societății noastre socialiste aflate în plină operă și proces amplu de edificare. Grija și pretenția de care se bucură cultura în societatea românească, atenția — am putea spune specială — cu care este privit fenomenul cultural-artistice contemporan, regimul său propriu de existență, aria sa largă de manifestare sint tot atâtea dovezi și criterii în același timp, dacă nu chiar condiții ale acestei permanențe și stăruințe datorii prin care ne definim ca scriitori și cetățeni, ca obște a scrisorilor și a artiștilor noștri.

Printr-un cuprinzător și cald mesaj, tovarășul Nicolae Ceaușescu ne-a reamintit, cu pricepe recentele noastre conferințe ca „eforturile trebuie îndreptate spre crearea în rîndurile obștei scriitoricești a unei puternice întreceri și emulații pentru a da patriei opere și mai valoroase, pentru a îmbogăți patrimoniul nostru cultural național. Criteriul de bază al aprecierii scriitorului trebuie să fie opera sa, poziția lui ideologică, politică și morală oglinzită în această operă”.

Apelînd la un citat din Mihail Eminescu, din vasta sa operă literară și publicistică, Președintele României reia în mesajul său o idee programatică pentru cultura și arta noastră, pentru destinul scriitorului, idee care se regăsește și dobindete o semnificație aparte, de normă, în însuși programul partidului cu privire la locul, importanța și rolul artei în societate. „Nici o literatură puternică și sănătoasă, citează Președintele țării din marea noastră poezie, ca să abilită să determine spiritul unui popor, nu poate exista decît determinată de viață, de rîndul ei, de spiritul aceluia popor, întemeiată adică pe baza largă a geniului național”. O viață luminată este proiectată și asupra trecutului său mai bine zis asupra modului de a moșteni acest trecut și a-l face pururi prezent, prin tot ceea ce are el mai înaintat și mai profund în mîntea și înima contemporanilor. Se înțelege de aici și întregă, evidentă, datoria noastră față de prezent și viitor, datoria noastră față de noi înșine de fapt, continuînd a crea și să nu asuma o înaltă răspundere față de o cunoaștere și a-i da pe mai departe operele pe care le merită.

ARCAȘ ODIHNIND — sculptură de Ion Joles

Ființele luminii

bucuria pe care mi-a adus-o această primăvară cu greu va mai putea fi egalată de alta. Pentru că, oricît de efemeră ar fi, bucuria mea s-a născut aproape din nimic, de aceea cred că va dura și că nu o vom uimbrî nicî o întimplare. Dacă ani și ani de zile n-am reușit să ajung pe urmele celor pe puține grîji sau „să confirm” că o duc bine cum ar fi putut spune cu marea sa îngrijorare criticul meu, acum există altele și atîtea semne că situația mea se va schimba radical. Față în față cu asigurările de bine seculare ale nenunțării mei amicii, în primăvară am început a-mi căi viitorul în zborul păsărilor ca strămoșii la-

Vertebra depămînt (I)

ion Gheorghe a devenit un poet incomod, oferind exemple care derutează și pot sugera un autor menit să trăiască prin antologii din propria sa operă. Este, desigur, greu să-l urmărești în toate manifestările sale pe un scriitor de limbă „pelagică”, iar virtuozitatea interpretărilor pe marginea unor forme de cultură arhaică nu te împiedică să-l aduci repede aminte că ai de-a face cu așa numite „concreții grezoase”, adică procese naturale de constituire a „betonelor”, într-un mediu favorabil. Nimeni n-ar fi mai riscant decît să înceară lectura tabeli de materii de la Dacia Phénix, epopeea țării străvechi a înaintașilor noștri! Putem spune, fără nici o glumă, că artistul cu atât de profundă cunoaștere și „încercare” a naturii sale umane vorbește uneori fără șir, privindu-ne cu ochii tulburi și plini de daimon, la capătul unor întimplări pe care și le-a asumat în numele nostru, al tuturor, că „nebunia” lui este simț și izvoare în încordarea mai presus de fire din care s-au născut **Neimele** și **Elegiile politice**, cărți animate de un suflu poetic excepțional. Un biograf și istoric literar de minime va contempla probabil existența lui Ion Gheorghe sub semne mai favorabile decît ne putem îngădui în clipa de față, descoperindu-i o unitate de motive intelectuale și morale, acolo unde noi simțim distus și vedem numai golurile de realizare artistică, atât de disprețuite în fond. Eu ar revoluționez mondial, pe care nu am ezita să-l numim genial, dacă riscurile cuvintelor mari nu ne-ar fi atât de cunoscute. O forță verbală uluitoare, o capacitate de plasticitate cum n-a avut încă nimeni în literatura română, o tensiune a cuvintului capabilă să susțină poemul cel mai amplu, o trăire lipsită de ostentație a întimplărilor semnificative, dar învăluită în faldurile celor

Prejudecata Caracostea

lucrarea „Arta cuvîntului la Eminescu”, recitativ recent beneficiază de efortul editorial al Ninei Apetroae și de cel exegetic al lui Ion Apetroae, care semnează un „Studiu introductiv” vis-à-vis de preocupările structuraliste ale lui Caracostea. Surprinzător, I. Apetroae se arată un lanus bifrons modern descoperind în aceeași articuliță din topografia operii fisuri teoretice și de analiză — halată cu merite. O atmosferă de amuzală nemcredere rodește citeodată — poeziv — pendularea de la negație către afirmație lăsînd impresia că se sincronizează disproporțional izbitor dintr-o ambiție și realizări. După I. Apetroae, Caracostea s-ar fi lăsat condus de planul uriaș al exegezei complete a poetului, întreprindere imposibilă fizic și intelectuală, denotînd cecitate în fața evidențelor. Numai că demonul formulărilor categorice îl stăpînește pe Caracostea nu într-o direcție cu perspective atât de îndepărtate și vag încotrate. Elanul comprehensiv tînde, prin metodă, spre crearea unui instrument nou de lucru cu sorți de investigație exhaustivă — ceea ce, — trebuie să recunoaștem — este nu numai de domeniul posibilului, dar și al ceea ce. În prefața cărții sale D. Caracostea insera acest deziderat într-o formulare echilibrată: „pentru mine problema este să arăt o cale, să dau câteva exemple și să formez acei mînuși de specialiști care să vadă adînc și să valorifice științific partea cea mai aleasă din literatura noastră” (p. 62).

Constantin Stan
Continuare în pag. a 3-a

Prejudecata Caracostea

lucrarea „Arta cuvîntului la Eminescu”, recitativ recent beneficiază de efortul editorial al Ninei Apetroae și de cel exegetic al lui Ion Apetroae, care semnează un „Studiu introductiv” vis-à-vis de preocupările structuraliste ale lui Caracostea. Surprinzător, I. Apetroae se arată un lanus bifrons modern descoperind în aceeași articuliță din topografia operii fisuri teoretice și de analiză — halată cu merite. O atmosferă de amuzală nemcredere rodește citeodată — poeziv — pendularea de la negație către afirmație lăsînd impresia că se sincronizează disproporțional izbitor dintr-o ambiție și realizări. După I. Apetroae, Caracostea s-ar fi lăsat condus de planul uriaș al exegezei complete a poetului, întreprindere imposibilă fizic și intelectuală, denotînd cecitate în fața evidențelor. Numai că demonul formulărilor categorice îl stăpînește pe Caracostea nu într-o direcție cu perspective atât de îndepărtate și vag încotrate. Elanul comprehensiv tînde, prin metodă, spre crearea unui instrument nou de lucru cu sorți de investigație exhaustivă — ceea ce, — trebuie să recunoaștem — este nu numai de domeniul posibilului, dar și al ceea ce. În prefața cărții sale D. Caracostea insera acest deziderat într-o formulare echilibrată: „pentru mine problema este să arăt o cale, să dau câteva exemple și să formez acei mînuși de specialiști care să vadă adînc și să valorifice științific partea cea mai aleasă din literatura noastră” (p. 62).

Lucian Chișu
Continuare în pag. a 7-a

Carte de citire, carte de iubire

În lungul șir, de valoare îndolenică, al cărții ilustrate pentru copii, volumul lui Nichita Stănescu și Gheorghe Tomozei aparut la Facla la sfîrșitul anului 1980 reprezintă cu adevărat un eveniment peste care nu ar trebui să se treacă cu ușurintă, fiindcă e vorba nu numai de contribuția unor nume prestigioase la dezvoltarea unui sector al literaturii complet uitat de marea scriitor contemporan, ci și de modificarea efectivă în destinația cărții pentru copii — o dulce „proștoară” cu desene — care a devenit, a putut să devină prin talentul celor doi poezi, literatură autentică pentru copii.

Poezia plină de fantezie a literelor, micile poveștitoare ale alfabetului, basmele analizate, cîmînturile și venurile sentimentului infantil au o înținută impecabilă, ecourile educative în multiple sensuri sint dozate cu știință, seducția mijloacelor de expresie este indiscutabilă, iar

umorul subtil. Multe pagini (dacă am trece peste câteva prejudecăți ale învățămîntului primar, am zice că aproape toate paginile) sint antologice și ar putea alcătui, aruncîndu-se, o excelentă carte de citire pentru clasa a II-a.

Desigur, autorii au simțit măsura și într-o frază explicativă, aezată sub un portret al lor de vară de pe indouă interioară a primei coperti, subliniază cu modestie: „Carte de citire, carte de iubire nu înlocuiesc Abecedarul și e mai mult o carte de iubire mărturisind credința autorilor că scriind pentru și despre copii și copilărie ei își continuă o fericită vîrstă de mirări și încîntări, de poezie și vis...”.

Realitatea volumului acoperă perfect sensul acestei mărturisiri. Autorii nu fac cu ochiul, ei

Nicolae I. Nicolae
Continuare în pag. a 7-a

TÎNĂR ÎN AGORA

Mașina viitorului

Nu știu dacă merg înobila intenție de a pune în funcțiune video-display-ul cu memorie m-a lăsat în plin roman science-fiction: i s-a lăsat memoria lui, nu știu dacă a mai fost construită cîndva, dacă da — ce parametri tehnico-funcționali ating față de standardele interne sau internaționale în vigoare azi, nu știu dacă mintea lui s-a fost condusă de gîta cel ce, cu modestie, semnează „îndrumător” sau dacă mîna lui delicată s-a supus minții lor iscoditoare, în fine nu știu surmede de alte detalii tehnice, declinîndu-mi de altfel, orice competență în aparatură electronică (pe vremea mea cibernetică și electronică se situau față de noi pe niște clase pozitive antagonice), partea tehnică fiindu-ne asigurată ca material didactic de radioul cu galeme, difuzorul agătat în culcîi mai sus cu pitînță, și tricicleta frătorului lui mai mic, nu știu mai nimic din această explicație profund științifică: „Așa din capătul 2 se încălește datorită concentrației razelor soarelui de către laborul 4 pline cu apă, conform principiului termostofului, apa caldă se urcă

JURNAL DE POET

Stelele cerului și Legile morale

Admiratia ce a arătat-o Kant pentru stelele cerului și Legile morale are o semnificație mai profundă. Căci este vorba de ordinea supremă care dominează în univers, de frumusețea fizicului stele în parte, care are un drum al ei precis, de armonia cosmosului care a smuls de-a lungul milenilor admiratia noastră, a celor de pe pămînt. Legile morale au menirea de a ordona firea umană în vederea stabilirii unei ordini sociale, unei armonii între indivizii aiidoma armoniei dintre stele.

Profesorul Max Waldmeier de la Universitatea din Zürich, în revista „Universitas”, de pe luna anul curent, într-un studiu care sintetizează cunoștințele astronomice de astăzi spune: „Monotonia stelelor este părelnică datorită distanței imense precum un oras văzut de departe apare alcătuit din case fără nici o individualitate. Dacă am putea cerceta mai de aproape stelele precum soarele nostru bunioară am putea constata că nu există nici măcar două stele exact asemănătoare.

Unele sint așa de mari, că întreaga rotație a pămîntului poate fi încapută pe ele, altele, stele de forma unui sac au un diametru de numai cîțiva kilometri. Sint stele care într-o secundă se invirt de trezeci de ori în jurul axei lor, și stele duble cu o mișcare de rotație de mil de

Ioan Alexandru
Continuare în pag. a 7-a

Eveniment

Iliada în veșminte noi

frumos începe această a treia „Iliadă” — păstrînd, omagial, primele trei cuvînturi din invocatia lui Murnu: „Cîntă, zeilor, minia...”. Artistia preferase „Ze”, neregulat și urit la pronunțat, zeo nu e poetic, parcă e Stano; zee e femeiescul de la Zeu, este curat de la latinesc schimbat d în z ca la multe locuri...”. Ar muri de ris, acum, să vadă că nimeni nu-l crede — dar trebuie să-l spunem că nici Zeita nu mai domină onomastica românească de la Caragiale încoace, nici vovativul în o.

Rămîne, așadar, „minie” fixat pentru grecescul menis — la toți trei traductorii. Lui Eminescu nu-i plăcuse inițial, întîind că nu este o echivalență exactă. El propunea „Supărul cîntă-mi-I, muză” aducînd sentimentul lui Ahile mai aproape de inimă („minia” este, totuși, o activitate cerebrală, care la Ahile, erou, cu porniri instinctuale, se justifică mai greu).

Dar traductorii de azi depășesc prejudecata tradiției. În traducerea Sandei Diamantescu și a lui Radu Hîncu exaltă un sentiment al libertății, o bucurie pe care țîo dă stăpînirea deplină a textului original și participarea, cu drepturi egale, la marile discuții duse în jurul lui Homer. Lucrarea este rezultatul unei aplicări îndelungate rasonante, asupra textului și un frumos exemplu de colaborare între un clasicist de profesie și o poetă, cunoștoare de asemenea a limbii eline, care dă proba unui talent echilibrat, suplu. Este, cum se spune între unii specialiști, o adevărată sărbătoare a spiritului, un moment de literatură, sperăm, cu epoca de aur a traducerilor din clasic în cultura noastră. Pentru că, odată depășită obsesia Murnu, mulți autori mari își așteaptă „primăvara re-generatoare”, imbatrîniți forțat în traduceri vechi, tomatice.

Totuși, pe linia păstrării tradiției textului, chiar această „Iliadă” de azi întrecează, fără exces, cu multă grijă față de adevăr, unele reușite ale lui Murnu — dar propune, în același timp, variante noi (foarte multe) față de cele cu care fuserăm obișnuiți. Ahile — cu-paul-avîntat” pentru podas okys Ahilleus („Ahile cel lute de picior”, expresia trimîind la alta, solidă în limbă, „lute de mină” care nu se referă numai la dexteritate, ci și la obiceiul hotilor, de exemplu: prin asemănare, Ahile din expresia lui Murnu și a lui Aristia fuze, dar nu știm dacă de luptă sau spre ea. Avem dreptul să credem că această redare a epitetului lui Ahile altfel decît cum a circulat, obsedat, pînă acum reprezintă unul din acele momente de „rupere” necesare depășirii modelului); „Olimpului-troie-

Nicolae Georgescu
Continuare în pag. a 7-a

REFLEX

Un amurg vechi, denivelat

Într-o bună carte care ar trebui redată cel puțin pe plan local — a lui Bucdău — excelentul gazetar care este Corneliu Ștefan recurge cu minuțiozitate la multe date îngropate în arhive și refacă, în mare, istoria dramatică a unui timp, pe care greșit se va mai putea trece peste acest demers. Bibliografia tezaurlui este deosebit de bogată, de la mari că-turări, savanți, scriitori, artiști plastici și jurnaliști și pînă la umili și anonimi grețeri sau notari de titouan, funcționari ai vechilor instituuții sau, gama și mai largă, cîmîntări și a tuturor măruntelor notabilități din subordinea timpului și istoriei respective, contopiiști pe care ni-l putem imagina sub masca lor discret și impenetrabilă mîndu-și receș pînă în cernețele care aveau să se usuce, iminentă, apăsătoare odisee a tezaurlui. Unii au consemnat strict doar datele de proces verbal ale comorii, fragmente de destin ale celor ce i-au ieșit în față, cîmîntări din lungul drum al acesteia spre ziă.

Cîte povești și cite legende nu se vor fi consumat la lumina galbui, fanarjotă a lumînărilor de-atunci și cite speranțe sau ce de-nădădji nu se vor pronunța sub pocnetul căld al picăturilor de ceartă ori în bătaia felinarelor cu gaz care tăiau pe furiș noaptea în felii largi de lumină, încrucșîndu-se colo și colo pe dealuri, în căutare de noi semne și noi comori! Dacă tot a avut pînă, cloșca probabil mai răzăcîtoare cișiva. Și toate aceste căutări se consumau la rece, fără să fie consemnate și comentate de nimeni, rămîind în legende și provocînd pe mai departe legendă, un far parcă se

Lucafărul
A.I. Zăinescu
In pag. a 8-a
MAPAMOND
Interviu cu Giorgio Bassani

Aurel-Drăgoș Munteanu
Continuare în pag. a 7-a

Cel mai recent volum al lui Vasile Igna este produsul unei duble tentații pentru registre net diferite ca viziune lirică și ca selecție a mijloacelor expresive. Ciclul cel mai „poetic” este cel care deschide volumul și care conferă cărții nota dominantă, conținând o lirică a virtualității, în care totul poate fi, ar trebui să fie, va fi poate, condiție esențială a imaginării.

Lumea există nu atât ca realitate, cât ca posibilitate neatinșă, de unde se naște starea de incertitudine și indeterminare, tradusă însă prin echivocul semnelor, altfel imaginea constituindu-se cu pregnanță, în poezia senzației de evanescență: „Putea să fie o pădure de fag / acceptiv îmbrățișare de copaci somnorosi / peste care curge ploaia sfârșitului de secol. / Iarbă grossă, din întâmplare crescută sub acoperșul umed al ferigilor (imagine veche: poetul culcând semințele ferigilor) / și stolu de ciori înfiorând ca o boală pe cer”.

Semnul posibilului este acvariu înclinat în pivniță, fabulosă lume de miracole cărora i se anulează rostul. Putea fi un spațiu feeric, dar feeria se consumă între memorie și ficțiune, fără a fi în realitate, ar trebui să fie, în comete carbe, / în tușă după micul glob de aer / de-o răsulare blindă zămisind și roșu / înainte de-a se sparge-n pinza apăs / Fir de rogoz subtil, crudă spadă / mai tare doar luția în porții / (de lut incens, de rouă, de zăpadă) / hrană de vis întunecimil noapții”.

Teritoriul liric al lui Vasile Igna este, în acest registru, o lume guvernată de dorință și memorie, de iluzie și fantasmă, lume a semnelor care se sustrag descifrării unorii, sau care se constituie ca embleme cu sens limoede altorii. Un motiv care traduce ipostaza existenței anulate este acela al Bibliotecii din Alexandria. Majoritatea poemelor din ciclul Semne sînt construite de altfel pe premisa posibilității contrastive („s-ar putea să ai...” „dar nu ai...” „să fie” etc.).

Intr-o asemenea organizare poematice își află carenta obsesia stărilor intermediare („c-un ochi afară, trupul sub țărână / c-o mină-n apa mării scufundată / pe fruntea lui ceaaltă mină”).

Timpul însuși își pierde sensul, fiecare întimplare rămânând suspendată între prea țirziu și prea devreme. Reverta este preponderent evocatoare, producându-se ca murmur al constinței atinse de letargie, ca desfășurare de imagini între euforie și sentimentală zdărniciere: „Adeseori te văd venind, luecând printre șoaptele / serii, călătorind cu floarea de salcim, în aripa / strurzului, în apele de rugină ale somnului. / Fir de funigel în văpșia apusului / trupul se răsucește pe o coardă vibrind în via / Calmă convalescență a anilor mei tineri, / Buzele tale se deschid

CRONICA LITERARA

VASILE IGNA: «Starea de urgență»

ca ușa raiului / prea țirziu, pentru cel mort / pentru cel viu mult prea devreme”.

Poezia ciclului „Semne” se naște dintr-o stare contemplativă aflată dincolo de scindări și conflicte, în care nerealizarea nu devine dramatică. Melancolia întoarsă spre vis creează imagini pentru „desfășurare și cumpănă”, cu conștiința că ele sînt „privilegiu de vis neîmplătit”. Este o pură fascinație a irealului, a miracolului, a stării intermediare, într-un spațiu sălbatic, insolent și poetic. În peșteri și scorburi arăd focuri desfășurînd pinze de fum care învăluie peisajul subiectiv, sporind farmecul irealității: „Reflex al singelui se-nalță focul / de sub căciula de frunzar și vreasuri / Un șarpe adormit mai sună doar / ispitit din mărgelile veninului în seară / O gură de păianjen țese încet / Deasupra flăcării o pinză rară / Intr-o buturugă va rămâne / puțin jar din ajun”.

Poetul iubeste tot ce este tulbure și imaterial, tot ce se risipește, se uită sau se pierde, fie „mătăni de perle roșcate”, fie „lismuri intrind în uitare”, contemplînd „cu ochii plini de ni-

sipuri și var”, semne ascunse. Motivul nisipului, al uitării, al risipirii, nu devine însă componentă curentă a meditației romantice despre desertăciune. Zădărnicia nu contrazică, dimpotrivă, ea reprezintă condiția acceptată a existenței. „Semnele” lui Vasile Igna nu amenință și nu tulbură spiritul în visarea sa atrasă de evanescență ca atribut al frumosului. Poet de finețe, el caligrafiază, cu eleganță desene miniaturale cu insecte fragile: „Și totuși pe un tobogan ceresc / alunecă ființa ei firavă / păzește ochiul-boului / boul-de-baltă, trestia / tăind cu lama oarbă apa / Prudentă? / Și totuși, o eșarfă de vint / de i-s-ar da, un ac de-or prinde aripile-i goale / s-ar sparge-n cercuri ora / și-ar cădea / din ceruri ingeri / pe pământul moale”.

Miracolul emană din fiecare viață umilă de cirtăți, rac sau albini, de plantă anonimă. Herbarium este o incantație a virtuților magice a terburilor obscure, reverte la posibilitățile darurilor benefice, cu reminiscențe infantile, cu euforia a „ceea ce poate fi”.

Registrul liric al „Semnelor” se prelungeste

parțial în Psihografil în care descifrarea lumii se face tot după „cartea de vise”. Seria Cartier introduce, însă, o altă modalitate lirică, în care meditația este convertită în succesele cinema-tografică de imagini, urceri surprinse, alții interfezate. Notația nu se singularizează, lirica integrîndu-se seriei poemelor nevrozelor citadine vizind alienarea într-un spațiu urban absurd. Percepția este amplificată în prim-planuri dominate de detalii: „Fotografiu la minut, / chipuri sub fulgerul mat al luminii / Flash-uri, zimbețe blonde ale feței, / bastonul orbului ce pînăie asfaltul, / cravata lui cu perla falsă. / Proprietarii Fotografil ambulanți / în mijlocul pietii noi Coroana! / biere vechi, semințe, coji pînăde de pepeni verzi / Un cine șchiop alunecă-n lumină / Nimic contre-jour, / vom vedea la dezvoltare”.

Nimic infabil, nimic insolit, nimic „contre-jour” care să ofere sensibilității lirice senza evaziuni în virtualitate. Este o rătăcire în realitatea imediată și brutață a unui vizitor solitar smuls printr-un accident stărilor sale de reverie din teritoriul său cu păduri, cu plante magice și albine de aur.

Acesta este registrul dominant în ciclul Starea de urgență, în care însă latura meditativă devine mai explicită, avînd ca obiect problematica existențială și condiția poeziei (Sfîrșite lirică, încrețirea în literatură). Spiritul rămîne captiv în spațiul urban (Cosmopolis) nevrozant, din care se poate salva numai prin ficțiune („dă dreptate imaginatiei, / alunecă memoria / stoop inteligent”) pentru că „imaginatia schimbă lumea”, „Imaginația-i o -dimineață în Suedia / pășăr migratoare, petor un gări mic, / Umbră unui avion retezînd ploaia / și fi fericit / Visează ca aluneci cu bicicleta printre grădini / o dimineață lăptosă, fărâșindă a unei veri de demult”. Ultimul poem al ciclului marchează de altfel o revenire la registrul „Semnelor”, cel mai adecvat sensibilității poetului, prin reluarea ritmului lent, prin proiecția în viitorul ipotetic, prin modificarea perspectivei fragmentate din lirica citadină a alienării către perspectiva amplă a vășării marilor spații: „Poate un duh al adincului va scoate / foz pe nări, ori poate elefanții noptateci / vor scutura pămîntul pe spinare / O să fie o flăcără mare / un turn din care se desfac lumini-lumini / O răc it cel secol o să fie / un ceas enorm narînd un timp stelar”.

Experiența Stării de urgență este pentru poet o confruntare în care cîștigă modalitatea lirică predictivă, aceea din care se nasc versurile cele mai frumoase, în care calitatea intelectuală se acordă cu farmecul reveriei.

Sultana Craia

Telegrama adresată tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU

SECRETAR GENERAL AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN, PREȘEDINTELE REPUBLICII SOCIALISTE ROMANIA, DE CĂTRE BIROUL UNIUNITI SCRITORILOR

Mult iubite și stimat tovarășe NICOLAE CEAUȘESCU, În numele Biroului Unirii Scriitorilor vă rugăm să primiți un respectuos și cald omagiu cu prilejul alegerii și investirii noastre la conducerea Uniunii Scriitorilor din Republica Socialistă Română.

Indicațiile cuprinse în însușitorul mesaj pe care l-ați adresat Conferinței naționale a scriitorilor ne vor călăuzi în cei patru ani al mandatului nostru, convinși fiind că înfăptuirile lor constituie chezașia obținerii unor noi și însemnate succese pe traseul creației literare și al împlinirii tot mai profunde a slujitorilor condeului în nobilul efort de înălțare a patriei noastre socialiste.

Vom face, de asemenea, tot ce este necesar pentru unirea tuturor forțelor scriitoricești, pentru instaurarea și dezvoltarea unui climat de înaltă principialitate comunistă, a unor relații de colegialitate și respect reciproc în întreaga viață literară.

Vă asigurăm, mult iubite și stimat tovarășe secretar general, că organismele de conducere ale Uniunii și ale Asociațiilor de scriitori, întreaga noastră obște sînt hotărîți să promoveze neabătut politica internă și externă a partidului, elaborată și realizată prin inestimabila dumneavoastră contribuție, văzînd în această politică garanția propășirii poporului nostru, a afirmării puternice a României socialiste printre țările libere ale lumii.

Președinte, DUMITRU RADU POPESCU

CARTEA DE DEBUT

Concetti și speech-uri

Versurile din volumul lui Petre Dinu Marceș (Legenda saltului, Editura Facla, 1980), apar văluite într-o ceață de cuvinte, în care cititorul orbăște un timp, încercînd să se orienteze. Încet-încet, lucrurile încep să se clarifice, o structură dominantă leșind la iveală. Rebutabili imaginatori de concetti, Petre Dinu Marceș se arată mai puțin inspirat în ceea ce privește ideile poetice

(termen destul de improponabil, care încearcă să denumescă astfel global al unei poezii). Imaginatică sa se înfrîntă în chip de poet prețioasă, care împodobește femei avînd impersonalitatea unor manechine. Dar, așdăugim numădicit, așa ceva nu este puțin lucruri. Scrierile minerale au fascinația lor, și drept, nu la fel de mare precum lumina desăvîrșită din jurul unei ființe frumoase.

Ce face un autor ingenios de concetti atunci cînd țirările pe care le exprîmă nu sînt tocmai originale? Pornește de la sentimente tradiționale, „clasicizate” de către poezia scrisă pînă la el și, necrușînd să le întinșeze niște nuanțe strict autentice, le înțrezează prin imagini șoante, capabile să trezească în efortul stăruirea pe care literatura manieristă mai veche și mai nouă o ținteste. Așa sînd lucrurile, structura-robot a poezilor din Legenda saltului este următoarea: o temă lirică (de tipul: trecerea timpului, iubirea pentru ideal — neadecuată de fericele, nostalgia poezului pentru țirările simple, tristețea pe care o stîrnete folosirea artistică a cuvintelor); obscurizarea ei printr-un ermetism moderat; folosirea frecventă a unor ingeniozități imagistice dintre care unele sînt realmente reușite. Poetul spune: „ca un ecou pămîntu de-o stîncă”, „cuvintele ard ca un aisberg”, „sferic și cîrnos — curcubeul”, „sunetul devine / somn desenat în piramidă”, „fulgerul din bezna”, picurau idei de pe stilpi albaștri”. Uneori, parcă înțimplător, ingeniozitatea capătă o strălucire specială, ce ne determină să așteptăm cu interes viitoarea evoluție a lui Petre Dinu Marceș. Iată, spre exemplificare, o strofă din poezia ce dă titlul volumului: „Numai focul pîlpînd peste turnuri, / ca o ceață aburindă / peste orașele ce se prăbusec / din explozia unui tranșafir...”. Altciori, însă, tot fără știrea autorului, apar platiudini care nu au nici o scuză. Există deci motive serioase care să îl determine pe autorul Legendei saltului să mediteze la expresivitatea întimplătoare.

Artur Silvestri

În ceea ce privește poeziile din volumul lui Ion Alex. Anghel (Drumul cuvintului, Editura Junimea, 1980), lucrurile sînt mult mai simple. Parcă pentru a se situa la antipodul manierismului din cartea despre care am discutat mai sus, autorul practică în mod consecvent o poezie a sincerității spontane. Imagistica este obținută prin alăturări nu tocmai improvizabile, înaintarea de la vers la vers urmează trasee în mod evident controlate de logica argumentării.

Autorul este un spirit discursiv, în mai fiecare dintre poeziile sale el ține cu un mic speech avîntat, pornind de la cîteva teme predictice, și arîndu-se aproape în permanență dominat de euforia celui pentru care folosirea cuvintelor este resimțită drept o acțiune simplă, la îndemînă. Inteligența mobilă, capabilă să observe legăturile dintre idei, cultura literară (dovedită prin numeroase aluzii la mari poeți și artiști) — iată staturile lui Ion Alex. Anghel. La acestea se adaugă o stare de spirit permanentă bună, multumită de sine, ferită de marile tristăți, o stare de spirit din care ironia se alege precum o spumă. Un indicu că lucrurile stau într-adevăr așa, este faptul că majoritatea poezilor din volum se termină cu sunetul exclamării, prin care, străin de subtilitățile sugestive, autorul atrage atenția asupra calității versurilor sale de a fi spirituale. Exemplificăm prin poezia intitulată Tineri: Prîvim la cei tineri de tot, / inconștienți de frumosi / în nepăsarea pentru timp, strecurată pe sub toți mușchii / și nervii noștri. // Îl prîvim și ne întrebăm / de unde atîta beție / în fața acurilor berbei, / de unde atîta aromate / de fructe. // Dragostea lor pentru ape / e fecioară. Dragostea pentru ulmi / e un trup. Le sculpești în ochi / o dorință continuă. // Frumosi și lacomi, / rămîni neștutori / pînă la primele nînsori ale toamnei!”.

Patosul retoric ezită să se transforme în expresivitate.

Voicu Bugariu

Că și Marin Mincu, Voicu Bugariu este un spirit apt mai degrabă de creația propriu-zisă și mai puțin de critica literară, unde se exercită totuși în mod curent și deocamdată fără izbîzni însemnate, punînd ingeniu în viață și mai puțin în operă. Deși prolific, căci a produs mai multe culegeri de cronici literare, o monografie mediocră despre Zaharia Stancu și un număr de romane politiste, publicate cu un pseudonim, Voicu Bugariu nu dă abia acum o contribuție literară cu adevărat valabilă, aparent în gustul „science-fiction”: „Lumea lui Als Ob” (ed. Albatros, 1981). Un critic iubitor de fantasciență, iată un caz nu leșit din comun: avem astfel de compuzi intelectuali în cuprinsul literaturii române, care denotă înclinatia spiritului critic către proza cu invenție limitată, în condițiile unui spirit normativ. Proza S. E. al produs într-un chip remarcabil Ov. S. Cromăniceanu („Istori insolite”, 1980) și Ion Hobana, acesta popularizator al genului la noi, precum altădată Victor Anestin. Nici Voicu Bugariu nu este la înția încercare de ordinul prozei științifico-fantastice, căci „Vocile vikingilor” și „Starea de urgență”, publicate acum cîțiva ani („science-fiction” și acestea) al căror ecou în „Lumea lui Als Ob” este persistent. Cine le-a citit, recunoaște de îndată originalul.

Oricum ar fi, „Lumea lui Als Ob” e o producție în felul ei captivă, deși plină de monedele căci S.F.-ul este precum basmul un teritoriu unde invenția e limitată probabilistic și a înova pe deplin nici nu pare a fi estetice salutar. „O amintire” conține impresiile unui individ pașnic la o reuniune de intelectuali medlocci, cu majoritate feminină, unde conversația e fortificată de gîntele oculte. Lectura stranie între vizitator și nevasta unui amic (femeia este însă un robot), revelează stupefacția omului normal înaintea androizului.

În alt loc, un viliagiatist astenic pică într-un spațiu pescăresc, de pe litoral și, cuprins de o emoție confuză, merge pe fundul mării, în vreme ce dublul lui stă, că o goră și o pîlă. („Coborî în ape”). Un căreare inginer, prîmeste o scrisoare bizară, franțuză cu un timbru extraordinar, fără șer de emisiune. Curiozitățile de ordinul concretului sînt excusive: hirtia este elastică și cu neputință de rupere, marca e tipărită deși pare o manufactură. În fine, făcînd autostopul pentru Brasov, inginerul zboară cu o mașină și, înzozit, sare din mers, accidentîndu-se („Autostop”). O femeie fascinantă și vitală, care trăia superficial și în fugă, decide să încetinească ritmul vital spre a putea pricepe sensurile hedoniste însă numai în imaginație. („Noapte bună, Sophie”).

„O excursie” este o banală călătorie la rebours în timp, pe la 1850, cu un memorabil tablou de culise teatrale (ceteții viitorului prepară voiajul ca și cum ar învîta un rol și ar inscena un text aleatoriu). Un ghid insolent patru „studenti” în America otococescă și întîlnește pe Edgar Poe, care e ziarist de senzație la

VOICU BUGARIU: «Lumea lui Als Ob»

Philadelphia. Prin abilitatea detectivistică a aceluia e relevat autorul unei crime misterioase, așa încît „călătorii în timp” nu sînt obligații la „cronoplastic”.

„Vocea” descrie senzațiile unei femei al cărei bărbat a dispărut fizic și a rămas via număr cerebral, în interiorul unei mașini. „Cinema” e povestea, în contrapunct, a recepției unei povești cinematografice pe subiect astral din unghiul unei perechi de contemporani. „Fastime dispărînd” provine din prozele despre „farturi zburătoare”, fără accent pe fantasticul științific, ci cu o doar sumară sugestie științistică. O femeie misterioasă apare și dispăre de la domiciliu, în funcție de prezența unor ciudate UFO pe cerul citadin. Bărbatul care o iubeste e, pe bună dreptate, stupefiat. „Un începător dotat” e, cu rectificări însemnate, „Sfera” și cuprinde proza S.F. a unui scriitor inexistent, D., a căru curioasă manifestare literară e de a face din „proiect” un „gen literar”. Un astfel de „proiect” (format din siruri de note independente, ca un jurnal de laborator experimental) e proza propriu-zisă, conținînd reacțiile conștiinței înaintea unei miraculoase sfere cu proprietăți oculte, reproductive și premonitoare. În fine, „Lumea lui Als Ob”, care este și cea mai însemnată producție S.F. a lui Voicu Bugariu, izvorăște dintr-o sugestie literară, căci pare o rescriere „science-fiction” a „Odiseii”. Nu ideea de a face din călătoria astrală un scenariu homeric este aici valoroasă și de efect (invenția e în fond elementară), ci înfățișarea de rezumat hibrid, cu respectarea, pentru inițiat,

fidela a momentelor literare inițiale. Pe o planșă necunoscută și totuși identică cu Pămîntul (astru, în fond, al ficțiunii estetice, concomitent deseolit și asemănător cu originalul), niște astronauti trec prin felurite cazne mitologice, care sînt la origine cele ale lui Ulise, cu modificarea totuși a mediului tehnic, ultra-modern și sofisticat. Un bărbat care povestește retrospectiv aventura (el este Ulise), ascultat de Penelopa, e cîntărit într-o peșteră plină de oi gigantice dar fictive, privește apoi pe niște erane magice, convorbind cu morții, scoabază pe o insulă feerică, îmbrătat de o femeie ațătoare, ajunge, în fine, acasă după ce a trecut proba ascultării unor voci fascinante, pe care nu le-a urmat. Nu este greu a vedea aici, corectat în mediul S.F., peștera lui Polifem și catatonhia lui Ulise care scorbore în infern, insula Circei, pe Nausicaa (în chip de vedetă de film), pe navigatorii corupți de iotofagi, pe Ulise legat de catarg spre a rezista sirenelor cîntătoare. Din „Lumea lui Als Ob”, care este vaihingeriana lume a lui „ca și cum”, Voicu Bugariu a extras o producție barocă, despre literatură în chip de ficțiune immanentă, față de care invenția e o proiecție materială, precum umbrele platonice. Între prozatorii români de S.F., majoritatea industrioși și alți, Voicu Bugariu reprezintă, alături de Mircea Opriță (acesta, cu cel mai sigur talent literar) și Gh. Săsarman, fantasciența barocă, de origine intelectuală, ieșind din modelul tiranic pe canal literar, magice ori miraculos. Tot ceea ce ochiului cunoscător i se pare curent în ficțiunea științif-

PETRE STOICA: «Prognoză meteorologică»

teologică (Editura Cartea Românească, 1981) poezia lui Petre Stoica începe, sensibil, să se schimbe. La cincizeci de ani, autorul își așează tablă mai ferm versurile sub zodie morală, devine grav, zimbetul ironic se transformă în sarcasm, evitînd, pe cit posibil, didacticismul: „Pipernici și înălțai, veseli sau triști sau numai nerăsi / vislîm spre faima secolului douăzeci și unu, vislîm și vislîm / un botanist ne cîtește versuri mobilizatoare, un antrenor / calculează cu rîvnă riscul drumului nostru plin de lirism / un filozof ne vorbește despre esența abisului oceanelor / în timp ce barca noastră se umple cu apă decît / înainte, înainte și nu mai dezlegați cuvinte încruciate / azi e vineri ziua cenușii meru optimist / ne este dat să birum iar bucuria ochilor noștri / va fi înmîșă văzînd cum în portul plin cu ghirlande / ne întîmpină papagalul lui Robinson Crusoe / pențru sârbațoarea anunțată spălați-vă batistele de sînge” (Veseli sau triști). Pierzînd în jovialitate și cîștigînd în transparență (virgulele se pun, la

discreție, pe pauzele de respirație și pe regulile de punctuație) versurile lui Petre Stoica își conservă mecanismul (manierismul) generativ. Timpul unu: descriție parșiv-desuetă. Timpul doi: replică senecă, antitetă. Timpul trei îl aparține cititorului, căruia i se oferă sau, cel mai adesea, i se sugerează morală. Timpul se pot schimba între dînsii, structura discursului rămîne aceeași: „Vă jur postlăoanele au existat / aveau pînă și patru roți postlăoanele / goneau prin livezi cu măsline / apele curgeau firec pești cîntau / era pe vremea marilor flori și / și a cărturarilor speriați de glorie / acum avem dezarmare” (Vă Jur). Mecanismul funcționează și, fiindcă poetul nu duce lipsă de imaginație, variantele de perechi în opoziție se înmulțesc, cu bune rezultate în plan poetic: războiul fratricid—înflorirea castravetilor, veacul maculă—cultivarea agriselor, dispariția broaștelor și a meloanelor—progresul, cealalt zînic—posibilită dezastru etc.

Tema unică a poeziei din Prognoză meteorologică este poluarea, care atacă universul blind al liricii mai vechi a lui Petre Stoica, multindu-l sub semnul declinului: „Întro noapte statule și-au deschis aripile / zburînd spre direcții improvizabile deodată / mușcatele din balcon au devenit caravane / fapt prevăzut cîndva de Line vezi System naturae / o multime de copii au încercînt în somn / macaralele ridicau spre cer scirie goale / dar aceste fapte n-au fost prevăzute de nimeni / după o noapte cu ore atît de banale / dimineața ageniile de presă s-au comunicat / apariția unui marelui împodobit și libăric” (Fapte) prevăzute și neprevăzute. Acest „umor dureros”, cum îl definea cu precizie Marian Popa, în al său Dicționar... trece însă, de pe la pagina 30 (adică de la cam, jumătatea volumului) în anecdota! Poetul prefabrică acum îndemănarea pe banul rulantă. Poanta devine scop, urmărit perseverent, adesea atins, în urma unui calcul ce ține doar de abilitate: „Pierdut hirtii aveverind / Cunoștințele buucilor despre adevăr / oricum erau nule rog găsitor / să nu măi deranjeze // Pierdut Cartă viză a celor din pădure / aducătorul recompensă / o puscă de vîntătoare // Pierdut în tramvai sau în bibliotecă / încredearea mea în destin / o declar absolut nulă // Pierdut puncte de orientare în ceață / mă aflu lîngă vîlă lupilor / aștept cu încredere” (Mică publicitate). Autorul se află acum foarte aproape de glumele lui Tudor Mușatescu. Citez în conținut, și din lipsă de spațiu, și din abundența exemplelor, doar titluri: Ilustrată stătuținea de odihnă, Basm modern, Banală, Scherzo, Anunț, Epigramă, Anunț la mîra publicitate, Și totuși, Și ce?, În lîmșie, Peem nevinovat. Și în aceste compoziții, Petre Stoica se dovedește un profesionist. Pînă aici, era, însă, poet. Poet remarcabil, suveran al unui univers migron, pe care îl investigatează palmă cu palmă și minut cu minut, gata mereu să-i epuizeze sensurile. Dar, mai tot timpul în bună formă, poetul descoperă în plină banalitate amănuntul revelator, reușind astfel să echilibreze în ultimă instanță construcția poemului. Senzația de efort este abisă ascunsă în hainele insignifianței. De aici, manierismul unei poezii în gamă minoră, afectînd umilitatea și reclamînd gravitatea. Locurile bătătorite sînt însă, în Prognoză meteorologică, la vedere.

Valentin F. Mihăescu

viata cărților

EMINESCU

în transpunere aromână

După **Luțăfărtu** — o excelentă alegere de transpuneri din lirica lui Mihai Eminescu, datorată poetului Ion Cutova și a partiturii în regia acestuia la Editura Literă, anul trecut — la o nouă ediție dedicată poeziei autorului „Scrisorilor” și al „Luțăfărtului” bineînțeles. M. Eminescu. Poezii române, aromâne. O alegere de astăzi mult mai amplă, tipărită de Editura Minerva, în condiții grafice de excepție — cu suprapoziții cretate și lăcuite, cu copertă cartonată și pinzată, având în efigie chipul marelui nostru poet național. Cuprinzând peste 60 dintre cele mai importante poeme ale sale, de la „Mortua est!” la „Floare albastră” și „Im-părat și proleț”, la „Rugăciunea unui Dac”, „Scrisorile” (I, III, IV), „Luțăfărtul”, „Pe lângă plopii fără soartă”, „Dorința”, „Sara pe deal”, „Dintre sute de cântăre” și altele.

Cui îi aparține laudabila prezentare grafică nu se știe, păstrându-se în această privință un secret desăvârșit... Știm însă cine sînt realizatorii transpunerilor poemelor eminesciene: **Chirata Iorgovanu** — care este și îngrijitoarea editării, autoare de asemenea a unei **Bogate Antologii de poezie populară aromână** (Editura Minerva, 1976), cu transpuneri proprii în limba română și o succintă dar edificatoare prefață privind substanța, varietatea și frumusețea folclorului aromânesc, făcut în condițiile istoriei specifice în care au trăit românii (macedoromânii) de lungul veacurilor în Peninsula Balcanică; poetă de aleasă simțire ea însăși, în limba română, ca și în grai aromân. Chirata Iorgovanu alături de ea în alegerea de față, în efortul transpunerilor versurilor lui Eminescu, au colaborat contemporanii: **Ion Cutova**, amintit mai sus, care a debutat editorial în 1946 cu o interesantă carte de poeme, **Cere vielos** — „cu ecouri din Edgar Poe” și din Maurice Maeterlinck, așa cum sugerează profesorul Al. Piru în **Fanorama deceniului** lui Hicrar română 1940-1950, apoi **Costa Guli** — și el creator de profundă originalitate (în grai aromân) și **George Perdicchi** — din generația mai veche, realizator al celei dintâi transpuneri integrale a „Luțăfărtului” în aromână, înainte război.

rebuie să spunem însă — fie și din fuga conștiinței — că Eminescu a fost și a rămas o dragoste statornică pentru scriitorii aromâni, genialul nostru poet fiind redat de aceștia în graiul lor încă de pe la sfîrșitul secolului trecut, cînd în țările Balcanice de la sud de Dunăre funcționa școli românești pentru sutele de mii de aromâni trăind acolo. Școli desființate din nefericire odată cu izbucnirea ultimului război mondial — fără a se fi revenit asupra acestei măsuri! În acest context de efervescență trezire a conștiinței naționale a macedoromânilor nu apar și numeroase reviste literare, în Grecia și Iugoslavia cu deosebire, unde revirimentul cultural al unor conlocuitori loiali era perfect întrecut, ca țări de tradițională democrație, reviste de acest fel apărînd pe atunci și în noi țări, în țările noastre — și la noi de Dunăre, de George Murnu, Nicolae Băzianu („Moș Nae”), Nuși Tulliu, Marcu Beza și alții încă.

Pentru cine cunoaște bine dialectul aromân (aici, în țară, trăiesc aproximativ o sută de mii de vorbitori al lui) — lectura poemelor lui Eminescu în acest idiom neolătin pare a fi o efitire în original a marele poet. Al sentimentului că așa a scris Eminescu direct, în acest grai cu sonorități de cronică, de cronică moldavă, în notă aspră și suavă totodată, grai venind parca de departe, din negura vremii, făcut pentru poezie anume. Sint limbă, așa zice, făcută pentru poezie, care puu în lumină pregnanță, profunzimea versului eminescian — cum ar fi rusa, germana, în timp ce altele îl sîrăcesc — franceza verbulosă, care prin transparența ei de cristal, neologistică, îl împunează misterul, umbrele și penumbrele acei halo indeterminat, celos-invăltor care face farmecul liricii lui Eminescu... Graiul aromân are acest avantaj — al redării întocmai a aceluia inexprimabil difuz eminescian, din cititorului în aromână sentimentul că realizează, în actual lectură, o altă expresie românească a poemelor eminesciene — în graiul românesc, în ciuda autorului, în laboratorul lui intim de creație. Iată din această perspectivă o strofă din „Luțăfărtul”, în transpunerea lui Ion Cutova:

Și era ună la pîrînt
S-dal'lană-n tui-ate
Cum eștină-n tui-ate
Și luna pri tu steall...
Și acum, aceleași versuri în transpunerea mai veche a regretatului G. Perdicchi.

Fidane di pîrînti glîni
Prit teate-lra mași una,
Ca sîz-Măria nîră loeni
S-prit fiil'i di steale, luna...
Textele, ușor diferite între ele, sună a expresie originală și originară totodată! În vocabulele subliniate de noi multiplică și sporește, într-o infinitate de notații-denoții-conotații, bogățiile sensuri ale versurilor, strofelor, dal'lană (chipeș), nespus de frumoasă, neîntrecută în toate, vitează, întreprinzătoare...), vergură (vergină, fecioară, intruchipare a purității), simi (sfînt), fidane (văstar, ramură, lană mîlăie), glîni (viteji, harnici și buni, fără pată), ira (era), sîz (Măria pentru fecioară, trimițînd conotația la imaginea iconică ca element de cult), loeni (icoane, ca ambianță de cult și de frumusețe, puritate), fiil'i (mii, largînd și cosmicînd imaginea de constelație de stele pe firmament, dintre care lăse în evidență „luna”).

Această modalitate de transpunere a lui Eminescu în grai aromân, cu virtuțile ei pe care le subliniam, este deopotrivă de gîsit la toți cei patru autori ai versiunilor reunite în cartea de față. În „Mirachea” („Dorința”), de pildă, semnată de Chirata Iorgovanu:

Vîn tu codru, la izvoru,
Cari treambură pe-agali,
Lu-i umbră și lilile
Și-umăchi plică-n cal...
Cuvintele subliniate și aici, cel puțin unele dintre ele largînd, aprofundînd intențiile lirice și meditative, metaforele ale textului originar;

în toată febrilelor pregătiri, (orice vinătoare răscolește instinctele și activează inițiative), un salvamarist le comunică imposibil că pasărea e o rață sălbatecă răcită de cîrd, o rață singurată ce-și pierduse acel simț de orientare propriu păsărilor migratoare. Și adăugă să se lase păgubăși deoarece n-o vor putea prinde independent de numărul și abilitatea lor de înotători-scufundători. Păreșea lui avu darul să-i întîrce și să-l hotărască. Se aruncară în mare și cu mișcări dintre cele mai iscusite încercară să inconjoare „prin învălăture” pasărea răcită de cîrd. Se apropiară de ea și dînsa nu dădea vreun semn de neliniște sau spaimă. Plutea legănata pe întinderea de platină, calmă și nepăsătoare. Cercul acelei poteri benevole se apropia, se stringea, înotătorii mai-mai că-și atingeau palmele. Cînd avură mai puțin de trei metri și se auziră chiar mici chiote de izbîndă, rața sălbatecă tresări, deveni atentă, își înălță capul răsucindu-l în silința și-n dreapta și cu o mișcare fulgerătoare dispărură în adîncuri. Ca la comandă, potera se scufundă și ea. Trecură a secunde lungi, după unii minute; cei de pe țarm erau încordați și atenți, și vajnicii înotători se arătară pe rînd din valuri privind nelămurit în lăcașul celălalt. După felul în care-și arătară mințile goale cei de pe țarm în eleșteră că nici unul nu intrase în posesia nevinovatei prăzi. Rața sălbatecă se mistuie. Trece o vreme și ei măturară cu privirile suprafața mării și nu văzură nimic. Apoi, rățușe răsări brusc în spatele lor la o depărtare bunicică măcînd nedumerit

neri ferice din nemuritoarele versuri ale lui Eminescu. Din care s-ar putea cita copios, fără comentarii, pentru frumusețea lor însăși. Transpuneri convingînd cititorul că graiul aromân are posibilități expresive nebanuite, de o umitoare pregnanță pentru un dialect. Mai cu seamă, așază în vorbă și în partea ale Chiratei Iorgovanu și ale lui George Perdicchi care le semnează pe cele mai multe. Fîind însă de făcut și reproșuri poezilor ce le-au realizat, atunci cînd abuzează de regionalism — mai ales împumutate din limbile greacă și turcă, de circulație restrînsă, necunoscută de toți vorbitorii aromâni. De tipul: „chitci țîrî” (C. Guli), cînd se putea spune, accesibil tuturor aromânilor, „floare albastră”; sau contractări estetice, stilizări de cuvînte — de asemenea fonetism locale ca bîhîri (pentru bîștiri); „țîri bîșiri” (tot C. Guli), pentru asire din „cîmpile asire”, sau mîreșî în loc de mureșî; privești (I. Cutova) și altele. S-ar fi impus, iarăși, eliminarea deseneților în i, din același motiv de estetică grafică și fonetică: pîni care putea fi transcris pînă etc. Sint oscilații ce erau înalutabile în redacție, spre a da și necesara unitate fonetică textelor transpuse. Toate aceste neajunsuri însă, de altfel puține — lingvistice, morfologice, fonetice sînt de înțeles pentru un grai cum este cel aromân, care ca orice dialect, nu are norme gramatice și de expresie bine stabilite. De unde și varietatea semnelor diacritice folosite de la o carte la alta, de la un autor la altul sau chiar la același autor, în textele aromânești apărute la noi în anii din urmă.

Culegerea din lirica lui Eminescu în transpunere aromână, publicată acum de Editura Minerva spre lauda ei, este un eveniment de cultură prin însuși faptul apariției ei, dincolo de anume rețineri, firești, ce s-ar putea exprima asupra unor neajunsuri în planul realizării estetice. Ea rămînd cea mai amplă prezentare a autorului „Luțăfărtului” în graiul românilor din sudul Dunării și constituindu-se în același timp într-un omagiu din partea unei frînturi de neam românesc, adus marelui poet. Frîntură de a cărei soartă vitregă în istorie Eminescu însuși s-a arătat preocupat în ardența lui publicistică de la „Curierul de Iași” și de la „Timpul”.

Hristu Căndrovanu

Gheorghe Petrașcu: „Natură statică”

CINCI ESEURI DESPRE OMUL VIU

Consecvență unor mai vechi preocupări — a s-a vedea și eventual rectii, de pildă, „Convingeri filosofice” sau „Convingeri științifice și politice” — Petru Pînzaru publică un interesant și incitant volum.

Înainte de orice apreciere este de observat faptul că autorul s-a încercat (și reușește) să condenseze aici două experiențe — aparent — diametral opuse: cea a „profesorului” și cea a „publicistului”. (Nu este deci producția veniturii și consumului, serviciile — politica, justiția, învățămîntul, cultura, știința, literatura, arta, familia etc.) poate și trebuie să fie judecat nu numai prin perspectiva istorică și macro-socială, ci și prin prisma vieții cotidiene a oamenilor. Altfel (s. n.), nu se face joncțiunea vitală dintre general și particular, între abstract și concret, iar imaginea despre viața oamenilor nu mai reflectă realitatea acestor vieți sau o reflectă parțial, ciunții, malformat. În această perspectivă autentică, dialectică, istorică, constructivă, cotidiană este „partea constitutivă a scurgerii istorice, așa cum macro-socialul — fără a se reduce sau dizolva în individualul perisabil — ființează prin el.”

Întelegem că ceea ce ne propune Petru Pînzaru nu este invitația de a renunța la inevitabilele și certele cuceriri ale științelor despre om, ci mai ales a acestor deformate și — ca să-l respectăm termenii — la malformarea a ceea ce știm despre omul concret, printr-o pășire radicală și definitivă a viziunilor steril-teoretizante, seci. Sprînjîndu-se pe un fundament teoretic amplu — dar deloc livresc, mișcînd abilitate și inteligență instrumentale dialectice materialiste și istorice, fructificînd în mod feroc o gamă largă de cunoștințe, ca și datele pe care a le oferă formația sa de psiholog, sociolog și psi-

ho-sociolog de mară, Petru Pînzaru abordează cu curaj și competență probleme delicate și complexe. Nu-mi este în intenție să fac un rezumat al cărții și de aceea mă voi opri doar la cîteva aspecte. Iată, de pildă, considerații legate de funcționarea „legitimator” social, al căror specific consideră autorul „rezidă în faptul că ele nu se constituie și nu acționează decît prin activitatea și interacțiunea oamenilor vii care alcătuiesc societatea”. Demonstrația curge mai ușor și mai înțeles, Blaga intervine chiar în „Trilogia cunoașterii” cu un argument din domeniul științelor moderne. Se descompune să lumina în cea o dublă și contradictorie compoziție: undă și corpuscul. Aceasta era o realitate, deși propoziția „lumina este de natură ondulatorie” se contrazice cu propoziția „lumina este de natură corpusculară”. Dar această realitate inaccesibilă logicilor formali este accesibilă „metodei antinomice transfigurată” care admite existența unor elemente eterogene în structura aceluiași fenomen. Faptul fiind real, metoda care îl recunoaște nu e irațională, ci dimpotrivă, proprie unui raționalism și unei logici superioare, un „raționalism deschis” și un „realism dialectic” cum îl numește Ion Mihail Popescu. Cu cîtiva ani mai tîrziu, de data asta un savant, Niels Bohr, elaborează „principiul complementărității” în explicarea „fenomenelor cuantice”. A fost învinuit, la rîndul lui, de „irationalism” și „misticism” și „cunoscut abia după război. Un cercetător în domeniul teoriei științei constată raportul de echivalență dintre „principiul identității” al lui Bohr și „metoda antinomice transfigurată” (T. Toró, *Fizică modernă și filozofie*, 1973). Dealtfel, metoda îl apără pe Blaga înaintea „indeciziei”, în ce a început, drept „una din reformele metodologice cele mai importante ale științei”. E un fenomen tipic de protocronie românească, rămasă fără ecou chiar în cadrul gândirii autohtone.

Un alt exemplu legat de cel anterior este teoria lui Blaga despre „raționalizarea iraționalelor”, opusă în epoca aceleiași logici clasice, care promovea un raționalism increment și deusuet conform formulei: tot ce e real e rațional. Într-o viziune complexă a realității, Blaga vorbește despre existența iraționalului care pot fi reduse în procesul cunoașterii la rațional. În *Trilogia cunoașterii* termenii filozofului erau, cum se știe, ambigui, oferînd adversarilor prilejul să-i califice drept irationalist și agnostic. În *Experimentul și spiritul matematic* își purifică terminologia, devenind mai științific, dar în fapt își redemonstrează teza enunțată cu cîteva decenii înainte. Atunci el descoperă mai multe feluri de iraționalitate care se rezolvă în cunoașterea prin metoda licențelor, adică a unor „concepte aparent nerationale dar care facilitează trecerea de la irațional la transformarea lui în rațional. Un caz, l-am văzut, era cel al „antimiciei transfigurată”, cînd se recurge la o imagine simbolică sau mitică pentru definirea unui obiect compus din două elemente contrare. Altfel e iraționalul „conceptul dialectic” de pildă, „devenirea” lui Hegel, construit pe baza unei intuiții care presupune antinomia existenței — inexistenței, legitimă în logica formală. „Rolul decisiv — spune Ion Mihail Popescu — și în acest context îl are rațiunea (intelectul) care, prin actele sale, reduce cantitativ și calitativ, „iraționalele” și prin conceptualizare le dă sens rațional”. Teoreticienii ai științei gîndesc astăzi identic și cercetătorul nostru îl citează. În plus, astfel percepută, teoria lui Blaga se apropie mult de gîndirea materialist-dialectică. Nu există iraționalitate veșnică, dar există veșnic irațională — e maxima pe care Ion Mihail Popescu o formulează în consens cu Blaga. Alți termeni ca *metafizica*, *Marele Anonim*, *Marele Tot* etc. existenței, *conștientă transcendentă*, la fel ca teoriile din filozofia culturii, știința matrice științifică, categorii abisale, personanță etc. sint re-luate de Ion Mihail Popescu din aceeași perspectivă a filozofiei contemporane. În pofida unor lungimi și a unor repetiții (din teamă de a nu fi rău înțeles), Ion Mihail Popescu e apt să genereze noi îndemnuri pentru redeschiderea procesului filozofic lui Blaga din unghiul exigențelor științifice moderne, dar și al unor atitudini mai calme, epurate de vechi subiectivități și idiosincrazii.

Serban Cionof

* Petru Pînzaru: „Condiția umană din perspectiva vieții cotidiene”, Editura „Albatros”, 1981.

sau poate sfidătoare, ciugulindu-și penajul de ranjat de ață. Potera se reerupa și se năduși sus încurajările multumii privitoare. Vinătoarea dură auroape o ră și se repetă ca spectacol învariabil la fel în acest răsîmp se întîmplă un mătoreale lucruri: un ins bărbos și iritat fuși la hotel să-și aducă arma de vînătoare, trapezistele uitară de posesorul crucii și conversau între-o franceză cordială cu un brunet din părțile Brăilei, (posesorul unui ghiul) cînd un ou de bibliotecă, copiată și încastrată o palmă educată de deoarea insistă să creadă că „găina lui e dată d'acului”, salvamaristul depuse la țarm cinci vînători voluntari în stare de reanimare sfîtuindu-i pe ceilalți să se lase păgubăși. Apoi lumea se plietă, apoi ultimii îndrîjbiți părăsiră lupta, apoi veni amurgul și înserearea. Scăpăra luna arîndu-se ca o gemandură roșie la orizont. Pe mătasea încrețită a goltului rata solitară se legăna nepăsătoare, poate mai obosită și mai atentă. Timp de trei zile o potera îmbunătățită încercă să captureze mica pasăre însărgurată dar nu reuși.

A patra zi, dimineață, înainte de răsăritul soarelui, mergînd spre locul stupidei vînători am văzut un mic cîrd de rate sălbatece aterizînd spre punctul unde surata lor aștepta încrețtoarea. O încovătușă după cîteva roți se ridică deodată și se înălțară în aerul limpede. Nu mi-am putut da seama dacă surata lor hăituită zbură alături sau era purtată pe spinările acelor zburătoare solide care visleau alt de auroape una de alta încit păreau un singur corp plutitor în apa primitoare a văzduhului.

Mircea Micu

1 iulie 1981

Din nou despre teoria culturii și a valorilor

Ion Mihail Popescu își inițiază substanțială sa lucrare asupra filozofiei lui Blaga cu două sintagme lungi și cam inexplicabile: O perspectivă românească asupra teoriei culturii și valorilor. Bazile teoriei culturii și valorilor în sistemul lui Lucian Blaga. Cartea trebuia să se numească simplu: Rezistența concepțelor filozofice, întrucît aceasta e tema cercetării sale demonstrată cu fine argumente teoretice și științifice. Scopul dintii al acestei cercetări este aflarea adevărului și înălțarea falsului în viziunea întotului lui studiul de față analizează sistemul lui Lucian Blaga în spiritul său, nu în lîtra lui. El coboară de la înălțimile metodologice filozofice contemporane, în țara principilor filozofiei lui Lucian Blaga și, înlocuind „limbajul hieroglific” al sistemului prin echivalențe echivalente, generalizate la scară europeană. Ca afirmația sa nu rămîna o vorbă goală, aduce cîteva exemple din mai multe în care Ion Mihail Popescu îl află pe Blaga autoresor și inițiator în materie de logică și dialectică modernă. Se știe că *Formulă dogmatică* (1931) a provocat din partea titlului numeroase „acții și refuzuri” chiar din partea filozofilor raționaliști. Aici elaborează el „metoda antinomice transfigurată” schițată anterior în *Filozofia științului* (1924), metoda care îl apărea lui D. D. Iloșca „imposibil de fondat în chip necesar” la Mircea Florian „irationalism, antilogic, antinomic”. Blaga vorbea acolo de două moduri de cunoaștere: prin „intelectul enstacic” și prin „intelectul ecstacic”. Primul termen presupune, simplu vorbind, cunoașterea prin rațiunea și logica clasică, a identității necoerentelor. A doua ar echivala oarecum cu rațiunea din logica dialectică. Acolo unde logica formală încetează să mai explice și să mai admită ca real, intervine cunoașterea „dogmatică” sau „minus cunoașterea” cum le numea pe acestea Lucian Blaga. Primii filozofi creștini întrebîntau metoda dogmatică, adică aduceau ca real un fapt contradictoriu, raționalitatea și irationalitatea textelor relevante. Blaga reține de-aici numai metoda și înlocuiește misterul ecstacic. Rațiunea formală nu permite acceptarea celor două atribute opuse în caracterizarea aceluiași fenomen, dar „intelectul ecstacic” o poate justifica. Spre a fi bine înțeles, Blaga intervine chiar în *Trilogia cunoașterii* cu un argument din domeniul științelor moderne. Se descompune să lumina în cea o dublă și contradictorie compoziție: undă și corpuscul. Aceasta era o realitate, deși propoziția „lumina este de natură ondulatorie” se contrazice cu propoziția „lumina este de natură corpusculară”. Dar această realitate inaccesibilă logicilor formali este accesibilă „metodei antinomice transfigurată” care admite existența unor elemente eterogene în structura aceluiași fenomen. Faptul fiind real, metoda care îl recunoaște nu e irațională, ci dimpotrivă, proprie unui raționalism și unei logici superioare, un „raționalism deschis” și un „realism dialectic” cum îl numește Ion Mihail Popescu. Cu cîtiva ani mai tîrziu, de data asta un savant, Niels Bohr, elaborează „principiul complementărității” în explicarea „fenomenelor cuantice”. A fost învinuit, la rîndul lui, de „irationalism” și „misticism” și „cunoscut abia după război. Un cercetător în domeniul teoriei științei constată raportul de echivalență dintre „principiul identității” al lui Bohr și „metoda antinomice transfigurată” (T. Toró, *Fizică modernă și filozofie*, 1973). Dealtfel, metoda îl apără pe Blaga înaintea „indeciziei”, în ce a început, drept „una din reformele metodologice cele mai importante ale științei”. E un fenomen tipic de protocronie românească, rămasă fără ecou chiar în cadrul gândirii autohtone.

Un alt exemplu legat de cel anterior este teoria lui Blaga despre „raționalizarea iraționalelor”, opusă în epoca aceleiași logici clasice, care promovea un raționalism increment și deusuet conform formulei: tot ce e real e rațional. Într-o viziune complexă a realității, Blaga vorbește despre existența iraționalului care pot fi reduse în procesul cunoașterii la rațional. În *Trilogia cunoașterii* termenii filozofului erau, cum se știe, ambigui, oferînd adversarilor prilejul să-i califice drept irationalist și agnostic. În *Experimentul și spiritul matematic* își purifică terminologia, devenind mai științific, dar în fapt își redemonstrează teza enunțată cu cîteva decenii înainte. Atunci el descoperă mai multe feluri de iraționalitate care se rezolvă în cunoașterea prin metoda licențelor, adică a unor „concepte aparent nerationale dar care facilitează trecerea de la irațional la transformarea lui în rațional. Un caz, l-am văzut, era cel al „antimiciei transfigurată”, cînd se recurge la o imagine simbolică sau mitică pentru definirea unui obiect compus din două elemente contrare. Altfel e iraționalul „conceptul dialectic” de pildă, „devenirea” lui Hegel, construit pe baza unei intuiții care presupune antinomia existenței — inexistenței, legitimă în logica formală. „Rolul decisiv — spune Ion Mihail Popescu — și în acest context îl are rațiunea (intelectul) care, prin actele sale, reduce cantitativ și calitativ, „iraționalele” și prin conceptualizare le dă sens rațional”. Teoreticienii ai științei gîndesc astăzi identic și cercetătorul nostru îl citează. În plus, astfel percepută, teoria lui Blaga se apropie mult de gîndirea materialist-dialectică. Nu există iraționalitate veșnică, dar există veșnic irațională — e maxima pe care Ion Mihail Popescu o formulează în consens cu Blaga. Alți termeni ca *metafizica*, *Marele Anonim*, *Marele Tot* etc. existenței, *conștientă transcendentă*, la fel ca teoriile din filozofia culturii, știința matrice științifică, categorii abisale, personanță etc. sint re-luate de Ion Mihail Popescu din aceeași perspectivă a filozofiei contemporane. În pofida unor lungimi și a unor repetiții (din teamă de a nu fi rău înțeles), Ion Mihail Popescu e apt să genereze noi îndemnuri pentru redeschiderea procesului filozofic lui Blaga din unghiul exigențelor științifice moderne, dar și al unor atitudini mai calme, epurate de vechi subiectivități și idiosincrazii.

Marian Vasile

Mașina viitorului

Urmare din pag. 1

de a dispune chiar înlocuirea descălușului tradițional printr-un examinator cibernetic; el, bine, mai știu că, în toată această expoziție, am urmărit și cum se contorsionează lumea curată a vișurilor în atingerea cu un anume fel de a conștientiza lumea (să-lumea viitorului) și cum reușește să propună soluții simple și eficiente: complex studențesc mondial prin reducerea fondurilor de înarmare cu 0,01 procente, etc. bine, mai știu că, în toată această lume, care oate speria umanistul prin tehnicitizarea excesivă (prin sensibilitatea lor care ar putea fi deturată de roboții de înlocuitori metalici pentru bucurii naturale) o boare de candoare stătea ascunsă în chiar inima inanimatelor nostri „confrați” de viitor; superba mașină a viitorului (la care vor lucra specialiștii de ani de zile și la care vor munci lucră probabil ani de zile) își gîndise rezolvarea funcționării cu o baterie ELBA de 4,5 V. De la această mașină a viitorului ne cresc nouă toate speranțele pentru ceea ce copiii de azi vor fi mine.

nicolae ioana

Mă întorc acasă urit ca un comediant!

Înt-adevăr ploua mărunț de azi dimineață un ceas mai devreme pe unde am colindat prin cartierul puștii la ce arșu am bătuț!

Mă întorc acasă urit ca un comediant în cartierul tăcut de parcă am am ieși dintr-o zăreție.

Totul e la fel, ud pînă la piele pling pe un copac un copil trece cu cercul prin ploaie și nimeni nu-mi dă voie să intru nimeni nu-mi buște pe nimeni. Deschide, dă drumul. E altfel acum?

Comediantule, mai adu ceva din cuvintele tale și lasă-ne în pace e țîrșu și plouă, întorc-te acum în ozăria ta!

Mă întorc acasă urit ca un comediant!

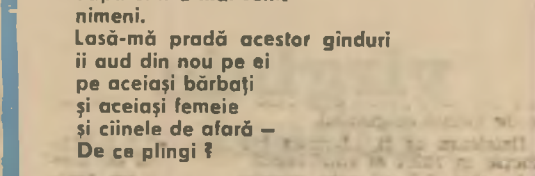
Pe acest prieten...

Pe acest prieten du-l în odia ta. Este bolnav. Nu-l întreaba cum îl cheamă. Pe acest prieten binecuvîntează-l doar cu un suris mai enigmatic ca moartea.

Pe acest prieten obosit care nu-și mai aminteste nimic și se pleacă în fața fiecărei uși și salută deși nu-și aminteste nimic plin de abnegație el vede după frînturi de viață obosite. După dungile de indigo de pe degete se vede că a copiat ceva sau a indoi ziare, sau a stat pe o bancă în parc și salută, și salută, și salută!

Afară

Lasă-mă pradă acestor gînduri, știu! Un om a venit apoi și în urma lor a femie iar în urma de tot a venit și un ciine dar n-a intrat. Lasă-mă pradă acestor gînduri știu un venit toți după aceea n-a mai venit nimeni. Cheile sunau în broască și-am sărit de spaimă să te întimpli. Eu voiam să te văd dar n-ai venit decît cei doi despre care îți vorbeam după ei n-a mai venit nimeni. Lasă-mă pradă acestor gînduri și auz din nou pe ei pe aceiași bărbați și aceiași femeie și cîinele de afară — De ce plîngi?

De ce plîngi?

Trezește-te de dimineață și respiră!

Trezește-te de dimineață și respiră respiră acest aer pur, acest aer udat toate planurile și indoiile ridică-ți brațele și apoi coboară-le.

Nu mai vreau să văd nimic afară dureri de cap, amețeli resturi de zăț, mucerile de țigări mă enervează

copacul ud de la fereastră, pe aici e totul îndepărtat de aici este totul fără contur.

Nu mai vreau să văd nimic și înaintez și înaintez spre imaginea deformată a chipului meu.

Mă opresc de teamă și-mi spun păcătosule, respiră adînc, cit mai adînc numai pentru tine, numai pentru tine respiră acest aer, acest aer!..

Vino mai devreme acasă!

Vino mai devreme acasă udă scările, la ușă tu e un om cu capul plecat, un bătrîn amezic! Vino mai devreme acasă udă scările treaptă cu treaptă pînă la etajul cu cinci uși la care în fiecare zi se ridică cincii minii să sune — care este a ta, amîntește-ți! S-a întineric acum poți să intri bate în cele cinci uși deodată apare un bătrîn amezic. Mai sună odată ce-o să-ți faci mai sună odată ce-o să se întimplă s-a întineric acum ai putea să intri, care nimeni nu-mi locuiește aici! Vino mai devreme acasă udă scările treaptă cu treaptă, pînă la etajul cu cinci uși, care e a ta amîntește-ți! e acolo un om cu capul plecat un bătrîn amezic!

ZIG-ZAG

Rața sălbatecă

În Stațiunea Olimp, într-un golf cu apă liniștită, a apărut într-o bună dimineață, deasupra valurilor dantelate, o rață sălbatecă.

Prezența ei printră banalii pescăruși intrati în posesia lor — adunat pe țarm și pe diguri zeci de privitori, mături, copii și gură-cască, chemați să emită tot attea păreri despre însoțitorul măcătoarea pripășiță pe teritoriul ce nu-i sint propriu. Un ins înalt, sportiv și bronzat, secundat de două admiratoare cu alcatuiri de trapeziste, se proptăi pe picioarele puternice și umflîndu-și pieptul pe care spînzura o pasăre demnă de un učenic al domnului decretat că crucă este, nici mai mult nici mai puțin decît un „scufundac de mare”. Un copil zice tălălu moziuz și gînditor „tălcule, uite o găină” drept pentru care obțin o palmă educativă și nici o explicație. Doi pescari echipați pînă-n dinții îl lumăriră competiții: „e o rață sălbatecă, puștor”, iar tătăl cel mobarț și încrunat se răli la ei cu dumăle „rața sălbatecă la mare”. Cei doi lăcără mîle și se retraseră vîzînd că insul fumează Kent super-long. O doamnă strălucînd de emul-se de bazic, posedînd un puternic accent a-dele-nesc, cîmpii: „asta-i gîscă americană d-alea m-te”.

Cercul privitorilor creștea și odată cu el părețile și izbăvite. Se nchება o mică potera și, cei aleși sub cuvînt de onoare că sint înotători de excepție hotărîră locurile declarînd-o vor înconjură din toate părțile și deodată, nelăsînd minusculul sălbaticului nici o șansă de scăpare.

În toată febrilelor pregătiri, (orice vinătoare răscolește instinctele și activează inițiative), un salvamarist le comunică imposibil că pasărea e o rață sălbatecă răcită de cîrd, o rață singurată ce-și pierduse acel simț de orientare propriu păsărilor migratoare. Și adăugă să se lase păgubăși deoarece n-o vor putea prinde independent de numărul și abilitatea lor de înotători-scufundători. Păreșea lui avu darul să-i întîrce și să-l hotărască. Se aruncară în mare și cu mișcări dintre cele mai iscusite încercară să inconjoare „prin învălăture” pasărea răcită de cîrd. Se apropiară de ea și dînsa nu dădea vreun semn de neliniște sau spaimă. Plutea legănata pe întinderea de platină, calmă și nepăsătoare. Cercul acelei poteri benevole se apropia, se stringea, înotătorii mai-mai că-și atingeau palmele. Cînd avură mai puțin de trei metri și se auziră chiar mici chiote de izbîndă, rața sălbatecă tresări, deveni atentă, își înălță capul răsucindu-l în silința și-n dreapta și cu o mișcare fulgerătoare dispărură în adîncuri. Ca la comandă, potera se scufundă și ea. Trecură a secunde lungi, după unii minute; cei de pe țarm erau încordați și atenți, și vajnicii înotători se arătară pe rînd din valuri privind nelămurit în lăcașul celălalt. După felul în care-și arătară mințile goale cei de pe țarm în eleșteră că nici unul nu intrase în posesia nevinovatei prăzi. Rața sălbatecă se mistuie. Trece o vreme și ei măturară cu privirile suprafața mării și nu văzură nimic. Apoi, rățușe răsări brusc în spatele lor la o depărtare bunicică măcînd nedumerit

1 iulie 1981

tudor gherman

Cintec

Frumos e popasul în munții
De sare din culele frunții.
Frumos e și ciobul de lună
Rămas pe copita de cal
Ce-a spart, mai aseară, un val.
Frumosă-i, iubito, și geana
Ce ține deasupra sprincana
Pădunii în care ne-afiam.

Cîntecul pietrei

Vă asfaltze, meru vă asfaltze
Căci trebuie să țineți pasul.
Meru mai iute, chiar pe ploaie
Să puteți trece peste mine
Și peste vremea ce-o aveți
Nu așa albă, dar mai lungă
Decît a bieților nămeți.
In munții mei am pășorit
Și norii și vînturii, chiar și veacurii,
Acum m-ați fărîmat în flăcări
Mărunț de tot, tot mai mărunț
Să puteți trece peste mine
Și peste voi, cînd e noroi
Ori e frumos, întotdeauna.
Știu cit de greu era s-ajungi
De sub un cer, la alte lunci
Chiar dacă vremea lung cînta
C-un soare plin în cerul gurii
Ca fată-n marginea pădurii.
Acum e altfel. Pot veni
Furtunii și ploaie și noroi
Iscate spre a vă-nădema
De a fugi din noi soare voi.
Degeaba vor veni. Din roți
Tot mai mărunț veți face timpul,
Să puteți trece peste mine
Și peste voi, cînd e noroi
Ori e frumos, întotdeauna.

virginia mușat

Balanța

Balanța se înclină tot mai mult
Spre cunoaștere
O pasăre cu pene de foc
Se așează pe-un talger
Cîntă perechi melancolia și dragostea
Sămînța lor albă lucește în soare
Iubitul meu pleacă
El e tinăr și necunoscut
Și eu îmi pun o mască de aur pe față
Niște fluturi mă ating pe obraz
Carnea mea se umple de fluturi
Și eu simt din ce în ce mai puțin
Ce e viața.

Făclie

Ce frumusețe fără seamăn
Nu se supune legii oare?
Cînd sapi în tine va țîni izvorul
Pentru ca lemnul sfînt să înflorească
Mirele și mireasa iubesc zborul
Un vînt năvalnic e-o făclie
Care aprinde o fîntină
Și timpul morții arde, arde
O zi, o noapte-o săptămînă.

nicolae sirius

Rătăcind înspre nou

Iată, timpul plătește cu fire de lărbă
chipul prăbușit al istoriei
Și lacrimile țării
mișcă după amiaza în cumpănă. Nu
se poate să nu fie nimeni în jur
și vîntul
să-și numere tainele.
Acolo unde nu se poate vedea
peste ruinele serii
ochiul mării lipit de țărîm ca o frescă
a valului
sinii umbrei așteaptă lumina
și țipătul meu revizitat și sufletul tău
ca un plug în pămînt
să îngroape vîrsta bătrînelor lucruri.
Dansul fremătă-n trunchiul femeilor tinere
desenind
peste munții de griu
luna
în locul rații cănuții
rătăcind înspre nou.
Neliniste; piină-n izvorul uitării
Mugurii cerului se zbat a înflori
În sufletul unui măceș
Se aude un cor
Poate-străbunii lui.

Meteorologică

Prea devreme? De ce prea devreme?
Mugurii o năvălit prea devreme, se spune,
De aceea au fost distrusi, înghețați.
Dar e fals. Mugurii n-au sfidat iarna
și nu iarna i-a înșelat.
El au fost ucși de copita
Care stîrnește rod mai bogat
În locul unde strîvește.

Metale

E bine. Vor fi cu diuimul metale.
Sintem la-nceputuri, e drept, dar începe
Chiar sfînta roșeață-a fecioarelor, parcă,
Să aibă reflexe de crom și de nichel.
Firește, stăm prost, bibim, dar incendiul
Ce tainic ne mistuie mina întinsă
Spre-o altă așezare, scripște cu raze
Puține, dar late de zinc și molibden.
Chiar strania sodă ce roade trădărea
Restituie lumii de-acum, o numai
Murdărele solide de aur, d'încă
O lungă lumină de plumb, cu vestirea
Că soda încet se preschimbă-n lingouri
De-aramă, de cobalt, de zinc și cositor.
Deșigur și visul lucește, ș-ncepse
Să aibă mirosuri de volfram și cupru.
E bine. Vor fi cu diuimul metale.

Maria

Adun
În prima zi a fiecărui an
Luminile rămase-n aer
Din jocurile spinărilor de păstrăvi.
Și îi la dăruiesc Maria.

terată fie-mi calicia.

Puncte...

Peaca din trosnetul spicului
Cînd soarele urcă
Peste larga cimpie
A baladei banatice...
Seara ce stringe arama
Din banii căzuți
Pe slăvele unde
Ale doinelor repezi
Din munții Banatului...
Peaca și seara
Din lumînările
Ce ard în șoaptele
Din prunele coapte
Ce miroase-n doina
Și balada Banatului...

Cenușăreasa

Inodată de lacrimi
Ți-arat de mi de ori furioasă
Pustiețile care mă cer
Voalul da nuntă, pantoful de cenușăreasă
Te port cutremurată
Într-o peșteră de pămînt
În care eu sint pasăre de foc
Și tu ești cuvînt
Pe ceoraceafuri albe
Respir umbra ta, de mirare
Sîngele-mi albește-n rîni
Eu albă vrăjitoare
De trupul tău mă lipesc mai avid
O gresie-arunc înapoi
Între noi și moarte crește un zid.

Ne temem mereu...

Copacii nu se tem de îngheț
Carnea nu se teme de carmivori
Peștele nu se teme de apă
Noi ne temem de îngheț
de carmivori și de apă
Ne temem mereu de cite ceva
Sintem flori zvîrlite-n univers
Care așteaptă să cadă
Să mă culegă cine vrea f

Din nou

De vezi pietre vorbind
Nu te mira
De vezi o privighetoare
Pe un vîrf de munte ascult-o
Fiecare cuvînt e o minăstire
Fiecare gest un izvor
Pe-o vreme frumoasă ca asta
Florile cîntă
Doar eu mi-am pierdut singela
Și imaginea virstei
Doar eu prefăcîndu-mă-n rod
M-am născut din nou.

Mai pot să mă apăr

Rătăcitor, cîntecul toamnelor
insetat de victorii, descul
prin cîmpul în virtejuri subțiri de polen,
cu zilele, cu nopțile în fiecare din noi,
și singurul drum pe care știam să-l străbăt
fără nici o greșeală, și inima ta
mai mult
ca jocul luminii
în primăvara înălțătoare de imnuri,
cu dorul ajuns la marginea disperării,
ca vîntul
recitînd psalmii mișcării,
prin mireasma de văi petrecute de ape
fără foc de popas
Frunzișul abia se-auzea ucis undeva
de departe. Aproape
că nu-l mai simțeam
Istoria veacurilor
a lăsat bucuria prin care acum
mai pot să mă apăr
Vino l va trebui să mergem mult mai departe
va trebui să ne mai oprim,
să dăm de marginea spațiului

Izvor de lacrimi

Frumosul tău trup se va topi
cum soarele în albinele
care caută-n strădă
după ultimele flori grele-n polen
cum se va lumina de ziuă
cînd vei veni să mă cauți
să mă porți printre
lanuri de griu
Drum nesfîrșit știu că îți e sufletul
Sinul dorinței se întoarce spre lună
ca un fruct ce-ar vrea să fie capt.
La ce să mă gîndesc?
Sînt timpul prin bulgării feței
ca pe o pasăre împănindu-și țipătul
Trece cineva. Își poartă miinile
pe umerilor snopilor
losforescenți de griu
Și izvor de soare pielea-i aruncă

Sări gardul și o luă pe marginea san-
tulului, prin porumb. Dormeau cu toții;
numai Romică mai scăpa după-amiaza,
cînd taică-sau lucra în schimbul dol.
Cînd erau numai ei pe cîmp, se jucau de-a rușii
și nemții: trăgeau la soții și cine pierdea, era
nențit. Nu se sărutau niciodată pentru că, după
ce avea să fie invins, nemțul îi venea și lui
rîndul să fie rus.
Anton apucă bățul cu amîndouă miinile și
începu să lovească încînd ierburile înșirate de-a
lungul șanțului înaintînd cu picioarele desfacele
prin cărarea făcută. Ajuns la capătul șanțului
își șterse transpirația de pe frunte și își trecu
bățul printre degete așa cum ar fi băgat o sabie
în teacă.
O pinză subțire de umbră de la aburii răci-
torului din rafinărie pîlpita pe deasupra cîmpului.
De undeva, de departe, răzbată pînă la el formă-
tul unui cal.
O boare de vînt cîltîină aerul înșepetînd făcînd
să fosească sprunzele uscate ale porumbului.
Anton auzi de undeva, de aproape, tusea cuivă:
dincolo de vorumb, la umbra unui dud negru,
stătea în soatele gardului de niiele Titi Frangulea.
Se uita la el.
— Hei, Antone! strîcă omul ridicînd mina
deasupra capului ca să se facă văzut. Ia
vino-ncoa mă, băiete!
Copilul, luat pe neașteptate, răsucea bățul în
mină nestîndu-și să facă cu el; în cele din urmă
îl lăsa să cadă în lărbă și se apropie de gard
cu miinile atîrnîndu-i, vinovat.
— Bravo neică! se hîli Frangulea. Stai ca
huhurezul și te viteleşti cu iarbă! Ha!
— Le țiam, nea Titi, miinți bățul uitîndu-se
rîsînat la buzele groase, neșicinate, ale omu-
lui. Ca niște mustăți de carton lipite pe capul
unei păduși fără păr.
— Le țiam, pe dracu! Ce, sint chior? ... Zi și
tu că te jucai! Nu-l așa? ...
— Anton zîmbi usurat.
— He-he! Crezi că mă duci pe mine? Rise
omul satisfăcut. Da, ce stai acolo? Vîno-n
curte, aici, la umbră, că din-or veni și ăliții,
mai e. Se aolecă peste gard și desfăcu sirma
cu care era legată portita.
Cînd intră, băiatul simți printre degetele de la
picioare, carnea ducelor strîlucite și sursă și
omul de salivă se dădu scribit deoparte și își
frecă lăpșile cu un smoc de iarbă.
— Ți-e silă, nu? ... Cînd le bași în burță sint
bune? ...
— Sint ca omizile, scînci.
Așa cum stătea, cu miinile înfipite în buzna-
rele pantalonilor cizui, soiosi, strîngi la glezne
și largi pe solduri, cu maieul atîrnîndu-i pe
pieptul scobit, cu bratele sale neașteptat de
groase, Titi Frangulea aducea curmă cu o femeie
gravidă lipsită de povara sinilor.
— Ce crezi despre zănească asta? Întrebă el
ridicîndu-și ochii spre cealaltă care scripea deas-
upra lor ca un capac de ceas.
— Anton dădu din miinți neputincios.
— Or fi treizeci la umbră, socoti Frangulea.
Hal sub vită!
Se așezară, unul în fața celuilalt, cu masa
între ei.
— Așa, vezi? oftă omul. Aici, parcă-l altevea,
mama ei de căldură!
— Puiu Biciușcă a auzit la radio că toată luna
o s-o țină așa.
— A auzit pe mă-sa! aruncă Frangulea. Ste
el, căciocșorul de Biciușcă, ce-l ala căldură? ...
Hm! Îți spun eu, dom'le, erau zile pe front că-ți
fierbea apa-n bîdon. În Rusia. Lîngă Odesa mai
ales. Dezețele i se lătiseră pe fata de masă ca
niște bășici păroase întepate cu acul. Vîta de vie,
prăfuită, acopersea masa și se prelînea pe lină
gard amestecîndu-se cu zoroale. Afți tu că în
Rusia, am zis că o să murim cu toții! Continuu
el. Alea trei zile de lîngă Odesa n-o să le uit
cite zile oi avea! Era cald, domnule!
— Se ridică și intră în casă de unde se întoarce
cu două pahare și cu o damășeană fără împle-
titură, pe jumătate plină de vinată.
— Mă uitam în zare, pînă mă apuca amețea,
reluă el. Pricopi? Nici un nor, nici o boare, ni-
mic! Seara, cînd umoleam marmitele cu ciorbă
pentru lîna-nții, scriam cite două scrisori la
niște fete. Hm! Vezi-doamne, țîrlău greierii și
mă apuca doru!
— Anton zîmbi stîns. Omul își umplu paharul țî-
nînd degetul la buza damășeană, apoi, cu o crengă
de vită, trase în celălalt pahar vișine, una
cite una, pînă îl umplu.
— Nea Titi...
— Lasă, mă, că-s numai vișine! N-avea grijă,
că nu-ți pun zeamă! Simburii aruncă-f'colo...
Îl arătă cu degetul găleata din stratul cu flori, plină
cu coji de pepene verde, deasupra cărora forfo-
teau musculite albastre. Dădu paharul pe gît și,
cu o bășică mototălită, se șterse la gură de li-
chidul lipicios. Fain! decise el, uitîndu-se pe
deasupra băiatului. Rămase un timp așa, apoi își
coborî bărbia în piept. Uite mă, dacă vrei
s-ascuți, eu am să-ți pun o-nțebare... Dar să
știi că vreau să-mi răspunzi limpede, nu așa.
— Anton se oprî din mestecat așteptînd.
— Ei, nu te speria. Vreau eu să știu o chestie,
așa... pentru mine.
— Anton incuviință mut.
— Cum se numește aia, mă? ... Aia, cînd stau
eu la gard ca omu', și-l zic unuia de trece pe
stradă... Îl zic cîntist, fără fite: măi, nea cu-
tărică, — sau, mă rog... — hai, bre, pînă-n
curte să bem un pahar, două l... Și, vezi-bine, îl
zic treaba asta că-l cunosc nu de ieri, de alaltă-
ieri! Ei, cum se numește aceasta, mă putule? ...
Eu îl zic și el se face că n-aude, adică mormăie
el ceva, da' nu-mi intră-n curte.

Băiatul încerenise cu degetele în paharul cu
vișine.
— Ce te holbezi? se răsti Titi Frangulea.
Tăc-tu nu ți-a spus nimic? ... Că despre el e
vorba! El e cel care se uită la mine ca la
un lemn.
— Nea Titi... Îngăimă Anton. Nu mi-a spus
nimica, zău...
— Adică, de ce nu vrea el să bea cu mine, pu-
țule? continuă Frangulea fără să-l aude. Cine-l
el și cine sint eu? ... Uite, stăm pe-această stradă,
ne cunoaștem de-atita vreme! ... Atunci? De
ce? ... Spune!
Băiatul își viri palmele între genunchi. O pică
gălbue se strecură în casă și dispăru în umbra
stătuții care se banuia în spatele geamurilor acop-
erite cu hîrtie.
— Poate că l-o fi rusine să-mi intre-n curte? ...
Sau... poate o fi crezînd că-l compromit!
— Omul punea întrebările ca și cum ar fi vrut
să-ncerce pe cineva, sau doar, ca să nu se mai
impedice de ele Mușchii făclilor i se zbăteau
sub percuinții rari și creți, ca niște peștișori
vineți.
— Nu, putule, chestia nu sade cum crede el! Î
Altevea e la mijloc. Stiu. Mă vede aici, la gard,
toată ziua, pleacă ori vine și eu tot la gard, iar
în tot timpul asta el face ceea ce face l... Adică,
cu sint un nimic, și el are un rost pe pămînt!
Așa, deci!
— Anton luă citeva vișine și le viri în gură una
cite una, silîndu-se să pară cît mai atent.
— Aici este marea lui greșeală! hotărî Frangulea.
Că judecă omul așa cum arată după un
gard, și nu se gîndește că așa, omul, a avut și
el o viață, că a trăit și el... Sau poate, crezi că
toată viața am tot stai-o după un gard? ... mă
zise, cercetîndu-l bănuitor. Uite ce se-nîmplă...
Am să-ți explic cum stau lucrurile, ca să te
lămurești. La sfîrșit o să-ți dai seama. Înainte
de toate, sint bolnav l... Încă de pe front. Acolo
m-am nenorocit. Pricopi? Nu, nu... Înainte de
asta, înainte de tot, m-a băgat tata la un maga-
zin cu stufe. Un an după aceea, eram vinzător

mihai ivanov

— Toamna, cînd ieșeam la șosea cu trăsura,
imi puneam pardesul de cangar și umbrela
pe degetele înmînușate. Am dus-o așa
pînă-ntr-o seară, cînd a venit în prăvălie unul
în haină de blană, cu o mustață cît toate zilele.
Vorbea cu patronul și se holbau la mine. Eu
îmi făceam de lucru pe-acolo și mă înroșisem
tot... Întotdeauna mă înroșesc cînd se uită o-
neva la mine mai lung... Cînd eram mic și
mergeam cu mîmăica, dumezeu s-o erte, mă
arăta cu degetul și zicea că sint frumos. Știu
cum mă făceam? Ca sfecă! Ce să-ți mai spun?...
Asta, cu mustața, m-a cîntărit pe toate părțile
și, cînd să plece, mi-a spus că sint o muscă
care-i trebuie lui... He-he! Ce știam eu?... Am
zîmbit ca prostu' că, deh... Era omul patronu-
lui, altfel i-as fi zis vreo două... M-am trezit
cu sularul dublu și cu jumătate program la
prăvălie. M-au luat la sala, la antrenamente.
Box, mă, știi ce-l ala? D-ăla cu pumnii...
Era o baracă într-o fundătură pe lîngă Pîșica
albă, de vreo zece pe zece, cu geamuri multe
care dădeu în curtea unei simigerii a unor
armeni cumsecade... Nu-ți mai spun că mirosea
ca covrigi calzi de te-nnebunea l... Nu avea mare
lucru italianu' în dugheana lui — că italian era
mustăciosu', și toată lumea îl spunea don Ja-
come... Se lînea ca scaiul după noi, urla și
înjură cît îl ținea gura, iar seara, cînd terminam,
ne pusea ce viată o să ducem cînd vom fi
camponi și cite altele... Erăm șapte inși. Ri-
dicam greutăți, săream coarda, lucram la saci
sau cu umbra, de curgea sudoarea pe noi. De
doză ori pe săptămînă ne întîlneau cu Jaco-
me la marginea orașului, ne lăsam bainele-n
mănușa lui — jumate Fiat, jumate Buick, și a-
lergam cite zece kilometri cu mașina după noi...
Să vezi: cînd să ne-ntorcem, ca un făcut,
rămînea fără benzină. Scotea două frînghi de
sub perne, ne înhamam cu toții și îl aduceam
înapoi, în oraș, îngrîdînd din greu, îndemnat de
viatele și urletele lui. A doua zi nu mai
călcăm prin prăvălie. Abia după ce l-am tîrit
rabla a treia oară, mi-am dat eu seama că ma-

Desene de Radu Dărăngă (paginile 3, 4, 5, 6 și 7)

la raft. Știi, politicoș, prezentabil... Ce mai?
După alt an eram ca un domn; cravată de mă-
tase la mine, cămașă de mătase, chiar și chilo-
ții de mătase! Patru costume — fiecare cu cite
două cămăși și pantofi asortați. Veneau fetele
după mine ca la miere. Băgau capul pe usa pră-
văliei, întrebau de Titi adică de mine, și dacă nu
eram acolo se intristau... Imi spunea patronul
după aceea. Erau chiar două foarte drăgălate l...
Alea două la care și-am spus că le scriam după
front... Știau una de alta, dar nu-mi reproșau.
Una din ele-mi zicea: Titi scump, nu mă intere-
sează l! Dacă ești cu mine azi, sint fericită o
săptămînă l... Zicea și-i sticleau ochii ca la fiare,
domnule! Era brunetă.
Își umplu paharul și îl privi admirativ.

caronaru' dinădins nu-și lua benzină cît îl
trebuia...
— Anton îl asculta cu gura întredeschisă uitînd
de muștele care năpădiseră vișinele din pahar.
Titi Frangulea și-l umplu pe al său și îl bău
cu înghîșiturii mici, mijindu-și ochii ca de soac.
Deodată sări în picioare, trecu în spatele băncii
și rămase în fața băiatului cu picioarele des-
făcute și cu genunchii puțin îndolii:
— Așal Dreapta l... Un-doi! Acoperă ficatul.
Pas înapoi și aruncă directul de stînga! Hal
Serie la stomacu l...
— Își ascunse bărbia în piept acoperindu-și-o
cu pumnul sting lăbind mina dreaptă să joace
moale. Imperceptibil, apoi din ce în ce mai
repede, picioarele începură să-l zvîncască în

corneliu antim

Meditație la căpătiul vecinului meu Ticu Decu, cînd împlinea vîrsta de 280 de ani

Limpede sună noaptea-n candelabre l
Și pașii lui pe lungile culoare, singurătatea
lespezilor și apăsoarea alunecare a înșomnilor,
ingeri de mercur înlăntîndu-i templele, atita
doar și viața-i un chin ce nu mai era sfîrșit...
Cine să știe toate astea, altul decît el, pără-
șitul de oameni, de rude, de slugi, de prie-
teni?
Și cîinii-au murit de-o moarte ciudată. Numai
vulturii plutesc uneori prin saloane ca un zvon
de mercenari rămași fără soldă. Bat din aripi
o vreme, pulberi se desprind inerte de pe mo-
bile și brocarturi, apoi se roteșc suverani și tă-
cuși și pe spătarele masivelor jilțuri se-așed ca
un conclave de demnitari dezmoșteniți ce așteap-
tă, așteaptă ca și el, sunetul nopții-n candelabre.
Atunci, întunericul aștă auzul cu îndepărtate
tribunle de glorie, salve de tun, chemări la
aspete...
Pașii pe lungile culoare, ca o cadentă a ne-
măririi în care el, ultimul călător, se topește
precum ecoul făgădui.
Ropot de copite-n galop vibrează-n cernitele
spații, cit zorile gemur spînzurată aioda ten-
cuelii căzute. Cu răsularea tăiată se-oprește...
Tăcerea țîuie-n timpone și doare. Nu-i ni-

meni! Nimeni nu e l! Ce sol ar mai putea atinge
țărîmul acesta neștiut, unde singurul popas ade-
vărat este uitarea lui rătăcitoare?

Despre putere (XIV)

Priviți alcătuirea ce stăruie-amică în strî-
soarea negurilor și-a timpului. Acolo este o
casă cu acoperișul răvășit de furtună. Doar trei
pereți, rezemîndu-se unul pe altul ca trei be-
jivi, au mai rămas în marginea drumului acro-
tind leagănel din care a pierit pînă și amîni-
rea pruncului.

„Aceasta-i scena de unde s-a năpustit în
lume răscoală nestăvilită a cuvintelor strigînd-
du-se pe sine” — ne spune-ntr-o doară ghidul
cel gras în timp ce se cațără pe pervaz, ca să
simtă mai bine sub tălpi potoșul ruinei.

Despre putere (XVI)

Cînd trăiești într-un loc în care icamele
gem, sub călcătura celorlalți pragurile se stă-
rîmă și miroase a ulei incins în orice ungher
de liște...
Cînd trăiești într-un loc fără Nord și fără Sud,
arcu timpul plesnește și toți copiii se nasc
bătrîni. Alit de bătrîni, că ochii nu le mai văd,
urechile nu le mai aud, trăiesc doar ca o me-
morie alicăve și nisipul le scriște-n gîngii
de-atîtea mătăni. Ori de-atîtea neputință... Le-ai
privit vreedată, mai cu-nădrăneală, genunchii?

Uite, femeia aceea cu inelele nopților inco-
rîndu-i ochii, de parcă-i încornarea deșertu-
lui ce i-a izbit întruna sufletul. S-ar spune că
a avut picioare frumoase și coapse fierbinți, dar
asta-i arheologie l! Umblăm cu lucruri moarte și
entuziasme de licenii creduli!

Cînd trăiești într-un loc unde totu-i nimic și
nimicul e totul, aerul este piatră de mormînt
cu care foiesc viermi învingători. Doar ai fac
să polpeze trupul canonizat al unei ființe ce nici
n-o apucă măcar să fie l!

Ci, locul acela nu-i plămăuire, cum s-ar pă-
rea l! El există, tot așa cum există amenințarea
suavă a clepsădrei ce-și vîrșă în noi cenușia
vlagă a pulberii.
Și cine-a spus că acesta-i preludiul eternită-
ții?

Despre putere (XVII)

Bătrînul bolborosînd bronzul coclit al vorbe-
lor de neînțelese, de o vitrină sprînjit, cu ochii
în pămînt — asaltul căptușit de smintina cafe-
nie a noroiului — spre neclintirea tălpilor căuta,
de parcă drumul însuși s-ar fi opus dintr-o dată

să-i mai suporte singurătatea. Și ei cu rușine-și
acoperă neputința, sprînjit acolo, în periferia
atenției celorlalți, aproape nevăzut, bolborosînd
bronzul coclit al unor cuvinte ce-i curgeau pe
piept, pe genunchi, la picioare, ca marile se-
mințe ale clopotelor...
În zori, cu frunze au acoperit măturoții
trupul căzut al statuii, nepăsători la urmele ce
încă abureau de-a lungul drumului înfiat de
calma lui amintire.

Despre putere (XIX)

Femeile voastre fremătă-n blănuiri precum
ogarii în pragul vînturilor regale. Dincoace
și umbrele înaltă steaguri subțiri de ostenală
peste multimele celor de veghe. Dincoace porți,
tăcerea străzilor în curgere lentă ca printr-o în-
fiată deltă de gînduri.

Bratul răstignit al înșomniei deasupra nopții
singeră. Ploaie de toamnă, steapă, mormurele
însinguraților prin periferii.

Pămîntul se-nmoaie sub streșina ochilor. Lată
strălucind sarea lacrimilor în gaoacea lătuții ca
o făgăduință a eternității. Zoroșe de departe. Dar
după voi ce-a rămas, prealuminată meseri?
Aburii piinli vă ard miinile ca și cum soarele
însuși s-a revărsat din grîne peste covata in-
tunerului. Ce-eți lăsat, hai, voi meseri, în ur-
mă?

Nevăzută, peste sulița turului dimineața a-
rămi colinda privighetărilor.

Ca o nesfîrșită flotă de argonauți, lumea în
pusția speranței iarăși întemeindu-se.

Despre putere (XX)

Acolo este totată me.
Și marea privirii se desfăcu precum por-
fiele împărătești în calea veșniciei și-a lsaiei
dăntînd; o aud cum scîrșie și-o bănuil grea
de așteptare și neputință la hotarul lumilor, ca
un zeu sărac în calea trecătorilor. „Na-ți un
ban, i-am zis, și-arată-mi fața nevăzută a cu-
vintelor!” Micile planete văduvite de iarbă
gîndului, prin care te-am pierdut înainte de-a
mă naște, iată-le cum se-ntorc între buzele
mele, sunete aride și-n neorinduală, din care
nu a crescut niciodată nimic, în afară de ofat-
ul omniingy al deșertăciunii.

Acolo este totată me.
Și surid încîntătoare iluzii, aioda unul copil
meru născîndu-se, meru...

Curtea de judecată

salluri neașteptate. ca și cum pe jos ar fi fost asternute o mulțime de lucruri pe care n-ar fi vrut să le caie.

— Zvirle croșel, bă! Lasă-l s-atace, plimbă-l, pocnește-l pe muscalton!...

— Incearcă să te fiececă lovitură, zvirind acul din plămîni printre dinții încestați. Pe frunte, sub broboanele de transpirație se adănea din ce în ce mai mult o cută verticală care părea că o să-i despartă capul în două.

In curtea vecină se deschise o ușă și o femeie tină răsturnă peste stratul cu flori un lighean cu lături - așa intră în pământul crupat rămînd la suprafață numai spuma sponului scăzînd încet, sfîrșind ușor. Frangulea tresări și se ascunse rușinat în spatele mesei, pe vine, pînă cînd usa casei de alături se închise.

— Hm! gîfii el încluciat. Asta, dacă mă vedeai, înținea totă strada: că Titu Frangulea s-a dîltit! Titu o vreme privea în pământ, apoi osos cu pielea întinsă pe ei ca o mîncare de aruncată peste o grămadă de lemne.

— In trei luni am avut primul meci, la amator. La a zecea victorie am trecut la profesionalism. Adică, pe bani! Înțelegi? La prăvălie nu mai treceam decît așa, de ochii lumii... Patronul mă ținea după raft o oră-două, ca pe-un bilbelou. Al dracului ce se mai făcea cu mine. Nu-si mai încăpnea în piele. Mă lua pe la restaurante cu prietenii lui, se-nodopau cu bere, iară mie îmi dădea lapte... Jacomete aranjase cu fetele să nu mă mai deranjeze decît o dată pe săptămîna ca să nu-mi pierd forma. Le-am zis și eu: mai cu grijă fetelor, menajați-mă și voi, ce dracu'!

In rafinărie o locomotivă izbi cisternele care se loviră unele de altele cu scriser de flare.

— Cel mai mare meci l-am avut la Craiova cu unu' Amado... Era într-o simbioză, vara. Sostesem în oraș cu două zile înainte și mă-nținusem cu Amado pe corso... Mă rog! Ne-am dat mina și-am intrat la o palisierie unde-am baut împreună lapte, în vîzcozitatea care se strîmsea. Era mai scund decît mine cu o palmă; avea capul mare și era lat în spate cît un dulap. Pe fiecare mină purta cite două ghiluluri, iar sub gulerul rășnrit al cămășii își înfășurase o esarfă în picătoare. Rînea tot timpul și nu știu dacă ne-am spus două vorbe în tot. Ne băteam pe spatele de parca stăteam pe malul gîrlei și ne sim curaj care să intre primul... Jacomete n-ajuse înțînirea, de reclamă. Le vedea la a-faceri broșurari, ce zici? Hm! Mecul era programat într-o sală de cinema cu balcon și cu îngrășii colorați prin colțuri, care sunau din goarne. Ringul îl cocotăseră pe scenă așa că cei din primul rînd abia dădă puteau vedea ceva. Sala era ticsită: se fuma și se mincau flo-ricile de porumb. Nici n-am apucat să ne cîntă-ricim bine că sala era în aer... Mai fuseseră trei meciuri înainte cu amatorii. Al nostru era în vedere... Nenoroce! Nu știu dacă-ți dai seama ce-nsemna Amado în stătuca ei!... Numă cînd ridica el o mină a salut, ziceai c-ai înnebunit...

In orice caz, am primit atunci cît în trei meciuri. Sala urla ca scosută din minti. Jacomete abia dacă mai prididea să-mi steargă singele care mi se scurgea în ochi. Îmi pipăia fața și se uita în ochiul meu boborînd ceva pe italianese. Tipul cu chistocul se uroscind pe ring și-l freca burta lui Amado. Un altu' pe care nu-l mai văzusem, îl făcea vînt cu un prosope. Era ațîta fum în sală încît nici nu se mai vedeau ingerasții de pe pereti. A, stat! în fiecare pauză se găsea cite unul din sală care-mi tot propunea să mă angajez la el în prăvălie să-dau mustele afară și alte chestii din astoa. Își băteau joc, vezi-bine! Altu' mă asigură că o să-mi facă la cîmîtură un gîrdelînt din fier forjat...

In repriza a cincea, cînd am intrat în ring, arătam ca lovit de tren! Amado a venit spre mine și se vedea clar pe fața lui că vrea să mă termine repede. S-a propit zdravîn pe picior, cu garda joasă, ca să mă facă să atac. Mi-am înținat într-un elneț și am țesut cu o lateră destul de tare. Am fentat un upercut și l-am plesnit burza cu directul. L-am înfuriat. S-a aruncat peste mine ca nișorul, numai că de data asta l-am stopat la fix. Să-l fi văzut cum își strîcea nasul în mînașura mea... Nu mai loveam decît cu intervale și cu o rădă, ca la bul. Atuncea l-am vîntat fîcîntul descoperit. L-am lovit. A rămas în mijlocul ringului cu un prost. Și-a dat drumul ușor, fără să-mi mai atingă mîncă... Eu nu mai vedeam deloc cu ochiul drept. Eram tot numai singe, dar Amado nu s-a mai sculat...

— Adică, așa...? A căzut? Dintr-o dată? șopti Anton, abia respirînd. Păi...
— Ce păi?! Gata! L-am terminat!
— Dar...
— Ce vroiai, mă? se rîsti Frangulea. Să-l trec în bucăți? Să-l caie în picioroși? El, drăcia dracului!... Pe urmă Jacomete a sărit în ring și îmi tot ridica mina, că eu rideam ca prostul... Aia din sală au încercat să-l injure pe Amado și să arunce pe scenă ce ce apucau.

După meciul ăsta m-a luat în armată, apoi pe front. A, era să uit... Jacomete m-a cărat în noaptea aia prin toată plimbă din Craiova. Se făcuse crîșă și de destator. Îl mă și plătise pe unu cu saxofonul, să se țină după noi. Mi-a mîrțurisit că e tare necăjit cu nevastă-sa, care-l ținea de prost... A și plîns! Da...

Își trecu de mai multe ori degetele prin păr, apoi se scărîna pe oieci încluciat. Băutura îl colorase obrăii colțuroși, acoperiți cu păr scur și sub pleoape.

— De ce nu bea, mă! taică-tău cu mine? scrierul el pe neașteptate, lovind masa cu latul palmei. Că eu am fost bălat sărac la tata și aveam și o soră mă mică în grîiă... Eram... știi cum? Lipit, mă! De-aia nu bea? Că după aia m-am aranjat și eu? Ce-a făcut el pe lumea asta pe are voie să lea cîine în pleoacă și eu nu?... Că, pe mine... Își prinse fața în mîini și își clătina capul. Mamă-doamne! Să fi văzut tu cum mă duceau pe brațe, cum mă pupau ei ca pe o raritate! Și cum urlau la meciuri, de ție se făcea păru' mălucă!... Aolei! Știi cum îmi ziceau? El! Anton înlemnise pe bancă, mai-mai s-o ia la fugă.

— Nu... se fîcîci el.
— Hm! Pericolu' negru, mă, așa-mi ziceau! Pericolu' pentru că eram cum eram, și negru pentru că aveam o hălăcută de păr ca păcura. Pricepi?
— Băiatul înclucit cîlipind mărunț.
— Da! Acesta este adevărul. Și tatăl tău refuză să ciocnească cu mine! Ehe! Și după aia, pe front, crezi că mi-a fost ușor? Acolo am fost, cum se zice, fătă-n fată cu moartea! Nu știu dacă mă-nțelegi, dar această moarte era-n toate părțile. Și-n dracpau, și-n stînga, și peste tot. Au fost zile cînd nu mai credeam c-o să mă apuc să mă-nțorc și eu la casa mea... Bunăoară, odată, cîrnam marmitele cu ciobă în linia-nții cu încă patru răcni de vin Francez. Eu îi comăncă opărită pe ceafă. Un deget dăcîdăm era prăpăd: branduri, perforante, incendiare... Toate, călare pe noi! Dar mi-am făcut mînușele, mă! puile. Am ajuns cu hrana în linia-nții! Să fi

văzut ce se mai minunau aia cînd am apărut! Deja își luaseră gîndul de la erpelișă și de la Nea Titu, cînd plesniră obuzul, pămîntul cădea peste dumnea-voastră?

— Păi, dar?... Cum alfel? răspune Frangulea puțin bînăntor. Hm! Dacă te nimeriai pe-aproape, te-ngropa de viul și înca ceva, mă! puile: obuzul n-avea plesnește, că nu-i plesnitoare. Obuzul! explodează!

— Explodează, repetă băiatul cu luare-amînte.
— Dar taică-tău nu ți-a explicat? Cel A fost și el pe front!
— Nu... Nu mi-a spus nimic.

— Eh! Era primejdie peste tot, continuă Frangulea. Să nu-ți închipui că, fiind magazioner, eram mai ferit! Aș! Dacă-mi pica mie un obuz pe sandramă, nu mă amesteca cu conservele? Că și nemții, cîi ne erau ei de aliați, ne-au lovit o dată și ne-au rupt; reglaseră gresit tunurile. Timpiții! De-aia au pierdut război'!... Ce-am văzut eu pe-acolo!... Uite, s-a trîntit unu' din linia-nții, cînd s-a rupt frontul, pînă la noi. Cu burta tăiată, de-l curgeau maele, s-a trîntit și n-a murit decît peste trei zile. Stătea cu o fotografie într-o mîină și cu cealaltă își ținea mîntăie. Ne retrăgeam și-l luaserăm cu noi în căruța cu piine. Fotografia o arăta la toți: era el, undeva la un bilci, cu doi copii care erau niste fesuiri de carton cu steluțe... Nevastă-sa era mai într-o parte; mîina un portumb fier și nu se vedea prea bine... Doamne-Dumnezeule! Stau și mă gîndesc citeodată ce ți-e și cu viața asta: cite unul moare așa, din te miri-ce, alții... cu maele scoase, trăiesc zile-n șir. Da cel Parcă nu-mal oamenii? Și animalele la fel!... Avea Adal-cissa un molan. Unul roșovan, care-l minca porumbelul lui Milică. Îl mai îl mințe? S-am dus într-un sac la batal, groapa aia cu păcură de lingă rafinărie. De cinci ori l-am aruncat și de cinci ori a iesit. Și unde pul că mal trecea și lume pe-acolo, și eu trebuia să mă fac că habar n-am. În timp ce el jegea la mal. Avea, hă, o mie de vieți în ea! Pînă nu l-am dat cu o cărămîdă-n cap nu s-a dus la fund.

— Da! sobolani nu prindea? se interesă Anton.
— Prindea pe dracu'! Nu ți-am spus că-i minca porumbelul lui ăla?
— Nu-ai să-mi dai și mie niste slănină, nea Titu? făcu băiatul.

— Ce?... Ți-e foame?
— Nu... Am o cursă și n-am ce să-i bag în ea... Și astăzi vine Boscu cu porcu' și îl rup sobolani!

— N-am slănină acuma, da' las' că-ți fac eu roș! Așa... Mă la vîșine, ce stai?
— Gîndile din tarcul de nuiele cîrfașu încetșor, infundate în țărîna pe jumătate.

Titu Frangulea apucă damizeana cu amîndouă mîinile și bău din ea cu năduf.
— Da, puile! Lumea a-nnebunit! gîfii el. Stau aici la zăd și mă uit: dîmînca merr ăstia la rafinărie pe jos, pe bicicletă, sau cu caru'... Mă uit la el și Doamne! Merz așa ce apucății, ca orbeții, de parcă ești e-sar dă-rima lumea. Discută, dau din mîini, își zdăr-găne suferasele... Hm! Pe mine mă trec ză-dorile cînd îl văd.

Se aplecă peste masă apropiindu-și fața de a băiatului. Ochiul și se înroșiseră și palmele îi transpirau.
— Știi ceva? șopti el. Mergeam prin oraș, acum citeva zile. Cumpărasem niste săouă și două verze. Treceam pe lingă baia comunală și văd lume mergînd pe-aici spre prefectură. Cînd am staturi, strîlînd. M-am bîgat printre ei, dar mai-nainte am avut grijă să-mi acopăr verzele cu-n ziar, că nu se făcea să mă vadă lumea cu ele... Adică... ăla cu steazurile și eu cu verzele?... M-ar fi luat în begh! Cînd am ajuns în piață m-am urcat pe-un scînd și m-am bîgat. S-a ridicat unu' ne-o ladă și-a-necut să vor-bească... După el, încă doi. La sfîrșit, cine crezi că s-a urcat? El?... Talcă-tău mă! Pe crucea mea! El era! Ce să-ți spun...? A vorbit ca la carte! A vorbit mă bine, de cîtă cellății. Cînd a terminat nu strîtat împorună nu știu ce și s-au pornit pe cîntat. M-am omentînt singur acolo, pe zăd. În piața goală și, pe deasupra, mi se măi rîpșese și ziaru' ăla de-mi leșeau verzele prin el. Iuz m-au trecut transpirațiile.

Se trase înapoi pe bancă și își frecă nasul cu degetul mare. Băiatul își înclucă degetele pe marginile băncii așteodînd.

— Asadar, continuă Frangulea, află de la mine că taică-tău e mare. L-am văzut eu. Vorbea acolo de parcă era la el acasă și aia tott erau de acord cu ce spunea. Nimeni nu cîmcea! Hm! De ce nu săi de vorbă cu mine? Am bea un pahar-două așa ca întră vecin! A, încă ceva: o fi bunică-ta desteaptă, da' el e și mal destept! Crozi că eu nu știu de ce se la de ea pe chestia cu gîmile și cu porcu'! De destept se ia! Eu mi-am dat seama ce-l în capul lui. Adică azi mîmînca o găină, mîine o găină, sîntor-o cîine și te trezești cu unu' că-ți dune mîna-n gît și-ți zice reacionar. Că așa-a vremurile! Ehe, știe el ce face!

Frangulea gîfii cu gura întredeschisă.
— Ascultă-mă puțin! Te rog eu frumos! Te rog din inimă, zi-ți tu două vorbe... Spune-l că... am avut și eu vîlata mea, că am fost pe front, și toate cite ție le-am spus... Zi-l să vină la mine. Am o treabă cu el. Uite, în ce casă stău eu și cu surioara mea care este și ea bolnavă, cu și mine... Avem ceva de arănat împorună!... Ție-ți spun: un prieten de-al meu tot așa și-a făcut rost de casă... Avea el o cunoștință care nici măcar nu era ca taică-tău de mare! E un fiome pentru el... Îi extorce eu cum să facă. Am și pus ochii ne-o casă mal de doamne-ajută. Totu-l arănat. Am doi însă la-nemînă care pot da oricînd niste declarații, cum că prolețarul ca-sel a fost dusman al poporului... Îl imbrac pe taică-tău într-o haină de mîle și mîezem, preună acolo... Ce mă! Dacă vine și el, în dol timpi și trei mîscări! Îl mîrțăsim pe ăla cu casa și mă mut eu... Simplu!

Anton înlemnise cu gura căscată.
— Spune, mă, o să vină? O să vină, sau nu?... Am o damigeană special pușă deoparte și am și niste baloturi pe-ai. Spune-l și de astea... Dacă-i mai trebuie ceva, fac pe dracu-n patru și-i găsesc eu. Și ție... Îi dau o cursă nouă și slănină cîntă vrei! Soareci să fie!

— Nea Titu, vine Boscu cu porcu' și mă așteaptă mamaia, vorbi Anton ridicîndu-se de pe bancă.
Frangulea își izbi palmele de masă și sări în piciorare. Venele gîtului și se umflaseră mai să plesnească, pierzîndu-se sub maeul ud de transpiratie.

— Care va să zică așa! urlă el. Știm eu că așa e! Ce, crezi că nu știm?... N-o să vină, deci!
— Nea Titu, murmură băiatul făcînd un pas.
— Lasă gura, că te pocnese de-ți sar ochii din cap, scrierul omul. Așa deci! Nu vine! Adică, de ce să vină? Că Frangulea o fi vreun prost, nu?... Ce-ți închipui? Că ce-a spus el acolo, de pe ladă, eu nu știu? Știu! Știu, poate, mal bine decît el, da' nu mă ure pe ăla să mă dau în anecolaci, că eu mal am să-i un pic de rușine, nu ca el! Lasă, lasă! Or să vadă ei! Or să vadă ei, tot! Or să-și dea cu pumnii-n cap mal țer-ziu! Așa, așa! Vine ea, vremea!...

Își aduse amînte de bălat, îl apucă de umăr zgîlfîndu-l:
— Și tu?... Tu ești un bou! Hai, cară-te! Să nu te mai pînd prin curtea mea, că-ți rup picioroșe, auzi?...
Anton se smuci din mîna lui și fugi spre poartă. Acolo se întoarse, rămase citeva clipe privind-u cu dinții încestați, apoi se răsuși și a-lergă spre casă. Se oprî în dreptul cîmelei și învîrti robinetul coctil. Așteptă cu ochii pironiți asupra picioroșelor soale jultie, imblăbate cu praf pînd deasupra rîzezelor. Printre degetele picioroșelor mal simtea încă zeama hîlcioasă de dudge. Gura țevii fîșii, apoi aia gîlîji înspumată, încinsă, și numai după o vreme deveni rece. după o vreme care arăta că răcoarea e undeva deoparte, sub pămînt. Tăpăle morfoleau pămîntul sub ele, se înțeau una de alta, ca niste animale în-tr-o cuscă, speriate de-o mină care se întinde spre ele.

— Și tu?... Tu ești un bou! Hai, cară-te! Să nu te mai pînd prin curtea mea, că-ți rup picioroșe, auzi?...
Anton se smuci din mîna lui și fugi spre poartă. Acolo se întoarse, rămase citeva clipe privind-u cu dinții încestați, apoi se răsuși și a-lergă spre casă. Se oprî în dreptul cîmelei și învîrti robinetul coctil. Așteptă cu ochii pironiți asupra picioroșelor soale jultie, imblăbate cu praf pînd deasupra rîzezelor. Printre degetele picioroșelor mal simtea încă zeama hîlcioasă de dudge. Gura țevii fîșii, apoi aia gîlîji înspumată, încinsă, și numai după o vreme deveni rece. după o vreme care arăta că răcoarea e undeva deoparte, sub pămînt. Tăpăle morfoleau pămîntul sub ele, se înțeau una de alta, ca niste animale în-tr-o cuscă, speriate de-o mină care se întinde spre ele.

— Și tu?... Tu ești un bou! Hai, cară-te! Să nu te mai pînd prin curtea mea, că-ți rup picioroșe, auzi?...
Anton se smuci din mîna lui și fugi spre poartă. Acolo se întoarse, rămase citeva clipe privind-u cu dinții încestați, apoi se răsuși și a-lergă spre casă. Se oprî în dreptul cîmelei și învîrti robinetul coctil. Așteptă cu ochii pironiți asupra picioroșelor soale jultie, imblăbate cu praf pînd deasupra rîzezelor. Printre degetele picioroșelor mal simtea încă zeama hîlcioasă de dudge. Gura țevii fîșii, apoi aia gîlîji înspumată, încinsă, și numai după o vreme deveni rece. după o vreme care arăta că răcoarea e undeva deoparte, sub pămînt. Tăpăle morfoleau pămîntul sub ele, se înțeau una de alta, ca niste animale în-tr-o cuscă, speriate de-o mină care se întinde spre ele.

— Și tu?... Tu ești un bou! Hai, cară-te! Să nu te mai pînd prin curtea mea, că-ți rup picioroșe, auzi?...
Anton se smuci din mîna lui și fugi spre poartă. Acolo se întoarse, rămase citeva clipe privind-u cu dinții încestați, apoi se răsuși și a-lergă spre casă. Se oprî în dreptul cîmelei și învîrti robinetul coctil. Așteptă cu ochii pironiți asupra picioroșelor soale jultie, imblăbate cu praf pînd deasupra rîzezelor. Printre degetele picioroșelor mal simtea încă zeama hîlcioasă de dudge. Gura țevii fîșii, apoi aia gîlîji înspumată, încinsă, și numai după o vreme deveni rece. după o vreme care arăta că răcoarea e undeva deoparte, sub pămînt. Tăpăle morfoleau pămîntul sub ele, se înțeau una de alta, ca niste animale în-tr-o cuscă, speriate de-o mină care se întinde spre ele.

— Și tu?... Tu ești un bou! Hai, cară-te! Să nu te mai pînd prin curtea mea, că-ți rup picioroșe, auzi?...
Anton se smuci din mîna lui și fugi spre poartă. Acolo se întoarse, rămase citeva clipe privind-u cu dinții încestați, apoi se răsuși și a-lergă spre casă. Se oprî în dreptul cîmelei și învîrti robinetul coctil. Așteptă cu ochii pironiți asupra picioroșelor soale jultie, imblăbate cu praf pînd deasupra rîzezelor. Printre degetele picioroșelor mal simtea încă zeama hîlcioasă de dudge. Gura țevii fîșii, apoi aia gîlîji înspumată, încinsă, și numai după o vreme deveni rece. după o vreme care arăta că răcoarea e undeva deoparte, sub pămînt. Tăpăle morfoleau pămîntul sub ele, se înțeau una de alta, ca niste animale în-tr-o cuscă, speriate de-o mină care se întinde spre ele.

— Și tu?... Tu ești un bou! Hai, cară-te! Să nu te mai pînd prin curtea mea, că-ți rup picioroșe, auzi?...
Anton se smuci din mîna lui și fugi spre poartă. Acolo se întoarse, rămase citeva clipe privind-u cu dinții încestați, apoi se răsuși și a-lergă spre casă. Se oprî în dreptul cîmelei și învîrti robinetul coctil. Așteptă cu ochii pironiți asupra picioroșelor soale jultie, imblăbate cu praf pînd deasupra rîzezelor. Printre degetele picioroșelor mal simtea încă zeama hîlcioasă de dudge. Gura țevii fîșii, apoi aia gîlîji înspumată, încinsă, și numai după o vreme deveni rece. după o vreme care arăta că răcoarea e undeva deoparte, sub pămînt. Tăpăle morfoleau pămîntul sub ele, se înțeau una de alta, ca niste animale în-tr-o cuscă, speriate de-o mină care se întinde spre ele.

— Și tu?... Tu ești un bou! Hai, cară-te! Să nu te mai pînd prin curtea mea, că-ți rup picioroșe, auzi?...
Anton se smuci din mîna lui și fugi spre poartă. Acolo se întoarse, rămase citeva clipe privind-u cu dinții încestați, apoi se răsuși și a-lergă spre casă. Se oprî în dreptul cîmelei și învîrti robinetul coctil. Așteptă cu ochii pironiți asupra picioroșelor soale jultie, imblăbate cu praf pînd deasupra rîzezelor. Printre degetele picioroșelor mal simtea încă zeama hîlcioasă de dudge. Gura țevii fîșii, apoi aia gîlîji înspumată, încinsă, și numai după o vreme deveni rece. după o vreme care arăta că răcoarea e undeva deoparte, sub pămînt. Tăpăle morfoleau pămîntul sub ele, se înțeau una de alta, ca niste animale în-tr-o cuscă, speriate de-o mină care se întinde spre ele.

— Și tu?... Tu ești un bou! Hai, cară-te! Să nu te mai pînd prin curtea mea, că-ți rup picioroșe, auzi?...
Anton se smuci din mîna lui și fugi spre poartă. Acolo se întoarse, rămase citeva clipe privind-u cu dinții încestați, apoi se răsuși și a-lergă spre casă. Se oprî în dreptul cîmelei și învîrti robinetul coctil. Așteptă cu ochii pironiți asupra picioroșelor soale jultie, imblăbate cu praf pînd deasupra rîzezelor. Printre degetele picioroșelor mal simtea încă zeama hîlcioasă de dudge. Gura țevii fîșii, apoi aia gîlîji înspumată, încinsă, și numai după o vreme deveni rece. după o vreme care arăta că răcoarea e undeva deoparte, sub pămînt. Tăpăle morfoleau pămîntul sub ele, se înțeau una de alta, ca niste animale în-tr-o cuscă, speriate de-o mină care se întinde spre ele.

— Și tu?... Tu ești un bou! Hai, cară-te! Să nu te mai pînd prin curtea mea, că-ți rup picioroșe, auzi?...
Anton se smuci din mîna lui și fugi spre poartă. Acolo se întoarse, rămase citeva clipe privind-u cu dinții încestați, apoi se răsuși și a-lergă spre casă. Se oprî în dreptul cîmelei și învîrti robinetul coctil. Așteptă cu ochii pironiți asupra picioroșelor soale jultie, imblăbate cu praf pînd deasupra rîzezelor. Printre degetele picioroșelor mal simtea încă zeama hîlcioasă de dudge. Gura țevii fîșii, apoi aia gîlîji înspumată, încinsă, și numai după o vreme deveni rece. după o vreme care arăta că răcoarea e undeva deoparte, sub pămînt. Tăpăle morfoleau pămîntul sub ele, se înțeau una de alta, ca niste animale în-tr-o cuscă, speriate de-o mină care se întinde spre ele.

— Și tu?... Tu ești un bou! Hai, cară-te! Să nu te mai pînd prin curtea mea, că-ți rup picioroșe, auzi?...
Anton se smuci din mîna lui și fugi spre poartă. Acolo se întoarse, rămase citeva clipe privind-u cu dinții încestați, apoi se răsuși și a-lergă spre casă. Se oprî în dreptul cîmelei și învîrti robinetul coctil. Așteptă cu ochii pironiți asupra picioroșelor soale jultie, imblăbate cu praf pînd deasupra rîzezelor. Printre degetele picioroșelor mal simtea încă zeama hîlcioasă de dudge. Gura țevii fîșii, apoi aia gîlîji înspumată, încinsă, și numai după o vreme deveni rece. după o vreme care arăta că răcoarea e undeva deoparte, sub pămînt. Tăpăle morfoleau pămîntul sub ele, se înțeau una de alta, ca niste animale în-tr-o cuscă, speriate de-o mină care se întinde spre ele.

— Și tu?... Tu ești un bou! Hai, cară-te! Să nu te mai pînd prin curtea mea, că-ți rup picioroșe, auzi?...
Anton se smuci din mîna lui și fugi spre poartă. Acolo se întoarse, rămase citeva clipe privind-u cu dinții încestați, apoi se răsuși și a-lergă spre casă. Se oprî în dreptul cîmelei și învîrti robinetul coctil. Așteptă cu ochii pironiți asupra picioroșelor soale jultie, imblăbate cu praf pînd deasupra rîzezelor. Printre degetele picioroșelor mal simtea încă zeama hîlcioasă de dudge. Gura țevii fîșii, apoi aia gîlîji înspumată, încinsă, și numai după o vreme deveni rece. după o vreme care arăta că răcoarea e undeva deoparte, sub pămînt. Tăpăle morfoleau pămîntul sub ele, se înțeau una de alta, ca niste animale în-tr-o cuscă, speriate de-o mină care se întinde spre ele.

petru cîrdu

Totul curge

Nu putem înșela natura. Sentința se cunoaște o singură dată. Restul se ține sub un clopot.

Treaptă cu treaptă se aruncă năvoadele. Totul curge la vale, pedagogic.

Așteptînd o scrisoare

Scrie-mi urgen! Ce-ți mai face neantul. Doar ți-am făgăduit un infern desăvîrșit după planul propus: puțină iubire servită la oră exactă, puțină moarte ce crește între timp.

Din mine cineva privește

Naiba știe ce se petrece în orașul adormit. Fete mistuite de frumusețe se năstusc în oglinzi asupra propriului lor trup.

Din mine cineva privește. Ce necivă neînțelegeri! Acolo unde les din mine însumi, veghează înțelepții pe la colțuri.

Atenție

Vine la mine forma ta s-o țîn în brațe obosită și iubitoare de natură.

Neintrebat am fugit de-acasă și-am adormit la subțioara noptii.

Dintr-o fereastră, o femeie îmi face semn cu sinii jinindu-l în brațe pe cel ce se va naște. Da, chiar a început să ningă. Incep să aplaud.

Sămîntă a vieții focul

Chiar dacă Hunezoara noaptea este cum Ar fi corabia de foc a lumii călătorind pe mări de pulbere și fum sub neclinții de albă raze lunii

și-n nesfirșit de lungă noapte par-a fi lăsată-n voia soartei, în derivă, o pradă pentru munți de beznă rece și o pradă-n gura timpului, naivă,

ai, bine, nu, nu-i nici o temere la bord, desi-nluneric gurgă cumplit ne-apasă și trecem printr-un strîm și lung fund cu semn străvechi deasupra-i, marea coasă,

ai, bine, nu, nu-i nici o temere, precis, căci Hunezoara prin sudoare lată prin singura valută forte-n marș deciz plătește-acastă vamă-nlunecată

incît copiii dorm visîndu-se cătări pe caii de argint cu friie de mătăsă și caii pasc pe lunci de dor și-n nări simt zvon de zare totuși luminoasă

căci Hunezoara-n miez de noapte este semn că marelă intuneric încă nu e atotstăpînitor, că-nalt și drept, solemn, sămînta a vieții focală suie.

Libelulă și fulger

Nu e niciunde lumină nici intuneric destul chiar dacă ochiul se-nfige demont în inima orbitoare a soarelui inchide-l și-apasă și-așteaptă s-ar putea să zărești înlăntul pleoapelor o libelulă cu-cripi străvezil fremătînd în liniștea verii peste blind ape de-aerul, sau s-ar putea zări fulgerul

Cămașa de pe cîmp

E cel din mijloc anotimp, și-ogorul ciocote împarte. Îl spunem bunăziue cămășii de pe cîmp Dar ea asudă mal departe.

Ni se povestește despre moarte, Cămașa arde peste drum. Se uită către tine ca și cum ți-ar dezveli ogorul marea carte.

Stringem din lanuri legătură, Desfacem dogmă după dogmă. Cămășii nu-i vezi ochi și gură Pe chipul ei numai o magmă.

E cel din mijloc anotimp, Polenul, uerii ni-i udă. Să-i spunem noaptea bună cămășii de pe cîmp Să-i spunem cu blîndețe și cu trudă.

Bobul de sare

Pe hotar albastrului pahomic li sint și noaptea împărîm ungherul. Bobul de sare cel lumesc și harnic Cînd urcă-n cîmp se naște cerul.

Aduce-n miini romatică făclie, Bobul de sare pururi treaz. Ce-nchide-n el nimeni nu știe Poate-i roua dulce din amiaz.

Lumina-n sinul lui adastă, Și lanurile cite trel... Cit cîntărește și cit coastă Această lacrimă a trudei!

Cu ochiul de copil

● Săbia cu lamă de Toledo a lui Petru Cîrdu n-a fost făcută ca să tale gîtul reginei Maria de Stuart ci să rupă în două orizontul blond al unui fir de păr scăpat din surțile Tîenei Cosinzenei. Tipul de poezie al lui Petru Cîrdu este ația de nou pentru fetul meu de a fi, încît mă mir de el cu ochiul cel mai vechi pe care-l am, cu ochiul de copil care a văzut inițiali dată nu stejarul ci soldatul spinzurat de ramura lui. O începem această scurtă vorbire cu vorbe fierbinți, căci nu există mai mare bucurie decît aceea de a saluta pe un alt poet care te despovărează pe tine însuși de o parte din propria ta sensibilitate așumîndu-și-o el și mai lășindu-te și pe tine liber și lumesc. De cite ori am norocul să înțînec un fînar poet li mulțumesc zeului că nu mi-a lăsat mie toată munca ci a împărțit-o și la copii. Versurile lui Petru Cîrdu au o prosopetice disceabîlă de care-ți vei da seama, cîntorule, dar și o anumită răsfrîngere în sine înțele cum are ochiul melcului în virful unui corn elins de degetul aspru al realului. Eu le-am înțeles, dacă le-am înțeles, ca pe un neinterupt poem de dragoste nedevolat încă sau rămas în clișeu sau negatîo din refuzul fotografiei ca document și din acceptarea spiritului ca argument. Cîrdu are 29 de ani, e negricios, e cîrn, are ochi căprui. Dacă l-am amestecat printre cîtoră suă printre culturi mai că nu l-aș recunoaște. E vîna mea că nu-l amestec, e vîna lui că nu se amestecă. Îl îmbrățez cu cel mal frumoz vers pe care l-am scris cu stana mea de poet: „Tristăz-a mea aude născuții cînti / Pe născuții oameni cum li latră". Incheie aicea cuvîntul descheîndu-mi sufletul și gîndul.

Nichita Stănescu

ESU Fantasticul, dimensiune a prozei scurte românești (XVI)

Cellălat (și ultimul) moment narativ-fantastic cuprins în cea dintâi „micronovelă” din *Avatarii fărâmoșului Tia* este acela al coborîrii regelui în apa lacului, al prădării lui pe insula „suterana” de aici, spre a o întâlni pe Rodope moartă și, în fine, al însuși morții lui. Cum este de așteptat, diversitatea elementelor circumscrise tehnici fantasticeului pe întreg cuprinsul „micronovelei”, acum, se concentrează într-un unic nucleu de mare tensiune existențială. Încununând efortul creator de până aici, acest moment impresionant prin perfectă implicare epică și analitică a temei mitic-fantastic în tema fantastică; în așa fel încât practic este imposibil a mai spune care anume dintre cele este „servită” de calitatea Organizată structurii prozastice a textului are drept cauză proximală tragism ontologic sub a cărui apăsare aflându-se, eroul este solicitat a „ilustra” viabilitatea conceptului mitic-filosofic de „arcehim” ce stă la baza întregii construcții novelești. Adică umana, întim biografică tristă metafizică a regelui Tia, iată sursa acestui tragism care duce la totală dizolvare a filonului de gândire teoretică enunțată cu sceptică ostentație de erou în scenele anterioare. De remarcat este că definitiv nevedeamă „boala” a eroului (Tia este unul dintre primii mari angosați ai prozei românești), spre deosebire de ceea ce se întâmplă cu Doină, nu este doar expresia unui straniu și cutăzător pariu cu sine vizând fortarea limitelor dinaintea stabilite ale existenței umane și parvenirea, pe această cale, la condiția demurgică, izbăvitoare de toate complicele vieții pămîntene și aducătoare a firiilor absolute. Conștient de acest fapt și stăpîn al unui fabulos regat și, implicit, de stăpînitor al lumii (calitate ce cade în unghiul de incidență cu aceea de ființă mai mult zească decît umană; este, doar, între altele, și fiu al soarelui), îl face în totu înalt pentru asemenea stări de conștientă și pentru asemenea aspirații. Curios este însă că, așa cum s-a desprins din confruntarea sa cu zeita Isis, Tia este un analist de o spetă aparte. El pune în discuție, cu crispată luciditate, viabilitatea practică a mitului demurgic, al cărui exponent, prin natura descendentă a sale regale, este el însuși. Căci, deși nu se pare cu totul surprinzător să în faptul că operația în cauză nu este dictată de impulsuri strict speculative (spre deosebire de Ruben, Tia nu este un simbol alchimist, un om de bibliotecă și de laborator, ci numai de tragică realitate), el declară că „într-o evoluție evoluată prin prima existență în vespnică mișcare și transformare a materiei. Concepția panteist-spiritualistă a scriitorului (despre care vorbește și G. Călinescu) se sublimază în dat obsesiv existențial al eroului, fenomenul biografic și eroului; ceea ce-l face în ultimele clipe ale vieții a denunța tot ce ține de credință în vespnică destinului său de rege și a-și găsi propriul așezat spre a se convinge pe cont propriu de adevărul legilor firii. În termeni critici curenti, am putea zice că în această „scenă de acțiune” a eroului se constituie în resort ce declanșează tragicul său dor de moarte și, drept urmare, fantastică sa aventură în timpul și spațiul viitoarelor intruchipări umane ale „arceahului” său.

Potrivit cu etica romantică a scriitorului, însă, ultima rațiune a acestui gest deliberat este asigurată de trecerea în neființă a femeii iubite, supremul „semn” palpabil al existenței spiritului în și prin materie. Așadar, moartea Rodopei este evenimentul de o tragică intimitate biografică ale cărui resorturi declanșează evoluția luminându-le și împingându-le de o nobilită și stranie suferință umană, mobilurile disperării filosofico-metazicice: „O, Rodope, zise el îngenușind la sicriu și plecînd faza plină de lacrimi la pieptul [ei]. Cum te iubesc... De ce-ai murit...? Nu îți-am spus să nu mori... Nu te-am rugat... copiii? Vezi tu flacăra lămpii ȳreșiei, vezi tu grădina ce-noonzoară sicriul tău... vezi tu coroanele regilor atîrnate de crengile acestor arbori?... O, de le-ai vede... de ai pute să deschiți ochii tăi cel mari, să mă privești pînă ce voi muri lîngă tine... cîci voi muri în curînd... Rodope! Te urmez în noaptea de unde nu-ți reîntorcere... Cerul cu stelele lui, Nilul cu e-termele-îi unde, divina Memphis... generații vor plînge... și eu mor... mor, căci ai murit tu, pa-tidul meu copil, copilul meu...” (s.n.) Nu se pare deloc nepotrivit, dimpotrivă a identifica în țesătura poetică a acestei sfîșietoare „povesti”, de iubire însemnele unui optimism de pregnantă și toțișu greu definibilă esență originară mitică. Este elementul care, de fapt, își asumă dalele „teoretice” ale temei novelești și care, totodată, reînnoiește către noi, cititorii, concepția de temelie la tehnicele narative circumscrise fantasticeului. Întreg episodul final al „micronovelei” își revendică structura narativă de la această sub-filă aderență a temei metafizice la marelui leit-motiv „mitic”. Sigur, chestiunea nu trebuie privită în chip îngust, adică să se creadă că avem a face cu simple parafraze sau calchieri etc. Avem în vedere esența stărilor de spirit fundamentale în temeiul cărora sînt portretizați eroii, descrise gesturile și reacțiile lor și, în genere, în temeiul cărora se constituie, în totalitate, viziunea demersului narativ. Iată marea mișcare perceptivă halucinantă ofiță din unghiul căreia este surprins starea de tragică somnambulie a regelui plecat pe drumul fără de întoarcere ce duce la „insula morții”:

„El îmbla ca-n vis... îmbla pe o generație de oameni... nu sîrman visător, sfîrmat de durere, doritor de moarte... El descrie repede, așa de oarecîp, ce ducea sub piramidă, luă făclă, și adînc, departe sub piramidă, se vedea stîlcind un plan negru și strălucitor. Parcă un ocean se mișcă sub stîlcă... El prive în jos... — O, lac! În curînd vei cînta la capul meu cîntă-ri-le...”

Pe măsură ce eroul se apropie de „insula morții”, elementul epic-descriptiv intră în stăpînirea viziunii fantastice caracteristică prin grandioasa terifiantă teerică, prevestitoare de timpplări absolut joșe de comun: „El coborî scările jos, mai joșe, ca și cînd s-ar fi coborî în fundul unei mine... În adîncă depărtare îl vedea lîngă un lac. Razele făcliei n-ajungeau departe... O parte a apei se roși de lumină și-n mijlocul lui se desennau formele negre și fantastice ale unei insule acoperită de o dumberă...”

„Imaginați de eden intranșurabil în timp și spațiu însului lui Euthanasius din Cezara și la locul imaginea de infern paradisiac „insulei morții”. Acum, aura fantasticității romantice nu se mai dovedește sieși suficientă, fiind amenințat perturbat de masiva intruziune a dubului fantastic malefic:

„Regele își scările unei urne de piatră înaltă cît un palat... El aruncă făclia-n apă... Ca și cînd o domă s-ar fi aprins deodată în mijlocul nopții adînc negre, astfel se aprinse fluviul din vas și lumina toată hală mare ca o boltă a cerului de sub piramidă, lacul strălucînd, insula cu boschete verzi, cu straturi de ferii palide și înalte, cu cărările acoperite cu nisip de argint... era o grădînă frumoasă în mijlocul unui lac suteran. Numai fumul gros se-nălța

din văpaia vasului și se spîrgea sus, sus de „alta suteranei”. Să luăm deci seama la insidioasa instalare în subteranele descrierilor romantice a sentimentului de misterioasă groză, rezultat din neliniștitoră alteranță a imaginilor de detaliu net contrastante. Descrierea celei din urmă porțiuni a drumului făcut de rege pînă în mijlocul insulei nu face decît să reveleze modul gradual puristic de utilizare a procedurii:

„Regele coborî iar la malul lacului... un podiș de prund, peste care apa trecuse, ducea la insu-lă... El mergea pe cărăre... apa-îi ajungea pînă la genunchi... mișcările lui năstureu cercuri murice (s.n.) pe suprafața apei și poalele muntii ajungeau în apă”. Etc.

Problematika implicată în întreaga materie epic-descriptivă a episodului este magistral interpretată de G. Călinescu. Așa încît suspensele marelui exeget, în această privință, ne opresc de la oricare alt comentariu: „Cît despre celălalt făcut de eroul, acesta însă înconjurată cu apă, avînd în mijloc o boltă sub care visătorul se încheputeghe mort, este înălțatură presuonerea unui accident fiziologic infantil. Ima în ea e mult mai profundă. Freud, Rank sau interpretările ce pot fi respinse într-un caz sau altul, fără care la Eminescu, dată fiind frecvența viziunii laicistice, devin în linii generale pline de substanță și ori-cum capabile să ne indice o categorie sub care anume imagini ale lui Eminescu sînt însă organic legate între ele. Insula cu boltă în care desco-perim un mort este, ușor se poate vedea, insula cu pesteră, înconjurată de ape, pe care Euthanasius își sfîrșite existența. Avem de-a face dar cu un vis de naștere, în care amintirea pe-ful amniotice, a sederii în pîntecele matern este, microcosmic, o repetiție a Faerei, a ieșirii din chosul întunecat, moartea reînnoiește antiteza de reînnoiere către născut. Eminescu este urmărit și aici, instinctiv, de ideea genezei și a extincției, ceea ce confirmă gîndirea lui adînc cosmogonică pe care am fi putut-o bănui de la început prin prea marea gravitate a no-țiunii „mamă”.

Revenind la sfîrșitul celei dintîi micronovele din *Avatarii fărâmoșului Tia*, să arătăm că așopeul viziunii fantastice de aici este marcat de două pa-saje ce se impun atenției la modul de-a dreptul violent. Unul este acela în care luăm cunoștin-ța cu chipul Rodopei, „frumoasa moartă”.

„Pe un pedestal scund erau două sicriuri... În unul era înținsă o femeie cu chipul de ceară... rozele roșii împloteite în jurul frunții contrastau cu fața palidă a morții... Ochi ce marî inchisi, fața trasă și slăbită, pleoapele-ncrețite peste ochii înfundati. Haina ei trecea din toate părțile peste marginele sicriului și ajungea la pîmînt... Minile reci, transparente de albe, cu degetele lungi și subțiri, se așezau pe pîmînt... Era un cadavru de o spăimîntătoare frumusețe...”

Evident, celălalt pasaj este acela în care se descrie definitivă trecere a regelui Tia în stăpînirea morții. Este un pasaj unei prin solemnitate tragic-fantastică a imaginilor.

Nicolae Ciobanu

Să-m singur lîngă mori... ca la o ridi-gare de cortină, cu protagonistul la rampă, așa începe drama bacoviană: și-am început să-l strig, ca într-un bocet. Bocetul e sfîșiere și dorință se-cerată de revizuirea morții (fără a fi intelectual, pînă a ridicolului, ironie: a mort pe care-l strig ?); la Bacovia dorința e vizibilă, marcată: și-î atîrnau aripile de plumb. De plumb, dar arți! Aripile de Cupidon. Aripile victoriei: Victoria din Samothrace. Răpune-rează de Bădele Amor defunct, mortul Amor. Un mort-obsesie. Și-aud gemind amorul meu defunct. Bacovia îi dă ființă în poezie și avem cuplul, unic în literatura mondială: un om viu, eroul liric, prins cu un mort, altfel spus, un mort atras pe tuselele vieții. Aparența e de ma-cabru (o modă literară) și disimularea e lucida-mentală (simbolism, satanism) dar și voită, dra-ma fiind discretă, inavutabilă ca damnația. Co-loșală, tînică (Electul Bacovia) e rezistența la damnația a eroului liric — Un gol isorie se in-lințe — sustragerea, fuga de o existență atroce, vietății cu un mort. Rătăcirile îl dă, fără să o-caute — Căverea de odinioară, survine, ca un tropism. Procesul nu e de regresivitate, cum nu e regres ceretarea antropologică. Aici, o terapie. Un „caz” lotuși?... O existență particulară, o curiozitate în natură. Dar află, pe tot parcursul, domeniului bacovian, o conotație firescă, sim-plă, ca a oricui, doar potențarea e neobișnuită, extraordinară, cu fenomenele din natură, cu ce-are natura neschimbat, ce de acum la fel cu cea de oricînd, — o constanță. Nu e alta, în Ba-covia: și e, pentru eroul liric deambulănt, punc-tea lui de sprijin. Cînd nu ești nimic altceva, devine Bacovia și neschimbară asta. Plouă și numai ploaia dă cuvînt. Și plouă și ninge. Stau, și moina cade. Ninge secular, tăcere, pare a fi bine. (Acțiunea e benefică). Nu e un abandon, o uitare de sine. Poate fi trezirea memoriei an-terioare. Vai e ora de atîdnă, dungi de ploaie se-nrî-tăie. Poetul încearcă o reînnoire a timpurilor, neutrală — A fost o dată, va fi o dată dar cu asta abia recade, readius la realitatea lui, ființarea cu un mort. Numai acum e nici-o-dată. Refuzînd fixarea în timp, existența care l-a fost dată, nu și află nici locul, rătăcirilor prin cetate și afară din cetate, pe drumuri defrin-d, noaptea, nu dozebește, încearcă, luată de o orașului sfadă, o eliberare pierzîndu-se în an-onimatul străzii. Eu nu mă mai duc azi acasă. În fapt nu e necăderii acasă, dor neastimărilor, domeniului bacovian, o conotație firescă, sim-plă, ca a oricui, doar potențarea e neobișnuită, extraordinară, cu fenomenele din natură, cu ce-are natura neschimbat, ce de acum la fel cu cea de oricînd, — o constanță. Nu e alta, în Ba-covia: și e, pentru eroul liric deambulănt, punc-tea lui de sprijin. Cînd nu ești nimic altceva, devine Bacovia și neschimbară asta. Plouă și numai ploaia dă cuvînt. Și plouă și ninge. Stau, și moina cade. Ninge secular, tăcere, pare a fi bine. (Acțiunea e benefică). Nu e un abandon, o uitare de sine. Poate fi trezirea memoriei an-terioare. Vai e ora de atîdnă, dungi de ploaie se-nrî-tăie. Poetul încearcă o reînnoire a timpurilor, neutrală — A fost o dată, va fi o dată dar cu asta abia recade, readius la realitatea lui, ființarea cu un mort. Numai acum e nici-o-dată. Refuzînd fixarea în timp, existența care l-a fost dată, nu și află nici locul, rătăcirilor prin cetate și afară din cetate, pe drumuri defrin-d, noaptea, nu dozebește, încearcă, luată de o orașului sfadă, o eliberare pierzîndu-se în an-onimatul străzii. Eu nu mă mai duc azi acasă. În fapt nu e necăderii acasă, dor neastimărilor, domeniului bacovian, o conotație firescă, sim-plă, ca a oricui, doar potențarea e neobișnuită, extraordinară, cu fenomenele din natură, cu ce-are natura neschimbat, ce de acum la fel cu cea de oricînd, — o constanță. Nu e alta, în Ba-covia: și e, pentru eroul liric deambulănt, punc-tea lui de sprijin. Cînd nu ești nimic altceva, devine Bacovia și neschimbară asta. Plouă și numai ploaia dă cuvînt. Și plouă și ninge. Stau, și moina cade. Ninge secular, tăcere, pare a fi bine. (Acțiunea e benefică). Nu e un abandon, o uitare de sine. Poate fi trezirea memoriei an-terioare. Vai e ora de atîdnă, dungi de ploaie se-nrî-tăie. Poetul încearcă o reînnoire a timpurilor, neutrală — A fost o dată, va fi o dată dar cu asta abia recade, readius la realitatea lui, ființarea cu un mort. Numai acum e nici-o-dată. Refuzînd fixarea în timp, existența care l-a fost dată, nu și află nici locul, rătăcirilor prin cetate și afară din cetate, pe drumuri defrin-d, noaptea, nu dozebește, încearcă, luată de o orașului sfadă, o eliberare pierzîndu-se în an-onimatul străzii. Eu nu mă mai duc azi acasă. În fapt nu e necăderii acasă, dor neastimărilor, domeniului bacovian, o conotație firescă, sim-plă, ca a oricui, doar potențarea e neobișnuită, extraordinară, cu fenomenele din natură, cu ce-are natura neschimbat, ce de acum la fel cu cea de oricînd, — o constanță. Nu e alta, în Ba-covia: și e, pentru eroul liric deambulănt, punc-tea lui de sprijin. Cînd nu ești nimic altceva, devine Bacovia și neschimbară asta. Plouă și numai ploaia dă cuvînt. Și plouă și ninge. Stau, și moina cade. Ninge secular, tăcere, pare a fi bine. (Acțiunea e benefică). Nu e un abandon, o uitare de sine. Poate fi trezirea memoriei an-terioare. Vai e ora de atîdnă, dungi de ploaie se-nrî-tăie. Poetul încearcă o reînnoire a timpurilor, neutrală — A fost o dată, va fi o dată dar cu asta abia recade, readius la realitatea lui, ființarea cu un mort. Numai acum e nici-o-dată. Refuzînd fixarea în timp, existența care l-a fost dată, nu și află nici locul, rătăcirilor prin cetate și afară din cetate, pe drumuri defrin-d, noaptea, nu dozebește, încearcă, luată de o orașului sfadă, o eliberare pierzîndu-se în an-onimatul străzii. Eu nu mă mai duc azi acasă. În fapt nu e necăderii acasă, dor neastimărilor, domeniului bacovian, o conotație firescă, sim-plă, ca a oricui, doar potențarea e neobișnuită, extraordinară, cu fenomenele din natură, cu ce-are natura neschimbat, ce de acum la fel cu cea de oricînd, — o constanță. Nu e alta, în Ba-covia: și e, pentru eroul liric deambulănt, punc-tea lui de sprijin. Cînd nu ești nimic altceva, devine Bacovia și neschimbară asta. Plouă și numai ploaia dă cuvînt. Și plouă și ninge. Stau, și moina cade. Ninge secular, tăcere, pare a fi bine. (Acțiunea e benefică). Nu e un abandon, o uitare de sine. Poate fi trezirea memoriei an-terioare. Vai e ora de atîdnă, dungi de ploaie se-nrî-tăie. Poetul încearcă o reînnoire a timpurilor, neutrală — A fost o dată, va fi o dată dar cu asta abia recade, readius la realitatea lui, ființarea cu un mort. Numai acum e nici-o-dată. Refuzînd fixarea în timp, existența care l-a fost dată, nu și află nici locul, rătăcirilor prin cetate și afară din cetate, pe drumuri defrin-d, noaptea, nu dozebește, încearcă, luată de o orașului sfadă, o eliberare pierzîndu-se în an-onimatul străzii. Eu nu mă mai duc azi acasă. În fapt nu e necăderii acasă, dor neastimărilor, domeniului bacovian, o conotație firescă, sim-plă, ca a oricui, doar potențarea e neobișnuită, extraordinară, cu fenomenele din natură, cu ce-are natura neschimbat, ce de acum la fel cu cea de oricînd, — o constanță. Nu e alta, în Ba-covia: și e, pentru eroul liric deambulănt, punc-tea lui de sprijin. Cînd nu ești nimic altceva, devine Bacovia și neschimbară asta. Plouă și numai ploaia dă cuvînt. Și plouă și ninge. Stau, și moina cade. Ninge secular, tăcere, pare a fi bine. (Acțiunea e benefică). Nu e un abandon, o uitare de sine. Poate fi trezirea memoriei an-terioare. Vai e ora de atîdnă, dungi de ploaie se-nrî-tăie. Poetul încearcă o reînnoire a timpurilor, neutrală — A fost o dată, va fi o dată dar cu asta abia recade, readius la realitatea lui, ființarea cu un mort. Numai acum e nici-o-dată. Refuzînd fixarea în timp, existența care l-a fost dată, nu și află nici locul, rătăcirilor prin cetate și afară din cetate, pe drumuri defrin-d, noaptea, nu dozebește, încearcă, luată de o orașului sfadă, o eliberare pierzîndu-se în an-onimatul străzii. Eu nu mă mai duc azi acasă. În fapt nu e necăderii acasă, dor neastimărilor, domeniului bacovian, o conotație firescă, sim-plă, ca a oricui, doar potențarea e neobișnuită, extraordinară, cu fenomenele din natură, cu ce-are natura neschimbat, ce de acum la fel cu cea de oricînd, — o constanță. Nu e alta, în Ba-covia: și e, pentru eroul liric deambulănt, punc-tea lui de sprijin. Cînd nu ești nimic altceva, devine Bacovia și neschimbară asta. Plouă și numai ploaia dă cuvînt. Și plouă și ninge. Stau, și moina cade. Ninge secular, tăcere, pare a fi bine. (Acțiunea e benefică). Nu e un abandon, o uitare de sine. Poate fi trezirea memoriei an-terioare. Vai e ora de atîdnă, dungi de ploaie se-nrî-tăie. Poetul încearcă o reînnoire a timpurilor, neutrală — A fost o dată, va fi o dată dar cu asta abia recade, readius la realitatea lui, ființarea cu un mort. Numai acum e nici-o-dată. Refuzînd fixarea în timp, existența care l-a fost dată, nu și află nici locul, rătăcirilor prin cetate și afară din cetate, pe drumuri defrin-d, noaptea, nu dozebește, încearcă, luată de o orașului sfadă, o eliberare pierzîndu-se în an-onimatul străzii. Eu nu mă mai duc azi acasă. În fapt nu e necăderii acasă, dor neastimărilor, domeniului bacovian, o conotație firescă, sim-plă, ca a oricui, doar potențarea e neobișnuită, extraordinară, cu fenomenele din natură, cu ce-are natura neschimbat, ce de acum la fel cu cea de oricînd, — o constanță. Nu e alta, în Ba-covia: și e, pentru eroul liric deambulănt, punc-tea lui de sprijin. Cînd nu ești nimic altceva, devine Bacovia și neschimbară asta. Plouă și numai ploaia dă cuvînt. Și plouă și ninge. Stau, și moina cade. Ninge secular, tăcere, pare a fi bine. (Acțiunea e benefică). Nu e un abandon, o uitare de sine. Poate fi trezirea memoriei an-terioare. Vai e ora de atîdnă, dungi de ploaie se-nrî-tăie. Poetul încearcă o reînnoire a timpurilor, neutrală — A fost o dată, va fi o dată dar cu asta abia recade, readius la realitatea lui, ființarea cu un mort. Numai acum e nici-o-dată. Refuzînd fixarea în timp, existența care l-a fost dată, nu și află nici locul, rătăcirilor prin cetate și afară din cetate, pe drumuri defrin-d, noaptea, nu dozebește, încearcă, luată de o orașului sfadă, o eliberare pierzîndu-se în an-onimatul străzii. Eu nu mă mai duc azi acasă. În fapt nu e necăderii acasă, dor neastimărilor, domeniului bacovian, o conotație firescă, sim-plă, ca a oricui, doar potențarea e neobișnuită, extraordinară, cu fenomenele din natură, cu ce-are natura neschimbat, ce de acum la fel cu cea de oricînd, — o constanță. Nu e alta, în Ba-covia: și e, pentru eroul liric deambulănt, punc-tea lui de sprijin. Cînd nu ești nimic altceva, devine Bacovia și neschimbară asta. Plouă și numai ploaia dă cuvînt. Și plouă și ninge. Stau, și moina cade. Ninge secular, tăcere, pare a fi bine. (Acțiunea e benefică). Nu e un abandon, o uitare de sine. Poate fi trezirea memoriei an-terioare. Vai e ora de atîdnă, dungi de ploaie se-nrî-tăie. Poetul încearcă o reînnoire a timpurilor, neutrală — A fost o dată, va fi o dată dar cu asta abia recade, readius la realitatea lui, ființarea cu un mort. Numai acum e nici-o-dată. Refuzînd fixarea în timp, existența care l-a fost dată, nu și află nici locul, rătăcirilor prin cetate și afară din cetate, pe drumuri defrin-d, noaptea, nu dozebește, încearcă, luată de o orașului sfadă, o eliberare pierzîndu-se în an-onimatul străzii. Eu nu mă mai duc azi acasă. În fapt nu e necăderii acasă, dor neastimărilor, domeniului bacovian, o conotație firescă, sim-plă, ca a oricui, doar potențarea e neobișnuită, extraordinară, cu fenomenele din natură, cu ce-are natura neschimbat, ce de acum la fel cu cea de oricînd, — o constanță. Nu e alta, în Ba-covia: și e, pentru eroul liric deambulănt, punc-tea lui de sprijin. Cînd nu ești nimic altceva, devine Bacovia și neschimbară asta. Plouă și numai ploaia dă cuvînt. Și plouă și ninge. Stau, și moina cade. Ninge secular, tăcere, pare a fi bine. (Acțiunea e benefică). Nu e un abandon, o uitare de sine. Poate fi trezirea memoriei an-terioare. Vai e ora de atîdnă, dungi de ploaie se-nrî-tăie. Poetul încearcă o reînnoire a timpurilor, neutrală — A fost o dată, va fi o dată dar cu asta abia recade, readius la realitatea lui, ființarea cu un mort. Numai acum e nici-o-dată. Refuzînd fixarea în timp, existența care l-a fost dată, nu și află nici locul, rătăcirilor prin cetate și afară din cetate, pe drumuri defrin-d, noaptea, nu dozebește, încearcă, luată de o orașului sfadă, o eliberare pierzîndu-se în an-onimatul străzii. Eu nu mă mai duc azi acasă. În fapt nu e necăderii acasă, dor neastimărilor, domeniului bacovian, o conotație firescă, sim-plă, ca a oricui, doar potențarea e neobișnuită, extraordinară, cu fenomenele din natură, cu ce-are natura neschimbat, ce de acum la fel cu cea de oricînd, — o constanță. Nu e alta, în Ba-covia: și e, pentru eroul liric deambulănt, punc-tea lui de sprijin. Cînd nu ești nimic altceva, devine Bacovia și neschimbară asta. Plouă și numai ploaia dă cuvînt. Și plouă și ninge. Stau, și moina cade. Ninge secular, tăcere, pare a fi bine. (Acțiunea e benefică). Nu e un abandon, o uitare de sine. Poate fi trezirea memoriei an-terioare. Vai e ora de atîdnă, dungi de ploaie se-nrî-tăie. Poetul încearcă o reînnoire a timpurilor, neutrală — A fost o dată, va fi o dată dar cu asta abia recade, readius la realitatea lui, ființarea cu un mort. Numai acum e nici-o-dată. Refuzînd fixarea în timp, existența care l-a fost dată, nu și află nici locul, rătăcirilor prin cetate și afară din cetate, pe drumuri defrin-d, noaptea, nu dozebește, încearcă, luată de o orașului sfadă, o eliberare pierzîndu-se în an-onimatul străzii. Eu nu mă mai duc azi acasă. În fapt nu e necăderii acasă, dor neastimărilor, domeniului bacovian, o conotație firescă, sim-plă, ca a oricui, doar potențarea e neobișnuită, extraordinară, cu fenomenele din natură, cu ce-are natura neschimbat, ce de acum la fel cu cea de oricînd, — o constanță. Nu e alta, în Ba-covia: și e, pentru eroul liric deambulănt, punc-tea lui de sprijin. Cînd nu ești nimic altceva, devine Bacovia și neschimbară asta. Plouă și numai ploaia dă cuvînt. Și plouă și ninge. Stau, și moina cade. Ninge secular, tăcere, pare a fi bine. (Acțiunea e benefică). Nu e un abandon, o uitare de sine. Poate fi trezirea memoriei an-terioare. Vai e ora de atîdnă, dungi de ploaie se-nrî-tăie. Poetul încearcă o reînnoire a timpurilor, neutrală — A fost o dată, va fi o dată dar cu asta abia recade, readius la realitatea lui, ființarea cu un mort. Numai acum e nici-o-dată. Refuzînd fixarea în timp, existența care l-a fost dată, nu și află nici locul, rătăcirilor prin cetate și afară din cetate, pe drumuri defrin-d, noaptea, nu dozebește, încearcă, luată de o orașului sfadă, o eliberare pierzîndu-se în an-onimatul străzii. Eu nu mă mai duc azi acasă. În fapt nu e necăderii acasă, dor neastimărilor, domeniului bacovian, o conotație firescă, sim-plă, ca a oricui, doar potențarea e neobișnuită, extraordinară, cu fenomenele din natură, cu ce-are natura neschimbat, ce de acum la fel cu cea de oricînd, — o constanță. Nu e alta, în Ba-covia: și e, pentru eroul liric deambulănt, punc-tea lui de sprijin. Cînd nu ești nimic altceva, devine Bacovia și neschimbară asta. Plouă și numai ploaia dă cuvînt. Și plouă și ninge. Stau, și moina cade. Ninge secular, tăcere, pare a fi bine. (Acțiunea e benefică). Nu e un abandon, o uitare de sine. Poate fi trezirea memoriei an-terioare. Vai e ora de atîdnă, dungi de ploaie se-nrî-tăie. Poetul încearcă o reînnoire a timpurilor, neutrală — A fost o dată, va fi o dată dar cu asta abia recade, readius la realitatea lui, ființarea cu un mort. Numai acum e nici-o-dată. Refuzînd fixarea în timp, existența care l-a fost dată, nu și află nici locul, rătăcirilor prin cetate și afară din cetate, pe drumuri defrin-d, noaptea, nu dozebește, încearcă, luată de o orașului sfadă, o eliberare pierzîndu-se în an-onimatul străzii. Eu nu mă mai duc azi acasă. În fapt nu e necăderii acasă, dor neastimărilor, domeniului bacovian, o conotație firescă, sim-plă, ca a oricui, doar potențarea e neobișnuită, extraordinară, cu fenomenele din natură, cu ce-are natura neschimbat, ce de acum la fel cu cea de oricînd, — o constanță. Nu e alta, în Ba-covia: și e, pentru eroul liric deambulănt, punc-tea lui de sprijin. Cînd nu ești nimic altceva, devine Bacovia și neschimbară asta. Plouă și numai ploaia dă cuvînt. Și plouă și ninge. Stau, și moina cade. Ninge secular, tăcere, pare a fi bine. (Acțiunea e benefică). Nu e un abandon, o uitare de sine. Poate fi trezirea memoriei an-terioare. Vai e ora de atîdnă, dungi de ploaie se-nrî-tăie. Poetul încearcă o reînnoire a timpurilor, neutrală — A fost o dată, va fi o dată dar cu asta abia recade, readius la realitatea lui, ființarea cu un mort. Numai acum e nici-o-dată. Refuzînd fixarea în timp, existența care l-a fost dată, nu și află nici locul, rătăcirilor prin cetate și afară din cetate, pe drumuri defrin-d, noaptea, nu dozebește, încearcă, luată de o orașului sfadă, o eliberare pierzîndu-se în an-onimatul străzii. Eu nu mă mai duc azi acasă. În fapt nu e necăderii acasă, dor neastimărilor, domeniului bacovian, o conotație firescă, sim-plă, ca a oricui, doar potențarea e neobișnuită, extraordinară, cu fenomenele din natură, cu ce-are natura neschimbat, ce de acum la fel cu cea de oricînd, — o constanță. Nu e alta, în Ba-covia: și e, pentru eroul liric deambulănt, punc-tea lui de sprijin. Cînd nu ești nimic altceva, devine Bacovia și neschimbară asta. Plouă și numai ploaia dă cuvînt. Și plouă și ninge. Stau, și moina cade. Ninge secular, tăcere, pare a fi bine. (Acțiunea e benefică). Nu e un abandon, o uitare de sine. Poate fi trezirea memoriei an-terioare. Vai e ora de atîdnă, dungi de ploaie se-nrî-tăie. Poetul încearcă o reînnoire a timpurilor, neutrală — A fost o dată, va fi o dată dar cu asta abia recade, readius la realitatea lui, ființarea cu un mort. Numai acum e nici-o-dată. Refuzînd fixarea în timp, existența care l-a fost dată, nu și află nici locul, rătăcirilor prin cetate și afară din cetate, pe drumuri defrin-d, noaptea, nu dozebește, încearcă, luată de o orașului sfadă, o eliberare pierzîndu-se în an-onimatul străzii. Eu nu mă mai duc azi acasă. În fapt nu e necăderii acasă, dor neastimărilor, domeniului bacovian, o conotație firescă, sim-plă, ca a oricui, doar potențarea e neobișnuită, extraordinară, cu fenomenele din natură, cu ce-are natura neschimbat, ce de acum la fel cu cea de oricînd, — o constanță. Nu e alta, în Ba-covia: și e, pentru eroul liric deambulănt, punc-tea lui de sprijin. Cînd nu ești nimic altceva, devine Bacovia și neschimbară asta. Plouă și numai ploaia dă cuvînt. Și plouă și ninge. Stau, și moina cade. Ninge secular, tăcere, pare a fi bine. (Acțiunea e benefică). Nu e un abandon, o uitare de sine. Poate fi trezirea memoriei an-terioare. Vai e ora de atîdnă, dungi de ploaie se-nrî-tăie. Poetul încearcă o reînnoire a timpurilor, neutrală — A fost o dată, va fi o dată dar cu asta abia recade, readius la realitatea lui, ființarea cu un mort. Numai acum e nici-o-dată. Refuzînd fixarea în timp, existența care l-a fost dată, nu și află nici locul, rătăcirilor prin cetate și afară din cetate, pe drumuri defrin-d, noaptea, nu dozebește, încearcă, luată de o orașului sfadă, o eliberare pierzîndu-se în an-onimatul străzii. Eu nu mă mai duc azi acasă. În fapt nu e necăderii acasă, dor neastimărilor, domeniului bacovian, o conotație firescă, sim-plă, ca a oricui, doar potențarea e neobișnuită, extraordinară, cu fenomenele din natură, cu ce-are natura neschimbat, ce de acum la fel cu cea de oricînd, — o constanță. Nu e alta, în Ba-covia: și e, pentru eroul liric deambulănt, punc-tea lui de sprijin. Cînd nu ești nimic altceva, devine Bacovia și neschimbară asta. Plouă și numai ploaia dă cuvînt. Și plouă și ninge. Stau, și moina cade. Ninge secular, tăcere, pare a fi bine. (Acțiunea e benefică). Nu e un abandon, o uitare de sine. Poate fi trezirea memoriei an-terioare. Vai e ora de atîdnă, dungi de ploaie se-nrî-tăie. Poetul încearcă o reînnoire a timpurilor, neutrală — A fost o dată, va fi o dată dar cu asta abia recade, readius la realitatea lui, ființarea cu un mort. Numai acum e nici-o-dată. Refuzînd fixarea în timp, existența care l-a fost dată, nu și află nici locul, rătăcirilor prin cetate și afară din cetate, pe drumuri defrin-d, noaptea, nu dozebește, încearcă, luată de o orașului sfadă, o eliberare pierzîndu-se în an-onimatul străzii. Eu nu mă mai duc azi acasă. În fapt nu e necăderii acasă, dor neastimărilor, domeniului bacovian, o conotație firescă, sim-plă, ca a oricui, doar potențarea e neobișnuită, extraordinară, cu fenomenele din natură, cu ce-are natura neschimbat, ce de acum la fel cu cea de oricînd, — o constanță. Nu e alta, în Ba-covia: și e, pentru eroul liric deambulănt, punc-tea lui de sprijin. Cînd nu ești nimic altceva, devine Bacovia și neschimbară asta. Plouă și numai ploaia dă cuvînt. Și plouă și ninge. Stau, și moina cade. Ninge secular, tăcere, pare a fi bine. (Acțiunea e benefică). Nu e un abandon, o uitare de sine. Poate fi trezirea memoriei an-terioare. Vai e ora de atîdnă, dungi de ploaie se-nrî-tăie. Poetul încearcă o reînnoire a timpurilor, neutrală — A fost o dată, va fi o dată dar cu asta abia recade, readius la realitatea lui, ființarea cu un mort. Numai acum e nici-o-dată. Refuzînd fixarea în timp, existența care l-a fost dată, nu și află nici locul, rătăcirilor prin cetate și afară din cetate, pe drumuri defrin-d, noaptea, nu dozebește, încearcă, luată de o orașului sfadă, o eliberare pierzîndu-se în an-onimatul străzii. Eu nu mă mai duc azi acasă. În fapt nu e necăderii acasă, dor neastimărilor, domeniului bacovian, o conotație firescă, sim-plă, ca a oricui, doar potențarea e neobișnuită, extraordinară, cu fenomenele din natură, cu ce-are natura neschimbat, ce de acum la fel cu cea de oricînd, — o constanță. Nu e alta, în Ba-covia: și e, pentru eroul liric deambulănt, punc-tea lui de sprijin. Cînd nu ești nimic altceva, devine Bacovia și neschimbară asta. Plouă și numai ploaia dă cuvînt. Și plouă și ninge. Stau, și moina cade. Ninge secular, tăcere, pare a fi bine. (Acțiunea e benefică). Nu e un abandon, o uitare de sine. Poate fi trezirea memoriei an-terioare. Vai e ora de atîdnă, dungi de ploaie se-nrî-tăie. Poetul încearcă o reînnoire a timpurilor, neutrală — A fost o dată, va fi o dată dar cu asta abia recade, readius la realitatea lui, ființarea cu un mort. Numai acum e nici-o-dată. Refuzînd fixarea în timp, existența care l-a fost dată, nu și află nici locul, rătăcirilor prin cetate și afară din cetate, pe drumuri defrin-d, noaptea, nu dozebește, încearcă, luată de o orașului sfadă, o eliberare pierzîndu-se în an-onimatul străzii. Eu nu mă mai duc azi acasă. În fapt nu e necăderii acasă, dor neastimărilor, domeniului bacovian, o conotație firescă, sim-plă, ca a oricui, doar potențarea e neobișnuită, extraordinară, cu fenomenele din natură, cu ce-are natura neschimbat, ce de acum la fel cu cea de oricînd, — o constanță. Nu e alta, în Ba-covia: și e, pentru eroul liric deambulănt, punc-tea lui de sprijin. Cînd nu ești nimic altceva, devine Bacovia și neschimbară asta. Plouă și numai ploaia dă cuvînt. Și plouă și ninge. Stau, și moina cade. Ninge secular, tăcere, pare a fi bine. (Acțiunea e benefică). Nu e un abandon, o uitare de sine. Poate fi trezirea memoriei an-terioare. Vai e ora de atîdnă, dungi de ploaie se-nrî-tăie. Poetul încearcă o reînnoire a timpurilor, neutrală — A fost o dată, va fi o dată dar cu asta abia recade, readius la realitatea lui, ființarea cu un mort. Numai acum e nici-o-dată. Refuzînd fixarea în timp, existența care l-a fost dată, nu și află nici locul, rătăcirilor prin cetate și afară din cetate, pe drumuri defrin-d, noaptea, nu dozebește, încearcă, luată de o orașului sfadă, o eliberare pierzîndu-se în an-onimatul străzii. Eu nu mă mai duc azi acasă. În fapt nu e necăderii acasă, dor neastimărilor, domeniului bacovian, o conotație firescă, sim-plă, ca a oricui, doar potențarea e neobișnuită, extraordinară, cu fenomenele din natură, cu ce-are natura neschimbat, ce de acum la fel cu cea de oricînd, — o constanță. Nu e alta, în Ba-covia: și e, pentru eroul liric deambulănt, punc-tea lui de sprijin. Cînd nu ești nimic altceva, devine Bacovia și neschimbară asta. Plouă și numai ploaia dă cuvînt. Și plouă și ninge. Stau, și moina cade. Ninge secular, tăcere, pare a fi bine. (Acțiunea e benefică). Nu e un abandon, o uitare de sine.

ateier literar postă redacției

CONSTANTIN DAMIAN: Se confirmă bunele semne, dar observările anterioare rămân variabile. În plus, incoerența, inun-dia verbală, fără vens reflexiv, al unei „mode” mimice pe cale de a esua definitiv într-un soi de interminabilă vomă de vorbe) sunt mai vizibile și mai grave acum, exigentă de sine mai laxă, cantitativă predominant primel-dios etc. Diminuat, amenințat pare și timpul dedicat lecturii și studiului (la o vîrstă cînd ză-bava cărții e lucrul esențial, de-cisiv!) Sperăm să primim vesti mai bune, mai puțin grăbite.

D. BARBU: Felicitări, mul-tumiri.

FELICIA: Nu trebuie să vă neliniștiți, nu e nimic anormal, îngorțător. Ci doar niște fenome-ne cu totul obișnuite într-o perioadă de eforturi susținute, de tensiune îndelungată, emoții, examene etc. Se poate spune, dimpotrivă, că ați realizat în acest rîstămînt acumulari remar-cabile, care se văd de pe acum în felul cum priviți lucrurile, cum gândiți, mai matur, mai prof-und, și se vor vedea și mai bine după trecerea „hopului” și mai ales după eveniment, binefă-cătoare vacanță. Poate vă vom dezamăgi neașteptat (cel puțin în această privință!) că sînteți un „unicat”, dar asta e tot și ni-mic în plus: o criză de creștere, din care vă veți simți mai bogă-tă, mai înțeleaptă, mai lim-pe-de. Vă dorim succes și „for-mula magică” și așteptăm vesti bune.

MARIN IFRIM: Deocamdată, e mai degrabă mîlțimel și delir verbal, pe un fond de pre-gătire școlară insuficientă și de orizont de cultură destul de să-rac (v. de pildă, acest rîstămînt distih: „Din punct de vedere relevant / totul se prezintă gîr-bat...”, etc.). Cînd vorbim de „ta-ji la „dodii” și la zornăia

de vorbe necunoscute, se ivesc unele versificări de bun simț, care vă reprezintă mai bine („La nuntă”).

E. CHELARU: Se pare că aveți ceva de spus, dar încă nu v-ați găsit formula cea mai con-venabilă firii și puterii dv. Această ar presupune, desigur, între altele, reconsiderarea exigen-țelor a unui soi de metafizism pletoric, indolent, ineficient (gen: „Eu mai pansez încă tur-me / de fluturii rânjiți prin spa-tele capanelor / fermecătoarelor Clirei”, etc.). — gîndind la me-taforică fără apart, cum se vede, care nu „transportă” nici o revelație, nici o semnificație — ori alta, dintre multe de aceeași performanță: „În visul cîmpiei / plutesc aburii de piine ca respi-rația / florilor în rîndul unei femeii”, etc. — preparat de erubetă, chinuit, fără contri-buție). De asemenea, sint de su-cubitate, chinuit, fără contri-buție. De asemenea, sint de su-cubitate, chinuit, fără contri-buție. De asemenea, sint de su-cubitate, chinuit, fără contri-buție.

J. ȘTEFAN: Este o adiere li-rică prin textele dv., deocamdată încă frivole, inconsistente. Ceva mai bine, în „Melancolia”, „Casa de lemn”.

I. GRUNZ: Primelidia lu-crului de serie se arată tot mai amenințătoare. Mai bine, în „Su-flete fră fără nor”, „La intrarea în noimă”.

C. VAICAR: Incontestabile aptitudinile pentru proză, vizibile mai cu seamă în „Stefana”, lu-crul solid, bine încheiat, bine scris (poate finalul, cam expe-

diat...), dar și, parțial, în „Zim-betul” (încă nepută la punct).

D. LUPU: Lucruri bune (și gînduri și proiecte bune) în pa-ginile trimise: „Am visat”, „Ecou”, „Autobiografie” (cu strofa finală schiopătînd, leșită din structură și din linia de in-spirale), „Cîntec rău”. Răspun-sul la întrebările pe care vi le punem e de găsit prin cărțile marilor meșteri.

NATA CIAG: Deocamdată, sint doar niște exerciții de in-teligență, care nu și-au găsit to-tul, mijloacele de expresie ade-vate, pentru a deveni poezie pur și simplă. Să sperăm că le vor găsi.

DOR DE SOARE: V-am răs-puns și mai pe larg, de mai multe ori. N-ar fi deștit să re-petăm ce-am spus pentru că nu ne-ați oferit niciodată prilejul de a adăuga ceva nou. După pă-rerea noastră, stăruința dv. atît de îndelungată nu se justifică. Ar fi bine să consultați și alte redacții în vederea unei edificării depline, hotărîtoare.

Marin Cloranu, Iulian Mocu-nu, Costel Befe, Ioan Corin Culcea, Dusa Ozolin, Florea Cristy, T. Pirvan, Ariel, Ștefania L., Mihai Cotușiu, Dorina Buleandru, Miruna Dinescu: Nimic nou!

Alfons Pinteș, Maricel D. Popa (ceva în „Recrut”, „Epistolă”), **Mirela Munteanu** (ceva în „Clo-cot”), **Ioan Mihai, Eugen Bol-dor, Aurel P., Ioan Jorș, Corio-lan B., Teodor Musuroi, Vasile Hanzu, G. Argos, Petre Spiri-don:** Încercări de nivel modest.

Geo Dumitrescu
N.R. Manuscrisele nu se îna-poață.

Vară

Pereții osuși, gîlfie, se bombează și elimină ferestrele.

Urba e o pasăre care nu mai există și noi privim spațiile descompunerea lentă a riurilor.

Fata-Morgana își trece corpul de un picior pe altul...

Întoarcerea fiului

Și mai mult te iubim acum cînd te-ai întors printre noi, sub forma unui strat subțire de vopsea, chiar dacă cei doi tîlhari de lingă tine sint atît de estompați. Altfel, dumnică ne-am fi plictisit și luminările n-ar mai fi afumate martiriul tău, încît să fim nevoiți, ca, după fiecare război dintre noi, credincioșii, să-ți împropăștam vopseaua, cu licoarea aceea ce se prelinge din belșug, pe lingă culele noastre cele de toate zilele.

ION DRAGOȘ

NICULAE ALEXANDRU VEST

Toamne duminici

Vin greieri plîpînzi prin ierburile sădite de iubitul meu vin ploii prin ploile sădite de iubitul meu voi avea timp să citesc în ele toată toamna.

Mai aștept o toamnă de cînd aștept această toamnă nici o zi de iarnă nu pretind că putea face un pas greșit în alt on aș risca să-mi reîncap așteptarea: luni, marți, miercuri, aprilie joi, vineri, iulie, sîmbătă pînă duminică — nici urmă de greieri nici urmă de ploii...

LORENA PAVALAN

Dorință

Aș vrea să mîngii lemnul pe care și-a doarmă gîndul noaptea, să văd de-îl proaspăt mușchul așternut să răfoiesc cuvinte cernute printre degetele tale, și să deschid fereastra pe unde intră dimineața și-aș vrea, să mă și vezi visînd.

MARCELA MARINICA

Ar trebui...

Ar trebui iubirea să decidă fără de martori plini de rațiuni. Ar trebui-ngropat tot aurul din lume. Ar trebui secat izvorul de minciuni. Ar trebui să mi se facă dor de frunze fonoitoare fără de fum și zgură. Ar trebui să-nchidem ochii fără frică și să-ascultăm, cu degetul căzut pe gură, O clipă, rîul sfînt cum curge, curge. Ar trebui să știm și-aș vrea, să ne înfruntăm în ochi să ne privim.

SAVU TEAHA

Arheologie

Supersonicele zguduie cerul, portavioanele, marea, bomba atomică, viața, și savanții pîtrund în peșteră sfioși printre schelete. Uraa, strigărit deodată, uraaca, am descoperit focul, focul ce încă mai arde l și fericiți plecăm mai departe să descopere roata, roata cea rotundă ca istoria, în timp ce supersonicele zguduie cerul.

CONSTANTIN OPRICA

Lifting

Această pînă trebuie să moară ca un mic animal pe care tu îl urăști, pe care eu îl suport să-mi rontăie nervii în tîhnă, într-un timp irosit, cînd liftul opri la alte etaje e parcă inima mea, urcînd și coborînd, inebunită, suspendată în gol, pe cablurile de oțel ale neglindului tău pentru mine. Cade apoi, sfîrîmîndu-se-n tălpi, cînd miezul de noapte închide lăspedea zilei pierdute. Mă uciți, cu fiecare oprire o liftului, la alte etaje, mă uciți, cu fiecare noapte cînd patul mi-e doar un sicriu unde zac, nevegheată de nimeni, departe de frați și prieteni, între aceste patru ziduri, surpate mereu peste mine.

VIRGINIA SOARE

Poem Inchis

Singurătatea-l un frig ce-l subțiază linița, și nimicnicia atît așteaptă: să pusesse în locul cel mai însemnat al tău nu altfel și te împlin și îți dumnezeu singurătatea vine dinlăuntrul din neputința sinelei de a se mai divide.

MIHAI CRĂIESCU

Prejudecata Caracostea

Urmare din pag. I

incoerența îi aparține lui Caracostea dacă n-am avea în față chiar cartea sa: „La to-pusul, atît în domeniul poeziei cît și în cel al celei populare, mi se confirmă intuiția că istoria și estetica nu sînt în conflict fiind două fețe ale aceleiași realități, chemate să se lămurască reciproc.” (p. 38)

Prin studiul formei, D. Caracostea s-a străduit să dezvolte o teorie a specificului național, cîndtîndu-se de încadrările ideologice specifice poeziei române, în sprijin Eminescu. Din referin-țele, al nu este recunoscut în niciunul dintre studiile acestuia subiectului ca teoretician al speci-ficului național printr-o teorie stilistică unitară — și, în consecință, L. Apetroaie se omoșnește să scruteze critic doar secvențe din întregul concepiilor de lucru al lui Caracostea. Metoda sa de lucru, sistematică și originală, care intenționa să cuprindă panoramă un do-meniu de cercetare interdisciplinar — literatură, folclor, estetică, filozofia limbajului — se refuză unor analize subsecvente. Pentru prefa-torul pare curios că D. Caracostea neagă categoria stilisticii în studiul limbii comune. Această „curiozitate” nu s-ar justifica (D. Caracostea este un dîntre cei mai notorii folcloriști români și I. Apetroaie îi administrează doar statutul unor preocupări folclorice) l dacă I. Apetroaie ar lua în considerare (cîtește: a cu cunoaște) întreaga sa teorie, care, trebuie să recunoaștem desigur, are un caracter foarte personal. Dar e știut că un sistem aprobat arbi-trar nu există în realitate atît de stilistici cît și stilisticii mai notabili sînt.

Pe același ton persiflant, I. Apetroaie trece de la corective abuzive la abuzuri de interpretare constringîndu-l să declare erori școlare, unde cînd nu există. Apetroaie afirmă: „Astfel do-rința-i gata” — căzută sub incidența analizei fonetice ar indica — crede criticul — prin rețetarea vocalei — a — la sfîrșitul versului, o coborîre a tensiunii, pentru ca într-alt vers, cu totul asemănător, „li cade dragă fata”, contribuția acele-lui vocale să auză intersecția intersecția o notă gravă de mirată solemnitate. Subscriem a doua impresie și pentru primul vers, care în nici un caz nu poate indica o coborîre, prin tocmă frecvența vocalei deschise — a — (p. 20, supra). Fapt de altă așerie a lui I. Apetroaie, au-dietur e acesta pars: „dorința-i gata”. Fapt de primul cuvînt toată acesta e coborîre, ca pentru

o simplă constatare a unui lucru firesc. Și totuși, valoarea cuvîntului dorința iese la iveală prin așezarea lui la mijlocul versului... Cuvîntul dorința are o valoare și prin încadrarea lui în vers: rînd de trei silabe cu prelungirea în — i —, „dorința-i” este precedată de un cuvînt cu două silabe, simetria aceasta sporind și claritatea evidențiată. „dorința-i gata” are un ton coborîtor accentuat de accentul pe — i — cel luminos, care cade exact la mijlocul versului” (p. 320 — 323, passim). După cum se vede, afirmația lui I. Apetroaie este inventată numai pentru a avea la... subsecve.

I. Apetroaie înregistraza mai departe. În stu-diul său, incoerente și parți-pricuri, răsturnări surprinzătoare și, din cînd în cînd, merite. Ceea ce a fost, cîcînt în picioare este acum parcat pe u-meri în numele unui fair-play opozitiv de genul unor expresii ca „nu-i prea putem nega va-labilitatea”, „de care nu ne putem lîmbi prea ușor”, „calitatea studiului nu e, în ultimă instanță, deloc oarecare”, etc.

Lipsa unor încadrări cronologice, adăugată no-torilor foarte puține (minimă informație, repeti-ție suverană la note după bibliografia oferită de Caracostea, redactare neglijentă a unor din-țele) se reorcutază și asupra pretențiilor studiului de a eoziza un subiect de asemenea amplitudine. Cîntărea studiului nu e, în ultimă instanță, deloc oarecare”, etc.

Lipsa unor încadrări cronologice, adăugată no-torilor foarte puține (minimă informație, repeti-ție suverană la note după bibliografia oferită de Caracostea, redactare neglijentă a unor din-țele) se reorcutază și asupra pretențiilor studiului de a eoziza un subiect de asemenea amplitudine. Cîntărea studiului nu e, în ultimă instanță, deloc oarecare”, etc.

D. Caracostea, „Arta cuvîntului la Eminescu”, Editura Junimea, Iași 1980 (ediție critică, note, adăugate bibliografice de Nina Apetroaie, Studiu Introductiv de Ion Apetroaie)

Carte de citire, carte de iubire

Urmare din pag. I

sînt împiedici în intenții și în punerea în pagini, dovezi profesioniste, adică nu numai fantezie, intuiție și expresivitate, ci și capacitatea de a stăpîni comunicarea într-un scop formativ. Poezia se dovedește un pedagog desăvîrșit care are grijă să fie o măsură în toate: imaginația este dezbordantă, dar păstrîndu-se în limitele accesibilității, jocul asociativ al cuvîntelor (îne cont de vîrstă; limbajul este, de asemenea, accesibil, dar nu sîrăcîț, schiop, searbăd, dim-potrivă, e mîstos, de o concretețe poetică, deci stîrînd imagini potrivite cu universul copilului. Acest control nu e un semn de scădere al cărții, ci un merit. În sine e lipsit de valoare, pentru că nu lipsa de control caracterizează literatura actuală pentru copii, ci lipsa de har. Dar în acest volum, harul se revarsă din plin, poezia este adevărată, nu înclinăm o căzneață versificată, intuiția sufletului infantil are adîncime și fior, iar expresia cuprinde acei neofitii stilistici al jocului lexical din folclorul copililor. Totul e realizat cu talent și iubire, cu o iubire care devine curat narcisism, pentru că este o iubire pentru copilul din noi, deci pentru copilul ebre.

În fond, autorii nu descoperir în această carte pentru copii pasul simplu al poeziei: acela de a întoarce spre ceilalți prin tine și, cu altă mai mult, de copilărie te apropii prin tine. Observația aceasta obligă la o așezare a volumului lui Nichita Stănescu și Gheorghe Tomozei într-un context mai orgolios, în descendența — să zicem — lui Creangă, Argeșu sau Sadoveanu. Cei doi poeți leagă literatura actuală pentru copii de o tradiție, de linia ei cea mai valoroasă, determinînd în același timp și o diferență specifi-că, intrucît, dacă pentru Creangă întoarcea în copilărie devine un memorial de călătorie în paradisiu pierdut, iar pentru Argeșu — o carte de jucării și pentru Sadoveanu — o aventură în blînda imaginație a basmului, pentru Nichita Stănescu și Gheorghe Tomozei este o stare de spirit perpetuă, adică, o fetică vîrstă de mirări și incertități, dar poezia și vis” de care nu poți abandona decît riscînd o cîmplă a crează de suflet.

Originalitatea cărții este astfel mai întia una de viziune. Cuvîntul este omul mare la o scară mai mică și din aproape spre departe, de la cunoscut spre necunoscut, de la concret spre abstract, de la imagine la idee și condus treptat și fără ostentatie, în joacă, prin poezie și po-vește, spre cunoașterea lumii și a lui însuși. Este surprinzător să constatăm de ce amă întîm-să de influențare poate acționa poezia, încît te

întrebi dacă nu cumva aici se ascunde modelul manualului perfect și dacă autorii nu exage-rează în modestia lor de a nu concura Abecedarul. Carte de citire, carte de iubire este totuși un Abecedar, adică o carte de inițiere, și este cel dintîi și cel mai complet Abecedar românesc de inițiere în literatură. Din acest punct de vedere, rețențele autorilor se explică. Ei nu concurează cartea didactică, domeniul lor e altul, dar n-am întîlnit în nici un manual școlar o introducere în estetică făcută cu atîta sub-țilitate ca aici (de vîrstă poezia însă).

Originalitatea cărții ține în al doilea rînd de modernitatea ei. Modernitatea este un dat constitu-tiv al mîlcului om contemporan, care se formează respirînd aerul cel mai nou, de aceea autorii nu se sîfiesc să construiască universul ficțiunii lor pe materialul universului pal-pabil. Povestile se amplexă nu atât cu termeni moderni, cît cu motive de viață modernă, cu oameni gîndind modern și cu personaje moderne sau modernizate. Copilul de azi se mișcă într-un registru existențial și cultural variat, cuprînderea minții lor e mai mare ca oricînd, iar imaginea acestui adevăr devine în cartea celor doi poeți realitate estetică.

Dar modernitatea Cărții de citire... provine și de altundeva, din modernitatea poeziei însăși și asupra acestui aspect ar trebui să ne oprim mai mult. Mecanismul poeziei pentru copii arată în acest volum altfel decît pînă acum: a dacă îl raportăm la Iarna pe uliță, diferența sare în ochi, dar este la fel de izbitoră și dacă îl raportăm la versurile pentru cei mici ale lui Argeșu. Desigur că și aici efectul poeziei epice asupra sensibilității infantile e speculat la ma-ximum, dar metafora începe să stăpînească treptat actul comunicării poetice, devenînd instrument principal de construcție a textului. Să te joci astfel cu coșii însemnă de fapt să te sincronizezi cu realitatea copilului însuși, ceea ce dovedește că abecedarul lui Nichita Stănescu și Gheorghe Tomozei nu e doar un dar pentru copii, ci și un veritabil act de cultură.

Dar cum nu prin eozurile asupra omului ma-tur poate fi judecat în absolut Cartea celor doi poeți și cum n-am putut testa efectul ei asupra unui grup mai mare de copii, cred că cea mai cinstită observație pe care am auzit-o pînă acum aparține lui Alexandru Paul, critic de cîntări, care a strigat încîntat către doamna de alături arînd spre volumul din mîna mea: „Măi, mîmco, îți mai aduci aminte ce bine am ris noi cînd am citit cartea asta? Dar cel mai mult mi-a plăcut mie cu marmota, cu Woody și cu toții care merg la școală.”

Vertebra depămînt

Urmare din pag. I

mai „ostentative”, poate chiar obositoare, expresii poetice, o seriozitate a privirii, o rigoare aproape solemnă a conduitei, amestecată cu tendințe p_răstioase, cu violența cea mai surprinzătoare și mai fără de scop, totul sugerează personalitatea de excepție, purtată de apele viforose ale unui ocean interior nedomolit. Duritatea și caracterul surprinzător al versului îi dau un caracter monu-mental, iar profesia de credință artistică primește înfățișarea manifestării sociale: „Bărbă-ții / De masini sălbătice / Cotele de lapte, de genă de carne / Și toate tributarile prin care / Ne-au eliberat de oști străine; / A fost și tin-dul poetului / Să-și plătască datoriile — / C-a-biut apa, și-a respirat aerul / Unei patrii care / I-a dorit sau nu, / Dar în care s-a născut și stă / Și moare, / Și s-a zvrăcolit limba / Ca șarpele zvrălit în oala de pamînt; / Pîntări l-a-a pu-pe ea, / Ca pe o vîperă-nchisă-n roturi / Să pro-ducă venitul tîmăduitor; / Cu pînza celor trei culori și-a legat / Poetul gura — / De dragul vostru, nu din teamă; / Nu din vinzare, nu din nebulie, / Ci de dragul vostru / A venit cu bil-dul de otrăv / Acolo unde furează săgeți — / Și venind, i-l-a schimbat în / Dulce. / Demult e vremea poetului — / Să nu mai dea oricui venitul său / Să fie incluzit; / Vă spun eu, și voi obli-g să președeați în jurul mesei / Și să-n-grijă de ce car gîndindu-se de bălăle / Ca să-putem citi e ziua de mare să ducem tot greul. / Nu vom avea noi răzăz nici cît o cîrtă de vreme / Pînă ce n-o veni noaptea să-mpiedice-avîntul ostiirii. / Pieptul la multă asuda-vă în foc de purtatul cereții / Scutului cel păzitor și de lance trudit va fi bratul / Și năduș-vor și căii de trasul strujitelor care” — și a lui Aristia: „...Dar să cîinăm acum / Ca să putem mai țepeni sluji apoi lui Mart / Voince, — ascute-ti lancea, de pavăzi-ngrijeste, / De coif, de arc, de paloș; întreamă-ți armăsar / Cu hrană-n-deustată; dă-șarului ocol / De tot fii gătit bine cu gîndul la război / Ca astăzi toată ziua și fără încetare / Ne vom rota-n bătaie pînă-o per-lumina / Și numai umbra noptii ne va deosebi. / Azi va-asuda cursa pe peptul înfocat / Cu-roaca care ține grea pînă și mare; / Se va-ncelega și palma pe sînterata lance / Vor asuda și căii la harn înfierbîntăți”. Textele sint reprezentative pentru spiritul fiecărei traduceri

Iliada în veșminte noi

Urmare din pag. I

nit-de-iermi” (și nu de „zăpădă”) redă imagi-na pe-nă, ancestrală la muntele sacru al elenilor, iar „Moartea- cea-cara-toate-le-ncheie” aproape determinată morții de reprezentările noastre necrestine.

Pentru că avem în față trei traduceri de Ho-mer, și pentru că de Aristia nu s-a mai vorbit la noi de atîta amar de ani vom încerca să prezentăm comparativ textele, lăsînd cititorului bucuria de a constata că ele se-ntrrec în fru-musețe unul pe altul. Nu ne orientăm spre descrierea luptelor sîngerase, urmînd ideea prefațatorilor (care se regăsește, cum am încercat să arătăm, și în tradiția populară a legen-dei): „Nimic nu este mai puternic războiului decît acest lung poem al sufîntei, în ciuda nenimăritelor discursurilor pliedînd pentru curaj și violență. Dar simpatia poetului merge de fiecare dată către cel ucis, fie chiar și cel mai umil dintre ei. Pentru Homer, moartea nu este niciodată prilej de bucurie, ci numai de jale”. Începem, totuși, cu discursul lui Agamemnon către popor — pentru a arăta primatul lui Aristia în poezia patriotică. Iată-l în traducerea de azi: „Și-acum, să-asternem masa; și să luptăm după-aceia / Fiecare oștean să-și ascuță sulfa, să pregătească scutul. Harnicii telegari hrîniți cu luare-aminte, și carul cerețelăi; iar gîndul să ne poarte în crunta bălăle / De-a lungul întregii zile ne va judeca Ares, spă-mîntătorul Ares. Căci nu-i îngădui, pînă la căderea nopții, nici cel mai mic răzăz, / Altfel ocoțtii ocoțtii de scutul de aramă își vor vedea trupul brobonct de sudore; istovit va fi bratul de mîntuirea lăncii / Vor asuda căii cîrînd carul strujii”. Același fragment în traducerea lui Murnu: „Hai să-mbușcăm din merinde, că-n urmă să-ncepem războiul. / Sulita bine să-ascuță și pavăza dreagă-și origine; / Hrană să dea cu de-a valma la căii cel iul în picioare / Și să-n-grijă de ce car gîndindu-se de bălăle / Ca să-putem citi e ziua de mare să ducem tot greul. / Nu vom avea noi răzăz nici cît o cîrtă de vreme / Pînă ce n-o veni noaptea să-mpiedice-avîntul ostiirii. / Pieptul la multă asuda-vă în foc de purtatul cereții / Scutului cel păzitor și de lance trudit va fi bratul / Și năduș-vor și căii de trasul strujitelor care” — și a lui Aristia: „...Dar să cîinăm acum / Ca să putem mai țepeni sluji apoi lui Mart / Voince, — ascute-ti lancea, de pavăzi-ngrijeste, / De coif, de arc, de paloș; întreamă-ți armăsar / Cu hrană-n-deustată; dă-șarului ocol / De tot fii gătit bine cu gîndul la război / Ca astăzi toată ziua și fără încetare / Ne vom rota-n bătaie pînă-o per-lumina / Și numai umbra noptii ne va deosebi. / Azi va-asuda cursa pe peptul înfocat / Cu-roaca care ține grea pînă și mare; / Se va-ncelega și palma pe sînterata lance / Vor asuda și căii la harn înfierbîntăți”. Textele sint reprezentative pentru spiritul fiecărei traduceri

În parte: Aristia intervine în text redindu-l printr-un vocativ sugestiv: „Voince” care transformă, astfel, pe Homer în înflăcător in-demn patriotic (sîntem în 1837; Aristia va fi unul din capii revoluției de la 1848). Nîmic ar-haic, lipsesc metaforele specifice unui text an-tic, mesajul este actua direct (iar acea ex-presie ne vom rōta-n bălăle, anticipată de alta, dă carul cel ocol, centrează excelent discursul redînd imaginea luptei vîitoare). Murnu evocă, parcă, unul dintre războiele trecute — iar Sanda Diamantescu și Radu Hîncu refac, abia

în parte: Aristia intervine în text redindu-l printr-un vocativ sugestiv: „Voince” care transformă, astfel, pe Homer în înflăcător in-demn patriotic (sîntem în 1837; Aristia va fi unul din capii revoluției de la 1848). Nîmic ar-haic, lipsesc metaforele specifice unui text an-tic, mesajul este actua direct (iar acea ex-presie ne vom rōta-n bălăle, anticipată de alta, dă carul cel ocol, centrează excelent discursul redînd imaginea luptei vîitoare). Murnu evocă, parcă, unul dintre războiele trecute — iar Sanda Diamantescu și Radu Hîncu refac, abia

Urmare din pag. I

ant. Densitatea stelară poate fi de zece de milioane de ori mai mică sau pînă la o sută de milioane de ori mai mare decît densitatea apei. În univers există Materie în astfel de condiții, e pe pămînt nici nu pot exista nici nu pot fi create”. Încheiem citatul.

Iar în acest spațiu urias domnește ordinea, există un echilibru, o frumusețe fără seamăn, unele stele există luminînd, altele mai stînsed dar emînd cîntări, fiecare unică și totuși lo-ială în ordine măreată.

Legile morale tînd să stabilizeze un echil-bru al fiecărui individ în parte, să evite haosul în care poate cădea orice societate omenească

Stelele cerului și Legile morale

dacă nu practică fără încetare aceste legi. Ele au apărut în istorie mijlocînd coagularea popo-relor, s-au perfecționat prin milenii și sint mope-tențiere cea mai profundă în popoare care au făcut ceva în istorie.

Ele nu pot fi smulse din istorie fără pericolul dezechilibrării unui popor, iar acolo unde legile morale încetează de a fi practicate, invadate în școli, în familie, în societate, întregul organism social are de suferit. Asa cum stelele sînt stă-pînute de ordine, pentru a-și putea urma tînta lor, făptura omenească pentru a emana frumuse-țe și strălucire, pentru a se realiza în istorie trebuie să se steie angajată din copilărie la greul legilor morale care culminează în jertfa de sine din iubire.

Homer, „Iliada”, traducere de Sanda Diamantescu și Radu Hîncu, prefață, index și note de Sanda Diamantescu, Ed. „Minerva”, Bucu-rești, 1981.

INTERVIU CU GIORGIO BASSANI

Datoria față de istorie

Giorgio Bassani este, fără îndoială, una dintre personalitățile proeminente ale literaturii italiene de astăzi...

Fotografie de Emanuel Tânăla

Zilele acestea am citit o declarație fulburătoare, făcută recent de un scriitor italian din generația dumneavoastră...

Efortul meu a fost întotdeauna, și va fi în viitor, acela de a mă obiectiva, de a cuceri o viziune istorică asupra propriului meu eu...

— Consider că și în momentul de față lucrul cel mai important este ca autorul, poetul, să existe, să realizeze ceea ce și-a pus în minte...

— Dacă prin această semnă cu elasicul, cu atât mai bine. Dar aceasta nu înseamnă că scrierile ei au avut în mintea ei o anumită simfonie...

REPERE

La Roma: Eminescu în „Foro imperiale“

În pelerinajul său la Roma, umbliturile de lumină caldă ale verii îmbrățișează istoria...

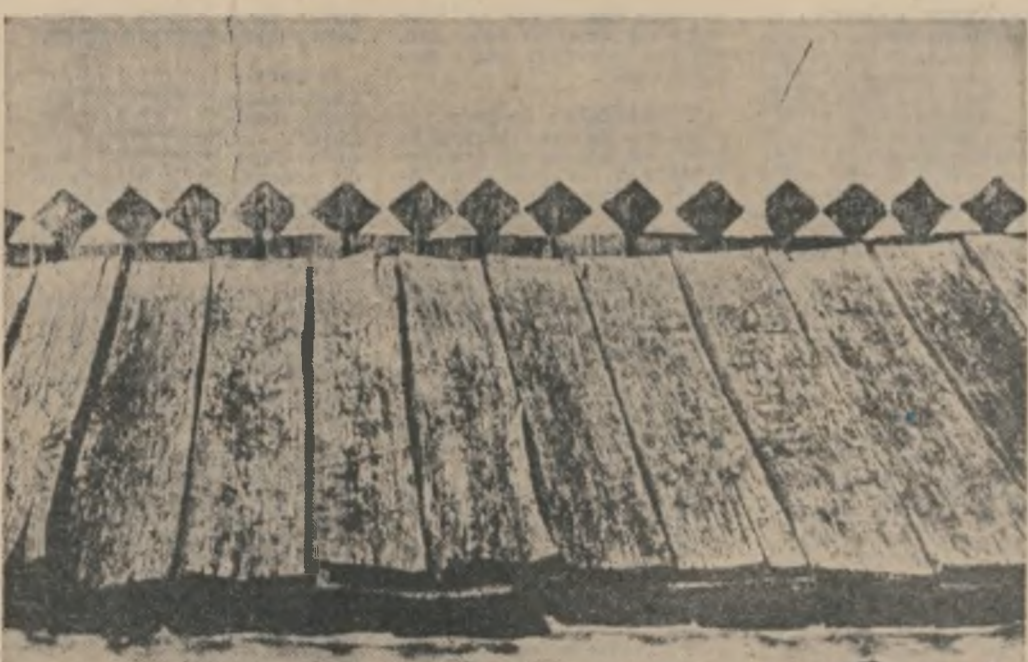
unul din: „strălin și fără de lege de vult murt atunce / Verednicul-mi cadavru în ulță-l aruncă“...

REVISTA STRĂINĂ

● PRINTRĂ operele marelui gânditor rus din secolul al XIX-lea, Piotr Ciadaev, se numără cele opt „Scrisori despre filozofia istoriei“...

● ACUM, azi în vîrstă de 83 de ani, De altfel scriitor, octogenar, impresionant prin vigoarea ei, nici nu-l ar fi greu să facă acest lucru...

BRÂNCUȘI LA BEAUBOURG (IV)

Coloana infinitului

Cîtă dreptate avea Edgar Allan Poe spunând: „Cuvîntul infinit, ca și cuvintele Dumnezeu, spirit — sau ale altor cuvinte al caror echivalent există în toate limbile — sînt nu altă expresia unei idei, ci cea a eforturilor către această idee“...

spectacolul lumii

Văzut de Ioan Grigorescu

aminte Sanda Tătărașcu, fiica Aretiei (Paul Anghel — Convorbiți culturale). Atragîndu-mi atenția și, în privința dispuștii stîrnirea de mai multă vreme pe marginea „axialității“ celor trei monumente...

Smaranda Bratu Stati

muncă de prestigiu. Se adăugă în primul plan comunicările originale ale unor exegeți europeni ai lui Eminescu, ca Rosa del Conte (Roma), Josef Constantin Drăgan (Roma), Marco Gugno (Torino), Ferdinand Polli (Losanna), Roberto Castelli (Milano) și alții...

SPORT

Topaze albastre

line, în virtutea lor încheiate ale unui urias potir de marmură, se va aprinde înăcra Universității „del“ 81. Coroană de mări roșii în-tilor o viltoare albă. După sărbătorirea tradițiilor și-ateilor, Bucureștii intră iar, fulgerat de aroma drumurile pierdute-n griu, măsurat de izvoarele arborilor, în zodie fericită cu tinerete — cristal surzind, finții fără rană, sabie spălată-n boabe de griu și rodind mori cocotate — pe maluri de vînt proaspăt...

dăm și nu ne tremură vocea, axați probabil pe credința: vorba zboară — cum că facem parte din elita mondială a tenisului. Nu simțim în apele mărgăritarului și nici la poalele lui scrinile în mici dezmetidării noplatece. Partida cu Argentina, jucată la Timișoara ne-a arătat că Segarcea și Dăruț alcătuiesc o formație fără acces în golfurile de argint. Cei doi băieți au intrat pe teren, purtînd pe umeri, chiar din început, chipul înfrîngerii, tremurul gîndirii, dezordinea mișcării. Grăbiți și inspăimîntați, au greșit într-un meci cîț Ilie Năstase în două vieți, iar noi cu greu ne-am putut înăbuși pornirea de-a căsca de o mie de ori de-a lungul unui set. Scurt și clar: alte unghiuri din cer atacau cocorii flotei de aur.

Fănuș Neagu

REDACTIA: București, Piața Științei Nr. 1, tel. 17 32 09
ADMINISTRAȚIA: Calca Victoriei Nr. 115, tel. 50 74 96
ABONAMENTELE:
3 luni — 13 lei; 6 luni — 26 lei; 1 an — 52 lei
Tiparul executat la:
COMBINATUL POLIGRAFIC „CASA ȘTIINȚII“

Luceafărul

Redactor șef: Nicolae Don Frunțelată, Mihai Ungheanu (redactor șef adjunct), Teodor Balș (secretar responsabil de redacție)

Revistă editată de UNIUNEA SCRITORILOR din REPUBLICA SOCIALISTA ROMÂNIA